

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. ОДЕСА)

Ковальчук А. Т., Андросук О. С., Альбещенко О. С., Білоножка Н. Й.,
Богданова О. Г., Вейц А. М., Крічфалушій М. В., Ткаченко В. В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МОНІТОРИНГ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Навчально-методичний посібник

2025

УДК 355.233 (075.8)
О-64

*Рекомендовано до друку рішенням вченої
ради Військової академії (м. Одеса),
(протокол № 12 від 30.04.2025)*

Рецензенти:

Каракуркчі Г. В., – доктор технічних наук, старший дослідник, начальник наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України;

Купрієнко Д. А., – доктор військових наук, професор, начальник відділу забезпечення якості освіти – головний науковий співробітник Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

За загальною редакцією

**начальника Військової академії (м. Одеса) Героя України
генерал-майора Ковальчука А. Т.**

Ковальчук А. Т. (керівник авторського колективу), Андрощук О. С., Альбещенко О. С., Білоножко Н. Й., Богданова О. Г., Вейц А. М., Крічфалушій М. В., Ткаченко В. В. Організація та моніторинг системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти у вищих військових навчальних закладах: навчально-методичний посібник. За загальною редакцією Героя України генерал-майора Ковальчука А. Т. Військова академія (м. Одеса), 2025. 172 с.

ISBN 978-617-8339-16-6

Навчально-методичний посібник призначений для створення та впровадження системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти у вищих військових навчальних закладах, а також навчання науково-педагогічних та наукових працівників та фахівців, які беруть участь у розробленні, ліцензуванні та впровадженні, акредитації освітніх програм та навчанні здобувачів вищої освіти за спеціальністю 011 (А1) «Освітні, педагогічні науки».

© Ковальчук А. Т., Андрощук О. С.,
Альбещенко О. С., Білоножко Н. Й.,
Богданова О. Г., Вейц А. М.,
Крічфалушій М. В., Ткаченко В. В.
© Військова академія (м. Одеса), 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	5
ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. Система внутрішнього забезпечення якості військової освіти.....	8
1.1. Терміни та визначення.....	8
1.2. Загальні положення.....	11
1.3. Організація реалізації процедур системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти, їх розподіл між структурними підрозділами вищих військових навчальних закладів, посадовими особами та учасниками освітнього процесу.....	16
РОЗДІЛ 2. Моніторинг ефективності функціонування системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти.....	31
2.1. Проведення моніторингових досліджень за результатами опитування представників замовників, керівного складу вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, науково-педагогічних (педагогічних) та наукових працівників, здобувачів вищої освіти. Відгуки на випускників.....	31
2.1.1. Проведення моніторингових досліджень	31
2.1.2. Відгуки на випускників. Аналіз службової діяльності випускників	43
2.2. Організація контролю програмних результатів навчання (рівня знань, комплексних контрольних робіт)	50
2.3. Організація моніторингу дотримання академічної доброчесності учасників освітнього процесу.....	51
2.4. Організація проведення щорічного рейтингового оцінювання здобувачів освіти, науково-педагогічних (педагогічних) працівників вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти	56
РОЗДІЛ 3. Ліцензування та акредитація освітніх програм	62
3.1. Заходи з ліцензування освітньої діяльності вищих військових навчальних закладів	62
3.1.1. Загальні положення	62
3.1.2. Вимоги до освітньої програми та алгоритм її розроблення	64
3.2. Заходи з акредитації освітніх програм	69
3.2.1. Періодичний перегляд, модернізація, оновлення та закриття освітніх програм.....	69
3.2.2. Акредитація освітніх програм	72

3.3. Особливості проведення акредитації (експертами)	97
3.4. Внесення даних у Єдину державну електронну базу з питань освіти	115
ПРИКІНЦЕВЕ СЛОВО	118
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	119
ДОДАТКИ	130
Додаток 1. Приклад довідки щодо аналізу результатів опитування	130
Додаток 2. Приклад довідки щодо аналізу результатів комплексних контрольних робіт	133
Додаток 3. Приклад довідки про перевірку кваліфікаційної роботи на плагіат	136
Додаток 4. Приклад наказу про організацію роботи щодо визначення рейтингу науково-педагогічних працівників	138
Додаток 5. План-конспект проведення заняття з науково-педагогічними працівниками щодо заповнення додатку Д_15 Ліцензійних умов	140
Додаток 6. Фрагмент відомостей самоаналізу	147
Додаток 7. Приклад узагальнення відгуків на випускників (таблиця)	150
Додаток 8. Приклад заповнення Д_15 Ліцензійних умов	151
Додаток 9. Типовий план підготовки до акредитації	165

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

ВВНЗ	– вищий військовий навчальний заклад
ВНП ЗВО	– військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти
ГЕР	– галузева експертна рада
ЄКТС/ECTS	– Європейська система трансферу і накопичення кредитів
EQAVET	– Європейська система забезпечення якості у професійній освіті
ЗВО	– заклад вищої освіти
ЗСУ	– Збройні Сили України
ЗФПВО	– заклад фахової передвищої військової освіти
ISCED	– Міжнародна стандартна класифікація освіти
ЄДЕБО	– Єдина державна електронна база з питань освіти
НРК	– Національна рамка кваліфікацій
КМУ	– Кабінет Міністрів України
НАЗЯВО	– Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти
НП	– Науковий працівник
НПП	– Науково-педагогічний працівник
ОПП	– Освітньо-професійна програма
ОП	– Освітня програма
ПНД	– Програма навчальної дисципліни
ПРН	– Програмний результат навчання
РПНД	– Робоча програма навчальної дисципліни

ПЕРЕДМОВА

Ідея написання навчально-методичного посібника належить Герою України генерал-майору Ковальчуку Андрію Трохимовичу, який із самого початку на посаді начальника Військової академії (м. Одеса) постійно приділяє посилену увагу питанням організації освітнього процесу, зокрема якості освіти. Під час доповіді про створення типового плану підготовки ВВНЗ до акредитації ОП та проведення занять із НПП стосовно якості освіти він запропонував узагальнити досвід діяльності відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти Військової академії (м. Одеса) у вигляді навчально-методичного посібника. Згодом брав активну участь у формуванні змісту посібника.

Навчально-методичний посібник «Організація та моніторинг системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти у вищих військових навчальних закладах» присвячений теоретичним засадам і практичним аспектам створення, функціонування та вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти у ВВНЗ. У ньому розглядаються основні нормативно-правові положення, сучасні підходи до ліцензування та акредитації ОП, принципи моніторингу якості, механізми зворотного зв'язку з метою вдосконалення ОП тощо.

Наразі у Військовій академії (м. Одеса) здійснюється підготовка магістрів за освітньо-професійною програмою «Педагогіка вищої військової професійної освіти» спеціальності 011 (А1) «Освітні науки» галузі знань А «Освіта» за другим (освітньо-професійним) рівнем вищої освіти, освітній компонент якої «Педагогічний контроль в системі освіти» включає тему 2 «Якість освіти та моніторинг якості освіти»; а також триває процес ліцензування за освітньо-науковою програмою «Педагогіка військової освіти» спеціальності А1 «Освітні науки» галузі знань А «Освіта» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти, до складу якої включено освітній компонент «Забезпечення якості освіти». Крім того, посібник може бути корисним під час проведення курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

За час функціонування відділу якості освітньої діяльності та вищої освіти (з 29 грудня 2022 року) Військова академія (м. Одеса):

отримала ліцензії на провадження освітньої діяльності за такими ОП: *«Кадрова (адміністративна), мобілізаційна та організаційно-штатна робота у військовій частині (підрозділі)»* (на першому (бакалаврському) рівні), *«Інформаційно-аналітичне забезпечення у військах (силах)»* (на другому (магістерському) рівні), *«Управління експлуатацією наземних систем озброєння, засобів ближнього бою та розвідки»* (на другому (магістерському) рівні), отримала ліцензії на розширення провадження освітньої діяльності за такими ОП: *«Квартирно-експлуатаційне забезпечення*

військ (сил)» (на першому (бакалаврському) рівні), «Організація розвідувально-інформаційної роботи у військових частинах (підрозділах)» (на першому (бакалаврському) рівні), «Забезпечення підрозділів (частин, з'єднань) ракетним паливом, палим та мастильними матеріалами» (на першому (бакалаврському) рівні), «Управління експлуатацією засобів ураження» (на другому (магістерському) рівні);

провела акредитації таких ОП: *«Транспортна логістика» (на першому (бакалаврському) рівні), «Організація розвідувально-інформаційної роботи у військових частинах (підрозділах)» (на першому (бакалаврському) рівні), «Квартирно-експлуатаційне забезпечення військ (сил)» (на першому (бакалаврському) рівні), «Управління експлуатацією засобів ураження» (на другому (магістерському) рівні), «Педагогіка вищої професійної військової освіти» (на другому (магістерському) рівні).*

Посібник призначений для науково-педагогічних працівників, керівного складу ВВНЗ та ВНП ЗВО, здобувачів вищої освіти, а також усіх, хто бере участь у формуванні, реалізації та вдосконаленні внутрішньої системи забезпечення якості освіти у військовій сфері.

Навчально-методичний посібник складається з передмови, трьох розділів та прикінцевого слова. Участь кожного співавтора розподілилася так:

Ковальчук Андрій Трохимович, начальник Військової академії (м. Одеса) – загальна редакція навчально-методичного посібника;

Андрощук Олександр Степанович, начальник відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти – передмова; розділи 1, 2, 3; прикінцеве слово;

Крічфалушій Михайло Володимирович, старший помічник начальника відділу – підрозділи: 2.1, 2.2, 3.1;

Білоножка Наталія Йосипівна, викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін – розділи: 1, 3.

Богданова Олександра Геннадіївна, провідний науковий співробітник відділу – підрозділи: 2.1, 2.4;

Альбещенко Олексій Станіславович, провідний науковий співробітник відділу – підрозділи: 2.1, 2.3;

Вейц Аркадій Михайлович, старший помічник начальника відділу – Розділ 1).

Ткаченко Василь Володимирович, помічник начальника відділу – підрозділ 2.1, розділ 3.

Авторський колектив висловлює сподівання, що цей посібник стане надійним методичним орієнтиром у розбудові якісної системи освіти, що відповідає сучасним викликам і сприяє становленню професійної військової еліти України.

РОЗДІЛ 1

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

Система забезпечення якості військової освіти – це єдність цільових настанов, принципів і підходів до формування у ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО власної стратегії та процедур забезпечення якості військової освіти, механізмів забезпечення академічної доброчесності, моніторингу ефективності професійної підготовки військових фахівців, упровадження заходів щодо постійного підвищення якості освітнього процесу та результатів навчання [49].

1.1. Терміни та визначення

У цьому посібнику терміни вживаються у таких значеннях [49; 56]:

1) автономія – право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що проводиться в порядку та межах, визначених законом;

2) академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом;

3) акредитація – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти, що здійснюється за визначеними критеріями;

4) військова освіта – це спеціалізована освіта, яка спрямована на набуття компетентностей у сфері професійної військової діяльності для здобуття відповідних ступенів освіти та/або рівнів військової освіти;

5) військово-професійні компетентності (далі – ВПК) та військово-спеціальні компетентності (далі – ВСК) – специфічні компетентності, які визначаються професійним стандартом військового фахівця ЗСУ за військово-обліковою спеціальністю (спорідненими військово-обліковими спеціальностями) та необхідні для виконання службових (бойових) функцій на посаді за призначенням в умовах мирного часу та в особливий період і не повинні повторювати (дублювати) компетентності, визначені у відповідних стандартах вищої, фахової передвищої освіти за спеціальностями;

6) ВПК військового фахівця відповідного рівня військової освіти формуються у процесі опанування освітньої програми курсу професійної військової освіти, освітніх компонент військово-професійного спрямування, курсу та програми професійної військової підготовки;

7) ВСК відображають специфіку конкретної предметної сфери професійної діяльності (спеціалізації) військового фахівця. ВСК за спеціалізацією визначають вимоги замовника щодо компетентностей та результатів навчання військових фахівців конкретної спеціалізації;

8) викладацька діяльність – діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору;

9) електронний підручник (посібник) – електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію;

10) заклад освіти – юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність;

11) замовник – орган військового управління, для потреб якого здійснюється підготовка відповідних військових фахівців за певною освітньою програмою;

12) засновник закладу освіти – орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника;

13) здобувачі освіти – вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти;

14) індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план;

15) індивідуальна програма розвитку – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання;

16) індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів;

17) кваліфікація – визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання);

18) компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність;

19) освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей;

20) освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті;

21) освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання;

22) освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання;

23) особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту;

24) педагогічна діяльність – інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей;

25) постакредитаційний моніторинг – оцінювання органом, що прийняв рішення про акредитацію, виконання наданих за результатами акредитації рекомендацій та/або відповідності критеріям акредитації;

26) результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

27) рівень військової освіти – завершений етап професійної військової освіти, що характеризується сукупністю компетентностей, які визначені професійним стандартом військового фахівця Збройних Сил України за військово-обліковою спеціальністю (спорідненими військово-обліковими спеціальностями);

28) система освіти – сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними;

29) суб'єкт освітньої діяльності – фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність;

30) якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

31) якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту» [56], «Про вищу освіту» [46], «Про наукову і науково-технічну діяльність» [54] та інших нормативно-правових актах у сфері освіти і науки.

1.2. Загальні положення

Якість вищої військової освіти є стратегічним пріоритетом для забезпечення ефективності ЗСУ та інших військових формувань держави. В умовах сучасних викликів система військової освіти потребує постійного вдосконалення, що включає впровадження стандартів якості, адаптацію до змін у військовій сфері та інтеграцію інноваційних методик навчання.

Внутрішня система забезпечення якості освіти у вищих військових навчальних закладах є комплексом заходів, процедур і політик, спрямованих на підтримку та покращення освітнього процесу. Вона ґрунтується на національних і міжнародних стандартах забезпечення якості вищої освіти, ураховує особливості військової підготовки та сприяє підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх офіцерів.

Головною метою внутрішньої системи забезпечення якості є створення умов для ефективного функціонування освітнього процесу, що включає моніторинг навчальної діяльності, оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти, підвищення кваліфікації викладацького складу, удосконалення освітніх програм відповідно до потреб сектору безпеки й оборони тощо.

Станом на сьогодні основними нормативно-правовими актами, що регулюють процедури забезпечення якості військової освіти, є: Закони України «Про освіту» [56], «Про вищу освіту» [46], «Про наукову і науково-технічну діяльність» [54], постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.1997 № 1410 «Про трансформацію системи військової освіти» [61], Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, затвержені постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 [16], Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти, затверджене наказом Міністерством оборони України від 15.02.2024 № 120 [50], Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686 [48] тощо.

З метою забезпечення чіткого дотримання вимог вищезазначених нормативно-правових актів у ВВНЗ у межах самоврядування та автономії розробляються положення, накази тощо. Так, наприклад, у Військовій академії (м. Одеса) станом на березень 2025 року розроблено, затверджено та введено в дію такі документи: Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості військової освіти [42], Положення про відділ забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти [37], Положення про рейтинг науково-педагогічних та наукових працівників [41], Положення про академічну доброчесність [35], Положення про гаранта освітньої програми [38], Положення про порядок розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм [40] тощо.

Крім того, наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» затверджено національний стандарт ДСТУ ISO 21001:2019 (ISO 21001:2018, IDT) «Освітні організації. Системи управління в освітніх організаціях. Вимоги та настанови щодо застосування» [57].

У пунктах 29-30 [2] зазначено, що якість освіти – це відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартам освіти та/або договором про надання послуг; а якість освітньої діяльності – це рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

Частиною другою статті 16 розділу V [46] виокремлено такі процедури і заходи системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та вищої освіти:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

- забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

- забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;

- інших процедур і заходів.

У [61] визначено низку завдань трансформації системи військової освіти, серед яких, зокрема, – забезпечення якості військової освіти, впровадження відповідальності стейкхолдерів за провадження освітньої діяльності, реалізація законодавчо закріплених вимог щодо забезпечення і гарантування якості освіти тощо.

У [50] визначено особливості організації та провадження освітнього процесу, формування освітніх програм, їх реалізації і науково-методичного супроводу, оцінювання результатів навчання та присвоєння кваліфікації, забезпечення якості освітнього процесу, зокрема у вищих

військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ) та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти (далі – ВНП ЗВО), що належать до сфери управління Міністерства оборони України.

Відповідно до пункту 1 розділу VII [50] забезпечення якості військової освіти – це процес створення органами управління військовою освітою та відповідними структурними підрозділами ВВНЗ, ВНП ЗВО надійних умов (кадрових, нормативно-правових, навчально-методичних, інформаційних, матеріально-технічних, фінансово-економічних, морально-етичних, психолого-педагогічних, побутових, естетичних тощо) здійснення освітньої діяльності та постійне їх підтримання учасниками освітнього процесу у належному стані з метою гарантованого досягнення здобувачами військової освіти запланованих результатів навчання (сформованості компетентностей) відповідно до стандартів освіти та професійних стандартів військового фахівця Збройних Сил України у визначені строки.

Відповідно до пункту 2 розділу VII [50] система забезпечення якості військової освіти – це єдність цільових настанов, принципів і підходів до формування, зокрема у ВВНЗ, ВНП ЗВО власної стратегії та процедур забезпечення якості військової освіти, механізмів забезпечення академічної доброчесності, моніторингу ефективності професійної підготовки військових фахівців, упровадження заходів щодо постійного підвищення якості освітнього процесу та результатів навчання.

Пункт 3 розділу VII [50] визначає, що система забезпечення якості військової освіти складається із:

- системи забезпечення ВВНЗ, ВНП ЗВО якості освітньої діяльності та якості військової освіти (система внутрішнього забезпечення якості військової освіти);

- системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності ВВНЗ, ВНП ЗВО та якості освіти (система зовнішнього забезпечення якості військової освіти).

Процедури системи зовнішнього забезпечення якості військової освіти реалізуються шляхом проведення оцінювання ВВНЗ, ВНП ЗВО, органами управління та установами, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості військової освіти включає: суб'єкти освітньої діяльності – керівний склад, науково-педагогічні (педагогічні), наукові працівники, інструкторський, інженерно-технічний склад, здобувачі освіти ВВНЗ, ВНП ЗВО та представники замовників;

об'єкти якості – якість освіти вступників до ВВНЗ, ВНП ЗВО, якість навчальних досягнень здобувачів освіти, якість готовності випускників до здійснення професійної діяльності, якість умов, створених для навчання здобувачів освіти, якість умов, створених для роботи постійного складу;

інструменти (методи) впливу (вимірювання) – спостереження, опитування, анкетування, тестування, фокус-групове інтерв'ю, бесіди зі здобувачами освіти, науково-педагогічними (педагогічними) працівниками та представниками замовників, традиційні та сучасні методи вхідного (вступного), поточного (проміжного) та підсумкового (випускного, державного) контролю якості знань здобувачів та інші.

Для організації виконання процедур системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти у ВВНЗ, ВНП ЗВО створюється структурний підрозділ внутрішнього забезпечення якості військової освіти (центр, відділ, науково-методична лабораторія, відділення, група, сектор).

Завданнями структурного підрозділу внутрішнього забезпечення якості військової освіти є:

організація реалізації процедур системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти, їх розподіл між структурними підрозділами ВВНЗ, ВНП ЗВО відповідно до визначених принципів;

моніторинг ефективності функціонування системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти;

проведення моніторингових досліджень за результатами опитування представників замовників, керівного складу ВВНЗ, ВНП ЗВО, науково-педагогічних (педагогічних) та наукових працівників, здобувачів освіти;

моніторинг дотримання академічної доброчесності учасників освітнього процесу;

проведення щорічного рейтингового оцінювання здобувачів освіти, науково-педагогічних (педагогічних) працівників ВВНЗ, ВНП ЗВО.

Забезпечення гарантії якості освітньої діяльності та якості військової освіти реалізується через ліцензування освітньої діяльності ВВНЗ, ВНП ЗВО, акредитацію освітніх програм та атестацію здобувачів освіти.

Так, удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості військової освіти є невід'ємною складовою загального процесу реформування національного сектору безпеки й оборони. Реалізація зазначених завдань сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно виконувати службові обов'язки в умовах сучасних загроз і викликів.

1.3. Організація реалізації процедур системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти, їх розподіл між структурними підрозділами вищого військового навчального закладу, посадовими особами та учасниками освітнього процесу

Забезпечення якості освітнього процесу є однією з ключових складових розвитку військової освіти, оскільки він безпосередньо впливає на підготовку висококваліфікованих фахівців, готових виконувати завдання у складних умовах військової служби. У зв'язку з цим особливо важливим є впровадження та ефективна організація системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти. Система передбачає низку процедур, спрямованих на постійний моніторинг, оцінку та покращення всіх аспектів освітнього процесу, починаючи від розробки навчальних планів і програм, до оцінювання ефективності навчальних методик та матеріально-технічного забезпечення.

Мета системи забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти полягає в реалізації права суб'єктів освітнього процесу на здобуття якісної вищої освіти і продуктивну науково-педагогічну діяльність, досягнення високих показників і підготовки фахівців на першому (бакалаврському), другому (магістерському), третьому (освітньо-науковому) рівнях вищої освіти [42, с. 7] за стандартами Європейського простору вищої освіти і НАТО [57].

Реалізація процедур системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти потребує чіткої організації діяльності структурних підрозділів ВВНЗ, визначення відповідальності кожного учасника освітнього процесу, а також належного розподілу функцій між посадовими особами. Важливо, щоб ці процедури були невід'ємною частиною управлінських і педагогічних процесів, сприяючи забезпеченню високої якості освіти, що відповідає вимогам часу та сучасним стандартам військової підготовки.

У розділі визначено роль структурних підрозділів і посадових осіб у цьому процесі, а також особливості взаємодії учасників освітнього процесу для забезпечення сталого розвитку та вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості:

1. Відділ забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (далі – відділ) було створено 29 грудня 2022 року вперше серед ВВНЗ ЗСУ у Військовій академії (м. Одеса). До компетенції відділу належить питання забезпечення якості освітнього процесу, які у сучасних умовах розвитку системи вищої військової освіти набувають особливого значення. Збройні Сили України потребують високоосвічених, компетентних, патріотично

налаштованих офіцерів, здатних ефективно діяти в умовах складних і динамічних викликів безпеки. Забезпечення якості освіти у ВВНЗ є головним чинником підготовки таких фахівців.

Відділ очолив доктор технічних наук за спеціальністю 05.13.06 (122; F6) «Інформаційні технології», професор кафедри оперативного мистецтва полковник Андрощук Олександр Степанович, який на той час уже мав досвід у сфері ліцензування та акредитації освітньо-професійних програм за спеціальностями 125 (F5) «Кібербезпека» та 252 (K2) «Безпека державного кордону».

Старшим помічником начальника відділу було призначено підполковника Крічфалушія Михайла Володимировича, який із відзнакою закінчив магістратуру за спеціальністю 255 (K7) «Озброєння та військова техніка», проходив службу у навчальному відділі та входив до складу групи забезпечення якості освіти. Він забезпечував процеси ліцензування й акредитації освітньо-професійних програм за спеціальностями 253 (K2) «Управління військами (силами)», 254 (K6) «Забезпечення військ (сил)», 255 (K7) «Озброєння та військова техніка».

На посаду помічника начальника відділу було призначено лейтенанта Білоножку Наталію Йосипівну, магістра, аспірантку, експерта НАЗЯВО за спеціальністю 011 (A1) «Освітні, педагогічні науки», яка займалася питаннями моніторингу ОП.

Згодом до відділу було призначено:

на посаду провідного наукового співробітника – кандидата технічних наук за спеціальністю 20.02.12 (253; K2) «Системний аналіз, військова кібернетика та зв'язок», працівника Збройних Сил України Богданову Олександру Геннадіївну, яка займається питаннями моніторингу та рейтингування;

на посаду провідного наукового співробітника – кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 (C1) «Економіка та управління національним господарством», здобувача наукового ступеня доктора економічних наук, працівника Збройних Сил України Альбещенка Олексія Станіславовича, який займається питаннями моніторингу та доброчесності;

на посаду старшого помічника начальника відділу – доктора філософії за спеціальністю 081 (D8) «Право», майора Вейца Аркадія Михайловича, який відповідає за інформаційне та правове забезпечення якості освіти;

на посаду помічника начальника відділу – кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.06 (122; F6) «Інформаційні технології», підполковника Ткаченка Василя Володимировича, який займається питаннями ліцензування та акредитації.

2. Вимоги до посад керівного складу визначаються Статутом відповідного ВВНЗ. Здебільшого, вони повинні мати науковий ступінь та/або вчене (почесне) звання.

Роль заступників начальника ВВНЗ у системі внутрішнього забезпечення якості освіти є надзвичайно важливою для ефективної організації та реалізації освітнього процесу, що відповідає вимогам національних стандартів та міжнародних норм. Заступники начальника ВВНЗ здійснюють важливу координаційну, контрольну та організаційну діяльність, спрямовану на забезпечення належної якості навчання, науково-педагогічної роботи та управлінських процесів, що мають безпосередній вплив на успішну реалізацію процедур системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Основна роль заступників начальника ВВНЗ полягає в координації діяльності структурних підрозділів ВВНЗ, що відповідають за різні аспекти забезпечення якості освіти, таких як освітній процес (*заступник начальника ВВНЗ з навчальної роботи*), наукова робота (*заступник начальника ВВНЗ з наукової роботи*), методична діяльність (*заступник начальника ВВНЗ з навчальної роботи*), організація оцінювання та контролю якості навчання (*заступник начальника ВВНЗ з навчальної роботи*).

Вони здійснюють моніторинг виконання навчальних планів і програм, а також упроваджують необхідні заходи для підтримання стандартів якості на всіх етапах навчання та наукової діяльності. Заступники начальника ВВНЗ активно беруть участь у розробці, удосконаленні та впровадженні внутрішніх процедур для забезпечення якості освіти, зокрема через участь у системах моніторингу і оцінки освітніх досягнень здобувачів освіти, зворотного зв'язку з учасниками освітнього процесу та впровадження коригувальних заходів у разі необхідності. Вони також відповідають за створення умов для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, стимулювання науково-дослідної роботи та покращення методичного забезпечення.

Особливу увагу заступники приділяють взаємодії з іншими структурними підрозділами ВВНЗ для забезпечення цілісності та ефективності системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Вони здійснюють організацію навчальних (*заступник начальника ВВНЗ з навчальної роботи*), наукових (*заступник начальника ВВНЗ з наукової роботи*), методичних (*заступник начальника ВВНЗ з навчальної роботи*) і виховних (*заступник начальника ВВНЗ з психологічної підтримки персоналу*) процесів тощо.

3. Начальник факультету (навчально-наукового інституту) повинен мати науковий ступінь та/або вчене (почесне) звання, що відповідає профілю факультету (навчально-наукового інституту) та призначається на посаду за конкурсом, що також є елементами забезпечення якості військової освіти [46].

Роль начальника факультету у контексті організації реалізації процедур системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти є однією з ключових у забезпеченні ефективності та результативності освітнього процесу. Як керівник факультету, начальник не тільки відповідає за організацію освітнього процесу, але й за забезпечення виконання вимог внутрішніх стандартів якості освіти, що визначаються нормативно-правовими актами, внутрішніми положеннями та стратегічними цілями ВВНЗ.

Однією з основних функцій начальника факультету є координація діяльності викладацького складу, підвищення їх кваліфікації та забезпечення належного рівня викладання. Він здійснює нагляд за впровадженням навчальних планів та програм, що відповідають вимогам сучасних стандартів військової освіти, та здійснює моніторинг процесу їх реалізації, здійснюючи необхідні корективи у разі виявлення відхилень від плану чи стандартів. Начальник факультету також відповідає за впровадження процедур моніторингу та оцінювання якості освітнього процесу на рівні факультету. Це включає регулярне проведення оцінки ефективності навчальних програм, використання зворотного зв'язку від здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу для визначення проблемних аспектів і виявлення можливостей для вдосконалення.

Важливою складовою є участь начальника факультету у розробці та впровадженні заходів, спрямованих на покращення якості навчання, стимулювання науково-дослідної діяльності та забезпечення належного рівня методичного супроводу. З огляду на важливість ролі факультету у загальній системі ВВНЗ, начальник факультету активно взаємодіє з іншими структурними підрозділами та посадовими особами, зокрема з начальниками кафедр, командирами структурних підрозділів забезпечення освітнього процесу, фахівцями з контролю якості, а також з іншими учасниками освітнього процесу, такими як здобувачі освіти та представники військових частин, для формування єдиного підходу до забезпечення якості військової освіти.

Ця роль потребує високих організаторських та управлінських навичок, здатності до аналітичної роботи та вміння ефективно вирішувати проблеми, що виникають у процесі реалізації освітнього процесу.

4. Зазвичай, у ВВНЗ посаду заступника начальника факультету з навчальної та наукової роботи – начальника навчальної частини також можуть замінювати особи, які мають вчене звання та/або науковий ступінь за профілем діяльності факультету, оперативного-тактичний рівень військової освіти, досвід проходження військової служби на посадах наукових або науково-педагогічних працівників не менше трьох років [73, с. 33].

Посада заступника начальника факультету з навчальної та наукової роботи – начальника навчальної частини є важливою ланкою в організації внутрішнього забезпечення якості військової освіти, оскільки вона поєднує управління освітнім процесом із забезпеченням науково-дослідної діяльності на факультеті. Відповідно до своїх функцій, ця особа відіграє ключову роль у координації та моніторингу навчальних програм, організації навчальних занять, а також у розвитку науково-педагогічної роботи на факультеті. Серед основних обов'язків заступника начальника факультету з навчальної та наукової роботи – начальника навчальної частини є організація освітнього процесу відповідно до вимог навчальних планів, програм та стандартів якості освіти, а також забезпечення ефективної взаємодії між кафедрами факультету. Він контролює розподіл навчального навантаження серед науково-педагогічних працівників, організовує роботу з підготовки, проведення та аналізу результатів контрольних заходів, таких як заліки, екзамени та інші форми оцінювання здобувачів вищої освіти.

Заступник начальника факультету з навчальної та наукової роботи – начальник навчальної частини також відіграє важливу роль у процесі проходження акредитації освітніх програм, що є невід'ємною частиною забезпечення високої якості освітнього процесу та відповідності навчальних програм державним стандартам і міжнародним вимогам. Важливим аспектом діяльності цієї особи є координація зусиль усіх структурних підрозділів факультету, ВВНЗ та органів, що здійснюють акредитацію, для успішного проходження акредитаційної процедури.

5. Начальник кафедри теж повинен мати науковий ступінь та/або вчене (почесне) звання відповідно до профілю кафедри. Начальник кафедри забезпечує організацію освітнього процесу, виконання навчальних планів і програм навчальних дисциплін, здійснює контроль за якістю викладання навчальних дисциплін, навчально-методичною та науковою діяльністю викладачів [46].

Посада начальника кафедри є однією з ключових у структурі факультету, оскільки саме він відповідає за організацію та управління науково-педагогічним процесом на кафедрі, забезпечення високої якості освітнього процесу та виконання вимог законодавства в частині забезпечення якості освіти. Одним із важливих аспектів роботи начальника кафедри є забезпечення активності та відповідності кожного науково-педагогічного працівника кафедри вимогам нормативно-правових актів, зокрема Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 [16], які визначають критерії та вимоги до науково-педагогічної діяльності викладачів вищих навчальних закладів. Начальник кафедри зобов'язаний стежити за тим,

щоб науково-педагогічні працівники кафедри дотримувалися всіх вимог щодо академічної активності, а саме – участі у науково-дослідній роботі, публікаціях у фахових наукових журналах, що відповідають саме навчальним дисциплінам, які викладають науково-педагогічні працівники, розробці та впровадженні нових методик навчання, а також у підготовці та проведенні наукових конференцій, семінарів та інших заходів. Важливим завданням начальника кафедри є також організація та здійснення контролю за підвищенням кваліфікації науково-педагогічних працівників, сприяння їх участі в освітніх і наукових заходах, що підвищують рівень викладання та наукових досліджень на кафедрі. Це також передбачає себе створення умов для розвитку та вдосконалення методичної роботи на кафедрі, підтримку інноваційних підходів до викладання та інтеграцію новітніх педагогічних технологій в освітній процес.

6. Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність [46]. Науково-педагогічні працівники відіграють ключову роль у забезпеченні якості освітнього процесу, науково-дослідної діяльності та розвитку навчальних програм у ВНЗ. Вони не лише здійснюють безпосереднє викладання, а й активно займаються науковими дослідженнями, удосконалюють методичні підходи до навчання та сприяють розвитку інновацій у військовій освіті. Згідно з вимогами Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 [16], науково-педагогічні працівники повинні відповідати чітким стандартам і вимогам, зокрема щодо кваліфікації, наукової активності, участі в публікаціях та наукових дослідженнях, а також підвищувати кваліфікацію.

7. Розроблення освітньої програми у ВНЗ, ВНП ЗВО здійснюється робочою групою, до складу якої залучаються науково-педагогічні (педагогічні) та наукові працівники, що працюють у ВНЗ, ВНП ЗВО за основним місцем роботи та мають кваліфікацію відповідно до спеціальності, у межах якої розробляється певна ОП. Склад робочої групи з розроблення освітньої програми затверджується наказом начальника ВНЗ, ВНП ЗВО. У ВНЗ, ВНП ЗВО голова робочої групи з розроблення освітньої програми, у подальшому за наказом начальника ВНЗ, ВНП ЗВО призначається гарантом освітньої програми, який є відповідальним за реалізацію освітньої програми.

8. Основними завданнями гаранта є [38]:
визначення змісту освітньої програми, формування та контролювання процесу надання якісних освітніх послуг з підготовки здобувачів вищої освіти;

сприяння формуванню кадрового забезпечення освітньої програми;

координація роботи щодо розроблення та підтримки навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності в рамках освітньої програми; забезпечення контролю якості реалізації освітньої програми та якості підготовки здобувачів вищої освіти за цією освітньою програмою;

організація та здійснення заходів, спрямованих на періодичний перегляд освітньої програми, із залученням усіх стейкхолдерів з урахуванням актуальних вимог замовників, роботодавців на підготовку та сучасних тенденцій у галузі науки з впровадженого напрямку;

дотримання норм етичної поведінки, академічної доброчесності та запобігання виникненню конфліктних ситуацій на усіх етапах реалізації освітньої програми та здійснення заходів щодо забезпечення дотримання цих норм усіма учасниками освітньої діяльності;

погоджувати програму роботи експертної групи для проведення акредитаційної експертизи не пізніше ніж за три робочі дні до початку роботи експертної групи у академії;

співпрацювати з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти в межах освітньої програми;

відпрацьовувати та подавати в електронній формі через офіційний портал Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти відомості про самооцінювання освітньої програми.

Функціональні обов'язки гаранта освітньої програми [38]:

визначення цілей та регулярний перегляд програмних результатів навчання на відповідність стандарту вищої освіти та професійного стандарту, Національній рамці кваліфікацій, реалізації місії і стратегії академії;

визначення структурно-логічної послідовності надання освітніх компонент для здобуття відповідних компетентностей;

контроль дотримання Ліцензійних умов у сфері вищої освіти щодо кількісних та якісних показників кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності;

здійснення аналізу та контролю щодо забезпечення освітньої програми необхідними інформаційними ресурсами, навчально-методичною літературою, устаткуванням, обладнанням, технічними засобами навчання тощо та якості навчально-методичного контенту освітньої програми;

постійний моніторинг та періодичне вдосконалення освітньої програми відповідно до Положення про порядок розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм ВВНЗ залежно від пропозицій стейкхолдерів, а також тенденцій розвитку напрямку підготовки, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, останніх досягнень у науці;

координація заходів, програм міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої освіти;

здійснення розгляду питань щодо перезарахування результатів навчання здобувачів освіти, ад'юнктів, які здійснюють переведення з інших освітніх програм (у тому числі інших ВВНЗ, ВНП ЗВО), визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, у результаті академічної мобільності;

формування особливостей прийому за освітніми програмами у межах правил вступу до академії (ад'юнктури);

забезпечення прозорості, доступності та добросовісності процедури формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами освіти у рамках освітньої програми;

організація та участь у профорієнтаційних заходах з усіма зацікавленими сторонами.

Гарант має право [38]:

вимагати від керівництва факультетів (кафедр) заміни науково-педагогічних працівників, які викладають дисципліни за освітньою програмою і не відповідають статті 37 та не виконують 4 пункти статті 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187;

клопотати перед керівництвом факультетів та ВВНЗ про заохочення науково-педагогічних працівників, які забезпечують освітні компоненти освітньої програми на високому рівні та розвиваються в професійній, освітній і науковій діяльності;

вносити пропозиції щодо перегляду або оновлення освітньої програми та навчального плану;

вносити корективи у зміст навчальних дисциплін, затверджувати силабуси, надавати рекомендації щодо методів викладання;

брати участь у визначенні умов реалізації освітньої програми, розробці навчальних планів, робочих навчальних планів, програм практик та інших документів щодо навчально-методичного забезпечення освітньої програми;

брати участь у засіданнях екзаменаційних комісій з атестації здобувачів вищої освіти, які навчаються за відповідною освітньою програмою;

бути присутнім та висловлювати свою думку на засіданнях робочих груп, кафедр, вчених рад факультетів, вченої ради ВВНЗ, на яких розглядаються питання, що стосуються або можуть вплинути на реалізацію освітньої програми;

отримувати від будь-якого структурного підрозділу ВВНЗ інформацію стосовно реалізації освітньої програми та заповнення відомостей самооцінювання ОП;

здійснювати періодичний моніторинг освітньої програми та освітньої діяльності з її забезпечення.

Гаранту освітньої програми для реалізації покладених на нього завдань, прав та обов'язків виділяється до 300 годин на навчальний рік у межах робочого часу науково-педагогічного (наукового) працівника. Указаний обсяг годин зазначається в індивідуальному плані у якості методична та організаційна робота, відповідно до норм часу з планування та обліку навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи науково-педагогічних (наукових) працівників ВВНЗ, ВНП ЗВО [50].

З метою виконання Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 [16], наказу Міністерства оборони України від 19.07.2024 № 405/нм «Про організацію підготовки офіцерського, сержантського і старшинського складу у вищих військових навчальних закладах, закладах фахової передвищої військової освіти Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти» у ВВНЗ розробляється наказ про створення проектних (робочих) груп для розробки освітніх програм з підготовки військових фахівців. Зазвичай, цей наказ має таку структуру (за досвідом Військової академії (м. Одеса):

1) для розробки проекту освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, ступеня вищої освіти – магістр, у галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону», спеціальності 255 «Озброєння та військова техніка» створити групу у складі: голова робочої (проектної) групи – ...; члени робочої проектної групи: ...;

2) голові робочої (проектної) групи: організувати розробку відповідного проекту освітньо-професійної програми (План-програми); на засіданні кафедри виступити з пропозицією щодо винесення проекту освітньо-професійної програми (План-програми) на громадське обговорення; провести громадське обговорення проекту освітньо-професійної програми (План-програми); організувати розгляд проектною (робочою) групою результатів громадського обговорення проекту освітньо-професійної програми (План-програми); роботу над розробленням проекту освітньо-професійної програми (План-програми) та його громадське обговорення організувати з дотриманням заходів збереження службової інформації;

3) начальнику відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти: здійснити оцінку проекту освітньо-професійної програми на відповідність стандартам вищої освіти та професійним стандартам; організувати видання наказу начальника ВВНЗ про призначення гарантів освітньо-професійних програм;

4) заступнику начальника відповідного факультету з навчальної та наукової роботи – начальнику навчальної частини: провести засідання кафедри та факультету, на яких розглянути питання щодо винесення проєкту освітньо-професійної програми (План-програми) на громадське обговорення; організувати погодження проєкту освітньо-професійної програми (План-програми) із замовниками на підготовку здобувачів освіти, начальником Центрального управління військової освіти і науки Генерального штабу Збройних Сил України, директором Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України; виступити на засіданні вченої ради ВВНЗ з пропозицією затвердити та ввести в дію освітньо-професійну програму та висвітлити результати громадського обговорення;

5) заступнику начальника ВВНЗ з навчальної роботи: організувати видання наказу начальника ВВНЗ про введення в дію освітньо-професійної програми; організувати оприлюднення на офіційному сайті ВВНЗ освітньо-професійної програми з додержанням керівних документів щодо охорони службової інформації.

Одним із напрямків реалізації процедур системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти є розроблення положень й інших нормативних документів, які забезпечують виконання Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 [16]. Пропонуємо розглянути, як реалізовано таку діяльність у ВВНЗ на прикладі Військової академії (м. Одеса).

На виконання вимог Законів України «Про освіту» [56], «Про вищу освіту» [46], Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187, та з метою уточнення порядку розроблення положень й інших нормативних документів ВВНЗ, внесення до них змін, а також оприлюднення на офіційному сайті пропонується такий алгоритм дій [59]:

1) призначити:

начальника штабу – заступника начальника ВВНЗ відповідальною особою за розроблення та внесення змін до наступних нормативних документів: Статут закладу освіти; Структуру та органи управління закладу освіти; Кадровий склад закладу освіти згідно з ліцензійними умовами; Штатний розпис на поточний рік; Положення про порядок проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників ВВНЗ; Наявність вакантних посад, порядок і умови проведення конкурсу на їх заміщення (у разі його проведення); Річний звіт про діяльність закладу освіти; Забезпечення технічними

засобами навчання учасників освітнього процесу; Інформацію про проведення тендерних процедур; Щорічний звіт про діяльність керівника закладу освіти; Стратегію розвитку ВВНЗ на певний період;

заступника начальника ВВНЗ з навчальної роботи відповідальною особою за розроблення та внесення змін до таких нормативних документів: Ліцензії на провадження освітньої діяльності; Сертифікати про акредитацію освітніх програм першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти, сертифікат про інституційну акредитацію закладу вищої освіти; Освітні програми, що виконуються в закладі освіти, та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою; Ліцензований обсяг та фактична кількість осіб, які навчаються в закладі освіти; Мову (мови) освітнього процесу; Правила прийому до закладу освіти; Умови, доступні закладу освіти, для навчання осіб з особливими освітніми потребами; Положення про організацію освітнього процесу в ВВНЗ; Положення про навчально-методичний кабінет; Положення про навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності ВВНЗ; Положення про підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічних працівників ВВНЗ; Положення про особисте стажування офіцерів та науково-педагогічних працівників ВВНЗ; Положення про дистанційне навчання у ВВНЗ; Положення про індивідуальний графік навчання курсантів ВВНЗ; План-програму курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Групи № 1 (військові); План-програму курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Групи № 2 (цивільні); Навчальну план-програму курсу підвищення кваліфікації з питань методичної майстерності; Навчальну план-програму курсу підвищення кваліфікації з питань освітньої діяльності; Положення про вільний вибір курсантами (слухачами) ВВНЗ вибіркових навчальних дисциплін; Положення про порядок визначення у ВВНЗ результатів навчання отриманих в інших закладах вищої освіти та отриманих у неформальній освіті; Наказ начальника ВВНЗ «Про призначення кураторів навчальних груп курсантів на поточний навчальний рік»; Положення про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти у ВВНЗ; Положення про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ВВНЗ; Положення про оцінювання знань курсантів (слухачів) за кредитно-модульною системою в ВВНЗ;

заступника начальника ВВНЗ з наукової роботи відповідальною особою за розроблення та внесення змін до таких нормативних документів: Напрями наукової та/або мистецької діяльності (для закладів вищої освіти); Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня

доктора філософії у ВВНЗ; Положення про винахідницьку та раціоналізаторську роботу; Положення про воєнно-наукові товариства; Положення про загальну бібліотеку ВВНЗ; Положення про редакційну видавничу діяльність;

заступника начальника ВВНЗ з психологічної підтримки персоналу – начальника відділу психологічної підтримки персоналу відповідальною особою за розроблення та внесення змін до таких нормативних документів:

Правила поведінки здобувача освіти у ВВНЗ;

Положення щодо запобігання та протидії проявам булінгу (цькування) у ВВНЗ; Наказ начальника ВВНЗ про визначення порядку подання та розгляду заяв щодо випадків булінгу (цькування) в академії та з інших питань у поточному навчальному році;

План заходів щодо запобігання та протидію булінгу (цькування) у ВВНЗ на поточний навчальний рік; Форми документів щодо інформування, реєстрації та прийняття рішень на випадки булінгу (цькування) у ВВНЗ;

Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) у ВВНЗ;

Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) у ВВНЗ та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);

Методичні рекомендації кураторам навчальних груп курсантів і слухачів ВВНЗ;

Положення про органи курсантського самоврядування ВВНЗ;

начальника логістики – заступника начальника ВВНЗ відповідальною особою за розроблення та внесення змін до Положення про логістичне забезпечення учасників освітнього процесу ВВНЗ;

начальника відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти ВВНЗ відповідальною особою за розроблення та внесення змін до таких нормативних документів:

Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) ВВНЗ;

Положення про відділ забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти;

Положення про порядок розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм у ВВНЗ;

Положення про опитування учасників освітнього процесу у ВВНЗ;

Положення про систему контролю програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти;

Положення про рейтинг науково-педагогічних працівників у ВВНЗ;

Положення про впровадження бойового досвіду у формальну та неформальну освіту;

Положення про гарантії освітньо-професійної програми у ВВНЗ;

Положення про академічну доброчесність у ВВНЗ;

Вимоги законодавства щодо забезпечення доброчесної поведінки;

Поради щодо доброчесної поведінки;

Систему індикаторів стану якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ВВНЗ;

Результати моніторингу якості освіти;

помічника начальника ВВНЗ з фінансово-економічної роботи – начальника фінансово-економічної служби відповідальною особою за розроблення та внесення змін до таких нормативних документів:

Розмір плати за навчання, підготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти;

Перелік додаткових освітніх та інших послуг, їх вартість, порядок надання та оплати;

Бюджет закладу освіти;

Кошторис закладу освіти на поточний рік та всі зміни до нього;

Звіт про використання та надходження коштів;

Інформацію про перелік товарів, робіт і послуг, отриманих як благодійна допомога;

помічника начальника ВВНЗ з правової роботи – начальника юридичної служби та уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції призначити відповідальними особами за розроблення та внесення змін до наступних нормативних документів:

Положення про запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у ВВНЗ;

Рекомендації керівнику щодо запобігання корупції;

Правила доброчесної поведінки щодо запобігання корупції;

начальників факультетів ВВНЗ призначити відповідальними особами за розроблення та внесення змін до Переліку освітніх компонентів (освітніх програм, робочих планів навчальних дисциплін, силабусів тощо), що передбачені відповідною освітньою програмою;

1) розроблення, внесення змін до інших нормативних документів здійснювати відповідальним особам, визначеним у пункті 1, за напрямками діяльності;

2) створити робочу групу з перегляду положень ВВНЗ у складі: голова робочої групи – начальник штабу-заступник начальника ВВНЗ;

члени робочої групи: заступник начальника ВВНЗ;

заступник начальника ВВНЗ з навчальної роботи; заступник начальника ВВНЗ з наукової роботи – начальник науково-організаційного відділу;

заступник начальника ВВНЗ з психологічної підтримки персоналу – начальник відділу психологічної підтримки персоналу;

начальник логістики – заступник начальника ВВНЗ;

начальники факультетів ВВНЗ; начальник відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти ВВНЗ;

помічник начальника ВВНЗ – начальник служби охорони державної таємниці;

помічник начальника ВВНЗ з фінансово-економічної роботи – начальник фінансово-економічної служби; офіцер юридичної служби ВВНЗ;

учений секретар секретаріату вченої ради ВВНЗ;

3) розроблення проєкту положення або подання пропозицій щодо змін до чинних положень здійснювати у таких випадках:

зміна нормативно-правових документів, що регламентують освітню та наукову діяльність – розпоряджень Міністерства освіти і науки України, Національного агентства забезпечення якості вищої освіти, Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України, Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України тощо;

врахування недоліків, рекомендацій комісії Міністерства освіти і науки України, Національного агентства забезпечення якості вищої освіти, Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України, Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України тощо на підставі їхніх звітів;

за результатами моніторингу освітньої діяльності та нормативно-правових документів учасниками освітнього процесу (начальником відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, заступником начальника ВВНЗ з навчальної роботи, заступником начальника ВВНЗ з наукової роботи – начальником науково-організаційного відділу, заступниками начальників факультетів з навчальної та наукової роботи – начальниками навчальних частин, начальниками кафедр, гарантами тощо) – на підставі рапорту учасника освітнього процесу;

посадовим особам, відповідальним за розроблення проєкту положення або пропозицій змін до положення (далі – розроблений документ):

розробити проєкт положення або пропозиції щодо змін до чинних положень у визначений термін;

надави розроблений документ на розгляд та опрацювання робочій групі;

після отримання аркушу погодження від робочої групи разом із пропозиціями у письмовому вигляді за підписом члена робочої групи, у разі їх наявності, внести пропозиції до проекту розробленого документа, опрацювати зауваження, які вказані в аркуші погодження, та подати проект розробленого документа разом з аркушем погодження робочої групи вченому секретарю вченої ради ВВНЗ для винесення його на розгляд вченою радою ВВНЗ;

після ухвалення проекту розробленого документа вченою радою та затвердження начальником ВВНЗ надати документ разом із актом експертної комісії щодо відсутності в ньому відомостей, які підпадають під дію статей «Зводу відомостей, що становлять державну таємницю», введеного у дію наказом Голови Служби безпеки України від 23.12.2020 № 383, та під дію Переліку службової інформації, затвердженого наказом начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 30.01.2023 № 12, начальнику інформаційно-обчислювального центру (іншій уповноваженій особі) для оприлюднення на офіційному сайті ВВНЗ;

членам робочої групи під час опрацювання проекту розробленого документа забезпечити його публічне обговорення серед підлеглого особового складу;

голові робочої групи з перегляду положень ВВНЗ забезпечити:

роботу робочих груп для перегляду та погодження проекту розробленого документа щодо правильності оформлення та відповідності його керівним документам;

оформлення аркушу погодження та вручення його посадовій особі, відповідальній за розроблення погодженого проекту документа, у двотижневий термін.

РОЗДІЛ 2

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

Завданнями структурного підрозділу внутрішнього забезпечення якості військової освіти є:

організація реалізації процедур системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти, їх розподіл між структурними підрозділами ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО відповідно до визначених принципів;

моніторинг ефективності функціонування системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти;

проведення моніторингових досліджень за результатами опитування представників замовників, керівного складу ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО, науково-педагогічних (педагогічних) та наукових працівників, здобувачів освіти;

моніторинг дотримання академічної доброчесності учасників освітнього процесу;

проведення щорічного рейтингового оцінювання здобувачів освіти, науково-педагогічних (педагогічних) працівників ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО [49].

2.1. Проведення моніторингових досліджень за результатами опитування представників замовників, керівного складу вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, науково-педагогічних (педагогічних) та наукових працівників, здобувачів освіти. Відгуки на випускників

2.1.1. Проведення моніторингових досліджень

Загальні положення

Порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту» [56], «Про вищу освіту» [46], Положень ВВНЗ: «Про організацію освітнього процесу», «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти» [42], «Про опитування учасників освітнього процесу» [39] та інших нормативних документів у галузі освіти. Моніторинг якості вищої освіти у ВВНЗ спрямований на підвищення якості вищої освіти, активізацію й удосконалення освітньої діяльності.

У навчальному посібнику [3] розглядаються загальні засади моніторингу навчальної діяльності. Основна увага приділяється основам дидактики педагогічного моніторингу, моніторингу як інструменту керування едукативним процесом, моніторингу систем управління якістю освіти ЗВО, практичним аспектам підготовки спеціалістів у галузі освіти до участі і використання міжнародних програм оцінки якості освіти, етапам моніторингових досліджень, створенню моніторингової системи а також рекомендаціям з (для) розв'язання окреслених питань на практиці.

У монографії [76] висвітлено актуальні проблеми управління якістю освіти у вітчизняному освітньому просторі з позиції набутого досвіду та визначення інноваційних шляхів їх вирішення. Представлено теоретико-методологічні засади управління якістю освіти, які є підґрунтям оновлення діяльності сучасної професійної школи. Розглянуто наукове та методологічне забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті компетентісного підходу. Розкрито традиційні та інноваційні механізми забезпечення якості професійної освіти.

У монографії [75] подано результат дослідження на тему «Наукове обґрунтування та методичне забезпечення запровадження внутрішньої системи оцінки якості освіти в діяльності ХарPI НАДУ».

Монографія складається з чотирьох розділів, у яких розкрито об'єктивні передумови оцінки якості освіти, обґрунтовано теоретичні засади розвитку моніторингу освітньої діяльності закладів вищої освіти, представлено соціологічно-аналітичний аспект вивчення якості вищої освіти та окреслено пріоритетні напрямки розвитку внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

У статті [14] описано європейський досвід щодо моніторингу якості освіти у закладах вищої освіти. Виокремлено чинники, які сприяють активній інтеграції української освіти, серед яких бажання українців жити та здобувати якісну освіту у сучасній європейській країні. Зазначено, що «моніторинг якості освіти» хоч і нове поняття, проте вже має певну історію вивчення. Проаналізовано досвід українських науковців щодо ефективного моніторингу, визначено ключові позиції закордонних дослідників. Наведено складники внутрішнього та зовнішнього моніторингу закладів вищої освіти в європейських країнах та зазначено, як відбувається впровадження їх в освітній простір України. Описані принципи моніторингу, наведено досвід діяльності університетів Франції, Естонії, Ірландії. Окреслено ключові сегменти, які мають велике значення в оцінюванні діяльності закладу, як-от: наявність засобів, компетентність викладачів, безпека учасників освітнього процесу, доступність інформаційних ресурсів. Зазначено, що для ефективної інтеграції української системи освіти в європейський простір необхідно закінчити

реформування освітньої сфери, що включає зміни у формах і методах оцінювання, термінах навчання, організації діяльності закладів вищої освіти. Обов'язковими складниками європейського закладу вищої освіти є наявність вебсайту, на якому висвітлюється інформація щодо його діяльності. На прикладі діяльності Черкаської медичної академії описано важливість європейських стратегій у проведенні внутрішнього моніторингу якості. Зазначено організацію проведення моніторингу навчально-методичного забезпечення занять.

У статті [34] обґрунтовано модель моніторингу якості вищої освіти в Україні. Цю модель представлено у вигляді основних концептів (блоків): теоретичний (філософія освіти, тенденції розвитку змісту дефініцій моніторингу освіти, концепції моніторингу якості вищої освіти, нормативно-правове забезпечення моніторингу освіти); методологічний, який ґрунтується на методологічних підходах, функціях, принципах, методах, інформаційних технологіях; методичний, який ґрунтується на чотирьох педагогічних умовах проведення моніторингу якості вищої освіти. Використані теоретичні, методологічні й методичні концепти (блоки) як базові у процесі дослідження теоретико-методичних основ моніторингу якості вищої освіти в Україні та при обґрунтуванні і використанні моделі зв'язків у концепції моніторингу якості вищої освіти дали змогу сформулювати контрольню-результативний концепт.

Мета проведення внутрішнього моніторингу – виявити та відстежити тенденції розвитку якості освіти у ВВНЗ, встановити відповідність фактичних результатів освітньої діяльності заявленим цілям, оцінити причини відхилень від цілей, спрогнозувати та розробити пропозиції для забезпечення якості підготовки фахівців.

Основні завдання внутрішнього моніторингу якості освіти у ВВНЗ:

виявлення об'єктивного, інформаційного відображення стану й динаміки якості надання освітніх послуг ВВНЗ;

отримання об'єктивної інформації про результати підготовки здобувачів вищої освіти за освітніми програмами відповідно до Ліцензійних умов і Акредитаційних вимог, встановлення ефективності управління процесом підготовки здобувачів вищої освіти у ВВНЗ.

Моніторинг проводиться згідно з такими принципами:

систематичності та системності – комплексний підхід до вивчення різних аспектів освітньої діяльності структурних підрозділів та ВВНЗ загалом;

прозорості моніторингових процедур та відкритості – доступ до результатів моніторингових досліджень;

урахування психолого-педагогічних особливостей шляхом диференціації контрольних та діагностичних завдань при проведенні моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти;

об'єктивності – уникнення суб'єктивних оцінок, створення рівних умов для всіх учасників освітнього процесу;

рефлексії, що проявляється в аналізі та оцінці отриманих результатів на всіх рівнях управління, при здійсненні самоаналізу і самооцінки.

Функції моніторингу:

інформаційна – створює масив інформації щодо якості освіти у ВНЗ;

діагностична – фіксує реальний стан якості освіти у ВНЗ;

оцінювальна – дає кількісно-якісну оцінку об'єктів освітнього процесу у ВНЗ на основі певного набору критеріїв та показників;

коригувальна – мінімізує вплив негативних чинників в освітньому процесі;

прогностична – формує стратегію і тактику розвитку освіти у ВНЗ;

управлінська – впливає на зміст і методи управлінської діяльності у ВНЗ.

Моніторингові дослідження проводяться державною мовою, окрім випадків, коли для досягнення цілей моніторингу доцільним є його проведення англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу, мовою корінного народу або національних меншин України (проведення моніторингу іншою мовою, окрім державної, має бути обґрунтовано).

Моніторингові дослідження повинні відповідати нормам академічної доброчесності.

Рівні та основні напрями внутрішнього моніторингу

Внутрішній моніторинг якості освіти є складовою частиною системи освітнього моніторингу, яка передбачає збирання (первинні дані), оброблення (аналіз і оцінка якості освіти), зберігання (формування і ведення бази даних) та розповсюдження інформації про стан освіти (адресне забезпечення користувачів статистичною й аналітичною інформацією), прогнозування на підставі об'єктивних даних динаміки й основних тенденцій її розвитку, розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень стосовно підвищення якості надання освітніх послуг закладом освіти та ефективності функціонування освітнього процесу загалом, формування завдань, тестів, іншого інструментарію для оцінки якості освітнього процесу з методичними рекомендаціями.

Моніторинг проводиться на різних рівнях:

кафедра – факультет/інститут;

здобувач вищої освіти – навчальна група – курс – спеціальність;

викладач, науково-педагогічний склад кафедри;

освітня програма.

Об'єкти та предмет моніторингу.

Об'єктами внутрішнього моніторингу у ВВНЗ є освітнє середовище, освітній процес, результати освітнього процесу.

Предметом внутрішнього моніторингу є динаміка змін в освітній системі ВВНЗ як основи його розвитку.

Методами проведення дослідження під час моніторингу можуть бути:

опитування (анкетування, інтерв'ювання);

тестування;

спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю у закладах освіти;

фокус-група;

аналіз документації на рівні ВВНЗ (структурного підрозділу, його засновників);

аналіз статистичних даних про стан системи освіти за встановленими формами звітності;

інші методи, визначені у плані (програмі) моніторингу, яка розробляється та затверджується на рівні ВВНЗ і погоджується з суб'єктами (учасниками) моніторингу.

Основні напрями моніторингу:

реалізація державної політики у сфері вищої освіти, контроль за дотриманням кафедрями, факультетами/інститутами ВВНЗ законодавчих актів та нормативно-правових документів про вищу освіту;

організація управлінської діяльності щодо забезпечення якості підготовки фахівців на факультетах/в інститутах;

зміст підготовки фахівців усіх рівнів вищої освіти за освітніми програмами; участь стейкхолдерів (здобувачів вищої освіти, роботодавців, викладачів, громадськості) у розробці та оцінці освітньої програми;

кадрове забезпечення – розвиток професійної компетентності НПП;

планування освітнього процесу – зміст освітньої діяльності;

упровадження освітніх інновацій;

психологічний супровід освітнього процесу;

навчально-методичне забезпечення освітнього процесу на факультетах / в інститутах (навчальні програми; використовувані підручники і посібники та інша навчальна література);

ресурсне забезпечення (матеріально-технічне, санітарно-гігієнічне);

результати навчальних досягнень здобувачів вищої освіти всіх рівнів та форм навчання у розрізі: здобувач – група – курс – інститут/факультет за результатами проміжних сесій та підсумкової атестації;

контингент здобувачів освіти у динаміці – виконання державного замовлення та ін.;

інформаційне забезпечення;

академічна доброчесність;

якість викладання навчальних дисциплін очима здобувачів вищої освіти; забезпечення зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти щодо якості отримуваних знань, якості надання освітніх послуг, рівня забезпечення ресурсами освітнього процесу;

організація та проведення систематичного моніторингу якості освіти серед випускників ВВНЗ;

організація та проведення моніторингу якості освіти випускників серед роботодавців та інших стейкхолдерів;

виявлення недоліків і проблемних питань в освітньому процесі ВВНЗ;

формування рекомендацій для покращення організації освітнього процесу у ВВНЗ.

Моніторинг якості вищої освіти передбачає використання різних видів вимірювань.

Процедура підготовки та проведення моніторингу

Основні етапи проведення моніторингу:

планування та підготовка моніторингу (формулювання проблеми, яка буде досліджуватися; визначення мети та завдань моніторингу; розрахунок і формування вибірки, оцінка її репрезентативності; визначення критеріїв і показників оцінювання результатів дослідження тощо);

розробка Програми;

проведення, власне, дослідження – збір та опрацювання результатів моніторингу;

аналіз та інтерпретація (узагальнення та пояснення результатів, визначення закономірностей, формулювання висновків тощо) результатів моніторингу;

оприлюднення результатів моніторингу (інформування про результати моніторингу).

Моніторинг проводиться у різних формах:

безпосереднє одержання інформації від учасників дослідження (за допомогою спостереження, інтерв'ювання тощо);

опосередковане одержання інформації від учасників дослідження (у письмовій та/або електронній формі із залученням експертів тощо);

одержання інформації без залучення учасників дослідження (за допомогою вивчення документації, статистичної або оперативної інформації тощо).

Моніторинг може проводитися з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, зокрема дистанційно.

Під час проведення дослідження можуть використовуватися фронтальна, групова або індивідуальна робота учасників дослідження.

Індикатори, показники моніторингу.

Безпосереднім виконавцем завдань моніторингу і забезпечення якості освіти є НПП ВВНЗ загалом і кожний член колективу зокрема. Керівники кафедр та інших структурних підрозділів організовують реалізацію політики і стратегії ВВНЗ в забезпеченні якості освіти шляхом ефективного використання потенціалу викладачів та інших співробітників, раціонального використання наявних ресурсів, аналізу і вдосконалення механізмів забезпечення якості освіти на основі інструктивно-методичних рекомендацій за результатами моніторингу.

Якісними показниками кадрового забезпечення освітньої діяльності є такі характеристики: базова освіта, науковий ступінь, вчене звання або категорія, педагогічне звання; стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи; результативність наукової діяльності; результативність навчальної, методичної та виховної роботи; підвищення кваліфікації, показників внутрішнього аудиту, звітів кафедр, виконання індивідуальних планів та ін.

Відповідність спеціальності викладача навчальній дисципліні визначається відповідністю його спеціальності згідно з документами про вищу освіту або про науковий ступінь, присудження наукового ступеня (однакова за змістом спеціальність (предметна спеціальність, спеціалізація), наявність досвіду професійної діяльності (заняття) за відповідним фахом (спеціальністю, спеціалізацією) не менше п'яти років (крім педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності), керівництво (консультування) дисертації на здобуття наукового ступеня за спеціальністю, що була захищена в Україні або за кордоном, щонайменше п'ятьма публікаціями у наукових виданнях, які включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Scopus, Web of Science Core Collection, протягом останніх п'яти років.

Індикаторами показників якості НПП є:

- відсоток докторів наук, професорів у складі НПП;
- кількість наукових публікацій у наукометричних базах;
- визначення індексу цитування НПП;
- посеместрова анонімна оцінка кожним здобувачем освіти його викладачів;
- відсоток викладачів із сертифікатом рівня B2 та вище знань англійської мови;
- відсоток викладачів, які проходили стажування закордоном за останні 5 років;
- відсоток викладачів, які використовують власні сайти, сервіси, блоги для навчальних цілей.

Індикаторами якості змісту підготовки фахівців є:

відповідність освітніх програм Стандартам вищої освіти, потребам ринку праці, законодавчій та нормативній базі (із врахуванням змін), що регулює якість освіти, ліцензійним умовам та акредитаційним вимогам, вимогам роботодавців щодо якості фахівців;

відповідність навчального плану освітньої програмі, що забезпечує отримання загальних і фахових компетентностей;

наявність системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення;

наявність проектних груп для розробки освітніх програм для кожного освітнього рівня спеціальності;

оприлюднення освітніх програм (вибіркових навчальних дисциплін) на сайті ВВНЗ та його структурних підрозділів;

належність до робочих груп провідних науково-педагогічних працівників, представників ринку праці та самоврядування здобувачів освіти;

відгуки здобувачів вищої освіти, випускників і роботодавців щодо якості освітньої програми;

наявність програм навчальних дисциплін, силабусів передбачених робочим планом та відповідного навчально-методичного забезпечення;

наявність розпорядчої та інструктивної документації з навчально-методичної роботи: положення, листи-рекомендації МОН України щодо методичного забезпечення якості освітніх послуг, організації та методичного забезпечення освітнього процесу.

З метою постійного удосконалення освітніх програм, забезпечення відповідності освітніх програм цілям, очікуванням, потребам і задоволенням стейкхолдерів (учасників освітнього процесу, роботодавців), а також суспільства, у ВВНЗ здійснюється їх періодичний перегляд та моніторинг за такими індикаторами:

рівень участі роботодавців у розробці та внесенні змін;

рівень задоволеності здобувачів освіти (випускників);

індекс працевлаштування випускників;

участь у міжнародних програмах підготовки;

рейтинг за оцінками роботодавців.

Організація освітнього процесу та навчально-методичне забезпечення підготовки фахівця є базовими складовими визначення якості освітнього процесу і якості підготовки фахівців у цілому, що передбачає наявність:

внутрішніх нормативно-розпорядчих документів (начальника, першого заступника, начальників факультетів, начальників (завідувачів) кафедр) щодо організації і контролю заходів, спрямованих на виконання навчально-методичної та наукової роботи;

графіка організації освітнього процесу;
розкладу навчальних занять;
графіка індивідуально-консультативної роботи викладачів зі здобувачами освіти;

планів методичної роботи, протоколів засідань навчально-методичних рад інститутів/факультетів, фахових методичних комісій та комісій із забезпечення якості підготовки фахівців; методичних семінарів, школи молодого фахівця тощо;

навчально-методичного забезпечення та відповідність його повноти вимогам;

проведення навчальних занять освітнього процесу та їх якість;
програм практичної підготовки, методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів тощо.

З метою виявлення реального рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється моніторинг якості знань (набутих компетентностей) здобувачів вищої освіти, який передбачає такі процедури, як діагностика вхідного рівня знань здобувачів вищої освіти, встановлення відносних показників навчальних досягнень впродовж навчання, рівня сформованості комплексних компетенцій майбутніх фахівців, а також вимірювання залишкових знань здобувачів вищої освіти.

Моніторинг оцінювання якості знань здобувачів передбачає здійснення щорічного контролю за якістю знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін, проводиться на рівні *викладач – кафедра – факультет – ВВНЗ* і включає кілька видів контролю:

- вхідний;
- поточний;
- підсумковий;
- контроль на рівні факультету;
- контроль на рівні ВВНЗ;
- атестація здобувачів вищої освіти.

Організація контролю здійснюється відповідно до Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання.

При здійсненні моніторингу навчальних досягнень здобувачів вищої освіти ключовими показниками є:

- середній бал за показниками зовнішнього тестування (атестата);
- середній бал оцінювання вхідного контролю;
- середній бал поточної успішності (за рубіжним контролем);
- середній бал семестрової успішності;
- середній бал за результатами екзамену;
- середній бал практичної підготовки;

середній бал якості підготовки випускників;
активність і результативність самостійної роботи у процесі вивчення дисципліни;

самооцінка своїх результатів навчання здобувачами вищої освіти.

Моніторинг якості навчальних досягнень передбачає:

контроль на рівні керівництва ВВНЗ не рідше 2 рази на рік;

контроль з боку керівництва факультету (інституту);

поточний кафедральний контроль.

Контроль на рівні керівництва ВВНЗ якості підготовки фахівців проводиться за дисциплінами, які вивчалися в попередньому семестрі відповідно до програми навчальної дисципліни з метою перевірки залишкових знань здобувачів вищої освіти, готовності здобувачів вищої освіти до підсумкового контролю, а також перевірки готовності до атестації здобувачів вищої освіти. Контроль на рівні керівництва ВВНЗ проводиться за розробленими кафедрою контрольними завданнями, зазвичай, у тестовій формі. За методичне забезпечення (створення банку тестових завдань) контролю відповідає кафедра, відділ забезпечення якості освіти (більш детально буде розглянуто у підрозділі 2.2).

Загальні та персоналізовані результати по кожному здобувачу вищої освіти передаються на відповідні кафедри для аналізу та здійснення комплексу заходів. На основі моніторингу і аналізу результатів навчання поточної і семестрової успішності здобувачів освіти, комплексних контрольних робіт із навчальних дисциплін встановлюється результативність навчальної роботи.

Індикаторами показників якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти є:

відсоток здобувачів, які вступили до ВВНЗ з показником 130 балів і вище;
результати семестрового контролю;

результат практики (відгуки керівників баз практик (стейкхолдерів));

результати підсумкової атестації;

кількість переможців всеукраїнських і міжнародних студентських олімпіад;

показники самооцінювання якості підготовки як фахівця тощо.

Значну роль для забезпечення якості освіти відіграє відповідність та активність НПП. Згідно з Ліцензійними умовами [16] відповідність оцінюється за допомогою додатка 15. Відділам якості освіти рекомендовано аналізувати відповідність та активність НПП саме за цим додатком. Приклад його заповнення подано у Додатку 8. У Додатку 5 пропонується типовий план-конспект проведення занять із НПП стосовно заповнення цього додатка.

Індикаторами необхідних ресурсів для організації освітнього процесу є наявність:

нормативної навчальної площі з розрахунку на одного здобувача вищої освіти;

обладнаних гуртожитків для забезпечення потреб здобувачів вищої освіти, охочих там проживати;

їдальні та буфетів у будівлях ВВНЗ;

покриття навчальних корпусів та гуртожитків Wi-Fi;

встановленої автоматизованої бібліотечної системи, створеної на базі сучасних технологій і стандартів обробки та зберігання інформації, внесення нових надходжень до електронної бібліотеки;

комп'ютерів у читальних залах, за допомогою яких читачі користуються ресурсами бібліотеки та мають можливість працювати у мережі Інтернет та отримання у бібліотеці інформаційно-консультативних послуг щодо користування електронними ресурсами тощо.

Мета моніторингу якості науково-педагогічної та педагогічної діяльності – допомагати викладачу вдосконалювати педагогічну майстерність та стимулювати наукову діяльність.

Для характеристики якості педагогічної діяльності розробляються критерії щодо оцінювання практичних, лабораторних та лекційних занять.

Основу критеріїв оцінювання занять становлять принципи науковості, систематичності, доступності, наочності, свідомості та активності сприйняття, гуманності характеру навчання й організації занять, інноваційності. Особлива увага приділяється індивідуалізації та активізації навчальної роботи здобувачів вищої освіти.

Наприкінці кожного семестру відділ якості освіти проводить анонімне опитування здобувачів вищої освіти:

«Викладання очима здобувача», «Організація освітнього процесу очима здобувача», «Педагогічна діяльність викладача очима здобувача» тощо.

Для оцінки праці викладача обрано і такі традиційні критерії: середній бал успішності здобувачів вищої освіти, кількість здобувачів, що беруть участь у роботі наукового гуртка, предметних олімпіадах, виступають на конференціях, активність роботи здобувачів вищої освіти на заняттях, зацікавленість предметом тощо. На основі таких критеріїв виділяються рівні педагогічної майстерності (базовий, досконалий, творчий). Таке опитування є формою участі здобувачів освіти у системі забезпечення якості освіти та реалізації принципу «студентоцентрованого навчання».

Проведення моніторингу якості освіти серед роботодавців щодо якості освіти випускників проводиться не рідше один-два рази на рік у

зручний для роботодавця час та у зручному форматі, а також під час проходження різних видів практики здобувачами вищої освіти ВВНЗ.

Результати цього моніторингу доступні завідувачу кафедри, начальнику факультету, начальнику ВВНЗ та його заступникам, навчальному відділу та відділу забезпечення якості освіти. Результати опитування є підставою для перегляду освітніх компонентів, результатів навчання та набутих компетентностей відповідної освітньої програми.

У ВВНЗ, здебільшого, система проведення комплексного моніторингу якості освітньої діяльності та якості підготовки фахівців в інститутах/на факультетах створюється відповідно до плану роботи ВВНЗ раз на 4-5 років.

Для проведення моніторингу розпорядженням начальника ВВНЗ створюється робоча група, до якої входять представники навчального відділу, відділу забезпечення якості освіти, начальники факультетів (інститутів) заступники, завідувачі кафедр тощо. Моніторинг здійснюється за розробленою Програмою, затвердженою вченою радою ВВНЗ, у контексті вимог Законів України «Про вищу освіту» та Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015). Підсумки комплексного моніторингу та розроблені за результатами моніторингу заходи постійно обговорюються на вчених радах ВВНЗ, факультетів/інститутів.

Складовою моніторингу якості освітньої діяльності у ВВНЗ є **визначення рейтингу** НПП, кафедр, факультетів за підсумками навчального року (більш детально розглянуто у підрозділі 2.4). Метою такого виду моніторингу є визначити рівень діяльності кафедр щодо забезпечення якості підготовки фахівців та розвиток наукових досліджень. Критерії оцінки охоплюють кваліфікаційні показники науково-педагогічних і наукових працівників, науково-методичну діяльність, підготовку кадрів вищої кваліфікації тощо відповідно до Положення про рейтинг [41].

Результати того чи іншого виду моніторингу заслуховуються на розширеному засіданні вченої ради факультету (інституту) та вченої ради ВВНЗ.

Організація й управління моніторингом

Відповідальність за організацію та проведення моніторингу, обробку даних, їх аналіз несе Відділ забезпечення якості вищої освіти ВВНЗ.

Відповідальність за достовірність і об'єктивність наданої інформації несуть персонально особи, які подають інформацію.

З урахуванням змін, що відбуваються у вищій освіті, можливий перегляд системи показників моніторингу та вдосконалення методів і напрямків досліджень.

Моніторинг передбачає широке використання на всіх етапах сучасних інформаційних технологій: збирання, обробки, зберігання, використання інформації. Зберігання та оперативне використання інформації здійснюється за допомогою електронного зв'язку й регулярного поповнення електронних баз даних Опитування учасників освітнього процесу.

Метою опитування учасників освітнього процесу є дослідження якості викладання та рівня задоволеності здобувачів вищої освіти, як споживачів освітніх послуг, стимулювання професійного зростання та підвищення професійної кваліфікації науково-педагогічних працівників, урахування інтересів та пропозицій здобувачів вищої освіти, організації освітнього процесу, залучення здобувачів до процесу періодичного перегляду та вдосконалення процедур забезпечення якості освітніх програм.

Завданням опитування є:

використання опитування як одного з елементів моніторингу системи контролю за якістю освітнього процесу;

підвищення ефективності освітнього процесу;

отримання надійної та якісної інформації про ставлення здобувачів вищої освіти до діяльності НПП;

отримання надійної та якісної інформації про навчання і викладання за освітньою програмою, з метою подальшого використання цієї інформації при перегляді ОП;

забезпечення гарантів ОП і НПП, які забезпечують викладання, інформацією, що сприятиме покращенню якості підготовки фахівців та підвищенню ефективності освітнього процесу;

забезпечення керівництва ВВНЗ інформацією про різні аспекти науково-педагогічної діяльності викладачів. Приклад довідки про результати опитування подано у Додатку 1.

2.1.2. Відгуки на випускників. Аналіз службової діяльності випускників

Важливим елементом забезпечення якості освіти є встановлення зворотного зв'язку (feedback) зі всіма учасниками освітньої діяльності.

Розуміння цього потребує трансформації підходів до роботи зі здобувачами вищої освіти. За результатами аналізу останніх досліджень і публікацій встановлено, що проблема розвитку системи зворотного зв'язку ЗВО є актуальною як для України [1, 6, 20], так і для країн з високим рівнем соціально-економічного розвитку [83]. Дослідники пропонують різноманітні апробовані шляхи вирішення згаданої проблеми, проте публікацій щодо організації системи зворотного зв'язку у ВВНЗ з урахуванням впливу на неї наявних особливостей бракує [19].

Одним із елементів зворотного зв'язку є впровадження системи аналізу службової діяльності випускників. Вона спрямована не на уникнення скарг чи негативних відгуків від замовників, а на максимальне використання отриманої інформації, що уможливило вдосконалення діяльності закладу вищої освіти та розвиток його системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Ця система ґрунтується на зовнішньому оцінюванні, яке відбувається після того, як випускники мали певний період часу, щоб застосувати отримані знання та вміння у службовій діяльності.

Ефективне зовнішнє оцінювання опирається на формулювання діяльності відповідно до певної навчальної мети. Наданий відгук стосується актуальності і застосування вивченого під час виконання посадових обов'язків. Респондент опитування аналізує кожен окрему мету навчання за низкою показників якості. Зібрані дані згодом аналізуються для вдосконалення якості освітньої діяльності.

Дотримання Стандарту НАТО «Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007» [80] вимагає систематичного внутрішнього та зовнішнього оцінювання курсів військової освіти, у тому числі за підсумками службової діяльності випускників.

У Збройних Силах України підходи щодо управління якістю освіти орієнтовані на періодичний та підсумковий контроль набутих компетентностей. Основними показниками якості підготовки військових кадрів є рівень сформованості відповідних компетентностей, що характеризуються ступенем здатності і готовності до застосування ними знань, навичок, умінь та особистісних якостей під час виконання визначених службово-бойових функцій.

Наказом ГШ ЗСУ затверджено Положення про Систему аналізу службової діяльності випускників закладів фахової передвищої військової освіти, ВВНЗ та ВНП ЗВО [60].

Система створена з метою забезпечення якості освітнього процесу у ВВНЗ та ВНП ЗВО на основі виявлення недоліків у службовій діяльності випускників та вироблення рекомендацій щодо вдосконалення освітньої діяльності у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти.

Положення про Систему аналізу службової діяльності випускників закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти визначає мету, структуру, завдання та порядок функціонування системи, збору, узагальнення та аналізу відгуків на випускників за перший рік військової служби після закінчення ЗФПВО, ВВНЗ та ВНП ЗВО.

Система аналізу службової діяльності випускників ВВНЗ та ВВП ЗВО (далі – Система аналізу) є складовою процесу забезпечення якості вищої, військової професійної освіти та інструментом зворотного зв'язку взаємодії органів військового управління, військових частин, закладів, установ (організацій) Збройних Сил України з ВВНЗ та ВВП ЗВО.

Метою функціонування Системи аналізу є:

забезпечення реалізації вимог Професійних стандартів підготовки осіб офіцерського складу тактичного рівня, сержантського і старшинського складу у ВВНЗ та ВВП ЗВО щодо готовності випускників до виконання службових обов'язків за посадою, зокрема у бойових умовах;

моніторинг та оцінювання якості виконання випускниками ВВНЗ та ВВП ЗВО службових обов'язків на займаних посадах;

своєчасне виявлення в організації та здійсненні освітнього процесу умов і чинників, які негативно впливають на якість підготовки у ВВНЗ та ВВП ЗВО і визначення шляхів для їх усунення.

До відгуків на випускників належать:

опитувальник командирів військових частин щодо рівня професійної придатності випускників;

анкета оцінювання випускника безпосереднім командиром;

анкета самооцінки випускника.

Система аналізу включає дві основні підсистеми:

підсистема опрацювання відгуків на випускників з військових частин;

підсистема збору, аналізу відгуків на випускників та опрацювання пропозицій для оперативного внесення змін до змісту підготовки військових фахівців ВВНЗ та ВВП ЗВО.

Підсистема опрацювання відгуків на випускників із військових частин включає:

командирів військових частин;

безпосередніх командирів;

керівників служб персоналу військових частин.

На командирів військових частин покладається:

організація та контроль роботи щодо опрацювання анкет оцінювання випускників безпосередніми командирами;

складання опитувальника щодо рівня професійної придатності випускників на основі опрацьованих анкет оцінювання випускників безпосередніми командирами;

визначення причин виявлених недоліків у службовій діяльності випускників та надання пропозицій щодо вдосконалення освітньої діяльності у ВВНЗ та ВВП ЗВО.

На безпосередніх командирів покладається:

складання анкети оцінювання випускника;

організація та контроль відпрацювання анкет самооцінки особисто випускниками.

На керівників служб персоналу військових частин покладається збір анкет оцінювання випускників безпосередніми командирами та анкет самооцінки особисто випускниками;

за дорученням командира військової частини надсилання відгуків на адресу Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України, замовників та органів військового управління, у підпорядкуванні яких перебувають ВВНЗ та ВВП ЗВО.

Підсистема збору, аналізу відгуків на випускників та відпрацювання пропозицій для оперативного внесення змін до змісту підготовки військових фахівців у ВВНЗ та ВВП ЗВО включає:

замовників (співзамовників) на підготовку військових фахівців; органи військового управління, у підпорядкуванні яких перебувають ВВНЗ та ВВП ЗВО;

Центральне управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України.

На замовників (співзамовників) з метою якісної підготовки військових фахівців покладається:

визначення причин недоліків, виявлених у службовій діяльності випускників;

відпрацювання пропозицій щодо усунення причин недоліків, виявлених у службовій діяльності випускників.

На органи військового управління, у підпорядкуванні яких перебувають ВВНЗ та ВВП ЗВО, покладається:

з'ясування умов та виявлення чинників, які негативно вплинули на організацію та здійснення освітньої діяльності, що спричинили недоліки у службовій діяльності випускників;

відпрацювання пропозицій щодо удосконалення організації та здійснення освітньої діяльності.

На Центральне управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України покладається:

проведення об'єктивного аналізу відгуків на випускників;

вироблення узагальнених пропозицій щодо вдосконалення освітньої діяльності у ВВНЗ та ВВП ЗВО та організація внесення змін до змісту підготовки військових фахівців.

Положенням передбачено, що примірник відзиву надсилається до замовника, інший до органу військового управління, якому підпорядковується ВВНЗ.

Аналіз відгуків роботодавців на випусників є важливим інструментом в системі підготовки фахівця. За допомогою відгуків налагоджується зворотний зв'язок між освітою та сферою діяльності випусника.

Після року служби у військах ВВНЗ отримує службовий відгук діяльності випусника. Оцінка надається за критеріями соціальної зрілості, морально-вольовими якостями, особливостями спілкування та поведінки у військовому колективі, за рівнем емоційно-вольової та нервово-психологічної стійкості, за рівнем підготовки за фахом та військово-професійної спрямованості, а також за результатами особистої підготовки офіцера.

Безпосередній начальник заповнює анкету, де вказує кількість заохочень, кількість стягнень та виставляє загальну оцінку професійної придатності випусника. Загальний висновок за відгуком вказує, наскільки випусник відповідає займаній посаді.

Безпосередньому командирі необхідно обов'язково вказати у відгуку характерні недоліки, які є у підготовці офіцера, та надати пропозиції для покращання підготовки.

Також ВВНЗ отримує анкету самого випусника, де він зазначає з якими труднощами стикнувся у військах (якщо вони були) та які труднощі виникли безпосередньо у нього (якщо вони були). Також випусник висловлює думку про зміни у програмі навчання (що можна скоротити, що додати), надає пропозиції щодо покращання навчально-виховного процесу у ВВНЗ.

Узагальнені дані за ВВНЗ містять показники у відсотках за такими критеріями рівня професійної придатності випусників: рівень національно-патріотичної свідомості, здатність проявляти лідерські якості у повсякденній діяльності та у бойових умовах, готовність до практичного виконання завдань за посадою, до практичної роботи на штатному озброєнні та військовій техніці, здатність самостійно та оперативно приймати обґрунтовані рішення відповідно до обстановки, що склалася, здатність креативно мислити та достатній рівень самомотивації до військової служби.

Отже, через рік після завершення навчання ВВНЗ (ВНП ЗВО) отримує відгуки з достатньо великою кількістю оцінок, висновків та рекомендацій.

Усі отримані дані систематизуються у таблицю (Додаток 6). У таблиці відображаються прізвища, ім'я, по батькові випусника, факультет, рік випуску, дата надходження відгуку, посада, висновок за відгуком (відповідність посаді), недоліки у підготовці випусника, пропозиції випусника.

Як зазначалося вище, метою аналізу відгуків є не лише визначення відповідності випусників займаним посадам, а й насамперед урахування

наданих пропозицій безпосередніх командирів та випускників (анкета самооцінювання) для покращення якості освітньої діяльності вищого навчального закладу.

Результати аналізу отриманих відгуків обговорюються на засіданнях кафедр, факультетів із залученням гарантів та членів робочих груп. Лише за отриманими у відгуках даними, складно встановити кореляційні зв'язки складових оцінювання випускника у відгуках та складових навчальних планів і програм [20].

Водночас, у комплексі з іншими розглянутими елементами зворотного зв'язку (результати опитування, поточного та підсумкового контролю, комплексних контрольних робіт тощо) оцінюється, яким саме елементам навчання варто приділити увагу, виявляються шляхи покращення підготовки спеціалістів навчального закладу.

Результати моніторингу для подальшого використання потребують аналізу, який здебільшого зводиться до обробки даних.

Найбільш поширеними математичними методами обробки даних щодо моніторингу та відгуків про випускників є статистичні методи, метод експертних оцінок тощо. А оцінювання отриманих даних пропонується здійснювати за шкалою Харінгтона [82] (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Критерії оцінювання результатів опитування (стану справ)

ВІДСОТКИ	ОЦІНКА
90-100	відмінно
80-89	дуже добре
65-79	добре
55-64	задовільно
50-54	достатньо
35-49	незадовільно
1-34	неприйнятно

Далі наведемо пояснення механізму застосування шкали Харінгтона на прикладі оброблення результатів внутрішніх опитувань здобувачів вищої освіти.

Як правило, опитування проводиться згідно з графіком. Частина матеріалу дозволяє здійснювати моніторингову функцію (виявляти стан справ) та частково підлягає узагальненню, частина стосується бачення здобувачів вищої освіти щодо питань покращення стану справ, вимагає більш детального розгляду та впровадження заступниками начальників інститутів (факультетів) з навчальної та наукової роботи – начальниками навчальних частин, начальниками (завідувачами) кафедр, гарантами тощо.

Приклад 1.

Тема опитування: «Чіткість та зрозумілість правил проведення контрольних заходів, доступність і зрозумілість інформації щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання і процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначення порядку оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження».

В опитуванні взяли участь 100% курсантів 2-го курсу.

Таблиця 2.2

Оцінка стану

Назва ОП	Розвідка	Логістика
Середня частка позитивних відповідей	84,9 %	85,7 %
Оцінки	дуже добре	дуже добре

Результати свідчать про достатньо добрий стан справ та обізнаність курсантів.

Більшість пропозицій стосується покращення індивідуальної роботи з курсантами.

Рекомендація: посилювати подальшу роботу з курсантами стосовно розглянутих питань.

Приклад 2.

Тема опитування: «Опитування здобувачів вищої освіти щодо якості освітнього процесу у Військовій академії (м. Одеса)».

В опитуванні взяли участь 100% курсантів 3-го курсу.

Таблиця 2.3

Оцінка стану

ОП	Розвідка	Логістика
Середня частка позитивних відповідей	61%	69%
Оцінки	задовільно	добре

Результати свідчать про задовільний рівень забезпечення якості освітньої діяльності за ОП Розвідка та добрий за ОП Логістика.

Рекомендація: посилювати подальшу роботу щодо забезпечення якості освітньої діяльності за зазначеними ОП.

Приклад 3.

Тема опитування: «Визначення рівня залучення здобувачів вищої освіти до розроблення і перегляду освітньої програми».

В опитуванні взяли участь 100% курсантів 3-го курсу.

Оцінка стану

ОП	Розвідка	Логістика
Середня частка позитивних відповідей	80%	71%
Оцінки	дуже добре	добре

Результат свідчить про достатньо добрий стан справ за ОП Розвідка та добрий стан за ОП Логістика.

Рекомендація посилювати подальшу роботу з курсантами стосовно відповідних питань.

2.2. Організація контролю програмних результатів навчання (рівня знань, комплексних контрольних робіт)

У кожному ВВНЗ розробляється Положення про систему контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти, яке визначає основні засади організації та здійснення контролю програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти ВВНЗ [43].

Це Положення розробляється відповідно до Законів України «Про освіту» [56]; «Про вищу освіту» [46]; Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686 [48]; керівних документів ВВНЗ, а саме: положення «Про організацію освітнього процесу у ВВНЗ»; «Про систему внутрішнього забезпечення якості освіти у ВВНЗ» [42] та відповідно до структури внутрішньої системи забезпечення якості освіти ВВНЗ.

Контроль результатів навчання (далі – КРН) – це такий вид контролю, метою якого є вимірювання рівня сформованості у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання за освітньою програмою (освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою) через певний період після вивчення обов’язкових освітніх компонентів або їх окремих модулів, які забезпечують формування цих результатів навчання. Як правило, КРН проводиться у формі комплексних контрольних робіт [43].

Комплексна контрольна робота (далі – ККР) – це перелік завдань, що дозволяє діагностувати рівень сформованості у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання за освітньою програмою (освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою).

Пакет комплексних контрольних робіт для перевірки знань здобувачів освіти (далі – ПККР) – це сукупність документів, оформлених для проведення ККР.

КРН є важливим елементом внутрішньої системи забезпечення якості освіти та використовується для внутрішнього проміжного моніторингу

якості підготовки здобувачів вищої освіти. Він дозволяє виявити ступінь засвоєння програмних результатів навчання освітньої програми (освітньо-професійної, освітньо-наукової програми) для окремих освітніх компонентів, з подальшим аналізом якості навчання здобувачів вищої освіти та, у разі потреби, своєчасного коригування змісту освітніх компонентів і процесу їх викладання.

Матеріали КРН можуть використовуватись уповноваженими органами з метою проведення зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ВВНЗ.

Оцінювання рівня якості підготовки здобувачів вищої освіти здійснюється на засадах системи ECTS, що базуються на принципах об'єктивності та прозорості, індивідуальності, відповідності стандартам вищої освіти, застосування стандартизованої та уніфікованої систем діагностики; визначеності критеріїв оцінювання; комплексності, етичності та компетентісного підходу з урахуванням набутої системи типових універсальних і спеціальних компетентностей, які відображають результати навчання.

Приклад подання результатів проведення ККР подано у Додатку 2.

2.3. Організація моніторингу дотримання академічної доброчесності учасників освітнього процесу

У сучасній системі вищої освіти дотримання академічної доброчесності є одним із ключових чинників забезпечення якості освітнього процесу. Цей принцип охоплює чесність, відповідальність, прозорість і об'єктивність у виконанні як навчальних, так і наукових завдань. Посилена увага до дотримання норм академічної доброчесності простежується під час написання та захисту кваліфікаційних робіт бакалаврів і магістрів, оскільки саме ці дослідження засвідчують рівень сформованих компетентностей здобувачів вищої освіти. Організація моніторингу дотримання академічної доброчесності є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Вона передбачає створення дієвих механізмів виявлення, запобігання та реагування на порушення, зокрема плагіат, фальсифікацію або фабрикацію результатів. Одним із ключових інструментів у цьому процесі є перевірка кваліфікаційних робіт із використанням спеціалізованих програмних засобів, а також дотримання чітко визначених етичних і нормативних процедур. Поняття академічного плагіату зафіксовано у статтях 6, 16, 32, 69 Закону України [46].

У частині шостій статті 69 Закону України «Про вищу освіту» визначено, що академічний плагіат – це «оприлюднення (частково або

повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [46].

Розрізняють такі види академічного плагіату:

пряме копіювання – дослівне відтворення частини або всієї опублікованої раніше роботи іншого автора і оприлюднення її під своїм іменем;

компіляція – процес написання твору, наукової праці на підставі чужих матеріалів без самостійного поглиблення дослідження (вивчення) проблеми та опрацювання джерел без внесення до нього правок, із посиланням на авторів та «маскування» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

перифразування – відтворення частини тексту інших авторів зі зміною порядку слів без посилання на джерело;

подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання [35].

Перевірка кваліфікаційних робіт на академічний плагіат виконується відповідно до положень визначених у статті 42 Закону України «Про освіту» [56], статті 16 Закону України «Про вищу освіту» [46], статті 1 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» [54], Положення про академічну доброчесність у ВВНЗ [35] здійснюється з використанням ліцензійної антиплагіатної системи («StrikePlagiarism»), офіційно визнаної НАЗЯВО. Ця система дозволяє ефективно виявляти текстові збіги, оцінювати рівень оригінальності роботи та виявляти потенційні порушення академічної доброчесності. Її застосування є обов'язковим етапом у процедурі прийняття до захисту кваліфікаційних робіт, що гарантує прозорість і неупередженість оцінювання.

Кваліфікаційна робота (бакалаврська або магістерська) подається до відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти в електронному форматі (.doc або .docx) на зареєстрованому флеш-носії. Передача роботи здійснюється відповідальній особі виключно після попереднього захисту на випусковій кафедрі. Це відбувається згідно з затвердженим планом перевірки кваліфікаційних робіт, наказом начальника ВВНЗ та відповідними розпорядчими документами щодо закріплення відповідальності не пізніше, ніж за 2 тижні до захисту

кваліфікаційної роботи. Перевірка кваліфікаційної роботи на виявлення зовнішніх ознак академічного плагіату здійснюється протягом не більше 5-ти календарних днів при першій перевірці, а також протягом не більше 3-х календарних днів при повторній перевірці.

Одним із ключових аспектів академічної доброчесності є дотримання вимог до належного цитування та високий відсоток оригінальності тексту при підготовці кваліфікаційних робіт. Відповідно до методичних рекомендацій оцінювання рівня унікальності бакалаврських і магістерських кваліфікаційних робіт здійснюється за чітко визначеними критеріями.

Результати перевірки оцінюються відповідно до методичних рекомендацій щодо підготовки і написання кваліфікаційної (бакалаврської, магістерської) роботи за критеріями оцінювання рівня унікальності кваліфікаційних робіт.

Унікальність твору (роботи, матеріалу) – співвідношення (у відсотках) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального обсягу матеріалу [35].

Для бакалаврських робіт застосовуються такі показники:

понад 80 % – високий рівень унікальності;

від 60 % до 79 % – задовільний рівень унікальності; у таких випадках обов'язково оформляється довідка про рівень оригінальності у двох примірниках, яка подається на випускову кафедру;

від 50 % до 59 % – низький рівень унікальності;

менше 49 % – неприйнятний рівень унікальності.

У випадку, якщо рівень оригінальності тексту кваліфікаційної роботи (унікальність твору) від 60 % до 100 %, у 2-х екземплярах готується довідка про рівень оригінальності твору та передається на випускову кафедру.

У випадку, якщо рівень оригінальності тексту кваліфікаційної роботи (унікальність твору) від 0% до 59%, кваліфікаційна робота повертається на випускову кафедру на доопрацювання. Термін доопрацювання – не більше 2-х календарних днів. Після цього робота повторно перевіряється протягом 3-календарних днів.

Перед поданням кваліфікаційної роботи на перевірку потрібно впевнитися, що:

кваліфікаційна робота є завершеною (цілісною) та оформлена відповідно до вимог, передбачених методичними рекомендаціями;

кваліфікаційна робота виконана з дотриманням вимог чинних норм літературної мови;

список використаних джерел (бібліографічне посилання) повністю відображено у тексті кваліфікаційної роботи;

коректно оформлені цитування, перифразування та узагальнення;

кваліфікаційна робота не містить модифікацію тексту.

Порушення вищезазначених пунктів є підставою для повернення кваліфікаційної роботи на доопрацювання.

До магістерських робіт застосовуються такі показники:

понад 85 % – високий рівень унікальності;

від 75 % до 84 % – задовільний рівень унікальності (із поданням відповідної довідки у двох примірниках);

від 55 % до 74 % – низький рівень унікальності;

менше 54 % – неприйнятний рівень унікальності.

Унікальність твору (роботи, матеріалу) – співвідношення (у відсотках) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального обсягу матеріалу [35].

У випадку, якщо рівень оригінальності тексту кваліфікаційної роботи (унікальність твору) від 75 % до 100 %, у 2-х екземплярах готується довідка про рівень оригінальності твору та передається на випускову кафедру.

У випадку якщо рівень оригінальності тексту кваліфікаційної роботи (унікальність твору) від 0 % до 74 %, кваліфікаційна робота повертається на випускову кафедру доопрацювання на термін не більше 2-х календарних днів. Після цього робота повторно перевіряється протягом 3-х календарних днів.

Рекомендації щодо запобігання академічного плагіату

Щоб уникнути академічного плагіату, дотримуйтеся правил належного цитування та оформлення посилань на праці інших авторів.

Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. В даному випадку, потрібно використовувати фразу «так званий».

Цитування повинно бути повним, без скорочення та перекручувань авторського тексту. Пропуск слів у реченні, абзаців при цитування позначається трьома крапками. Кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, рекомендовано в тексті додатково згадувати автора (авторів) цитати.

Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, у тексті кваліфікаційної роботи має бути наведено посилання на джерело цитування («цитата за: _____»).

Перефразування – переказ своїми словами тексту оригіналу з побудовою власної структури речення – використовується у випадках коли:

оригінальні цитати для прямого цитування надто об'ємні;

представлена узагальнена інформація при одночасному посиланні на декілька джерел;

коротко викладено зміст теоретичної концепції або результатів досліджень, на які подається посилання.

Узагальнення – викладення основних положень оригінального твору великого обсягу власними словами для уникнення надмірного цитування. Для коректного узагальнення необхідно:

виділяти основні положення та ідеї тексту оригіналу;

максимально очищати текст від допоміжних елементів та додаткових авторських пояснень;

надавати власні міркування щодо здійсненого узагальнення.

Примітка: використовуючи перефразування та узагальнення, пам'ятайте, що зміст думки автора (авторів) першоджерела повинен залишатися незмінним з обов'язковим посиланням на автора (авторів) та джерело.

Бібліографічне посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, що є необхідними й достатніми для його загальної характеристики, ідентифікування та пошуку ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення [9].

Бібліографічне посилання оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015 [9].

Внутрішньотекстове бібліографічне посилання застосовують, якщо значну частину відомостей про об'єкт посилання внесено до тексту документа. Дане посилання використовують для зручнішого читання тексту, кращого його сприйняття та заощадження місця у невеликих за обсягом документах. Внутрішньотекстове бібліографічне посилання розміщують безпосередньо в тексті документа; подають у круглих дужках; рекомендовано складати в короткій формі.

Підрядкове бібліографічне посилання на джерела інформації використовують за умов, якщо всередині тексту документа його розмістити неможливо, щоб не переобтяжувати текст та не ускладнювати його читання. Таке посилання розміщують як примітку в нижній частині сторінки (полоси набору), відмежовуючи від основного тексту горизонтальною рисою. Підрядкове бібліографічне посилання пов'язують із текстом документа за допомогою знаків виноски, які подають на верхній лінії шрифту після відповідного фрагмента в тексті та перед підрядковим посиланням [9].

Позатекстове посилання використовують переважно у наукових виданнях у випадку багаторазових посилань на одні й ті самі документи задля уникнення повторного подання однакових бібліографічних

посилань, або за браком місця для підрядкових посилань. Таке посилення нумерують у межах усього документа або в межах окремих параграфів, розділів, частин тощо, застосовуючи наскрізне нумерування (арабськими цифрами).

Позатекстові бібліографічні посилання наводять як перелік бібліографічних записів і розміщують наприкінці основного тексту документа або його частини (наприклад, «Список бібліографічних посилань»).

У позатекстовому бібліографічному посиланні повторюють бібліографічні відомості про об'єкт посилення, який згадано у тексті документа [9].

Дотримання зазначених норм сприяє формуванню навичок академічного письма, підвищенню якості дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти, а також забезпеченню прозорості освітнього процесу в межах вимог академічної доброчесності, що є необхідною умовою для створення конкурентоспроможного та етично орієнтованого академічного середовища, яке сприяє розвитку критичного мислення, інноваційних підходів у наукових дослідженнях і глибшому розумінню етичних стандартів у науці та освіті. Приклад довідки щодо результатів перевірки на плагіат подано у Додатку 3.

2.4. Організація проведення щорічного рейтингового оцінювання здобувачів освіти, науково-педагогічних (педагогічних) працівників ВВНЗ, ВНП ЗВО

Сьогодні для розвитку держави одним із актуальних питань є підвищення ефективності системи вищої освіти та якості надання освітніх послуг. При наданні освітніх послуг людський фактор є вирішальним, оскільки саме від праці науково-педагогічного працівника залежить якість знань, які отримують здобувачі освіти, ефективність впровадження дієвих форм поєднання науки та освіти, інноваційних інтегрованих технологій і методик організації освітньо-виховного процесу, наукової та науково-інноваційної роботи. На шляху до підвищення ефективності системи вищої освіти постає проблема оцінки професійної діяльності викладача [7]. Тому невід'ємним елементом системи моніторингу, як складової процесу забезпечення якості вищої освіти є рейтингова оцінка діяльності науково-педагогічних працівників (НПП) та наукових працівників (НП).

Організація системи рейтингового оцінювання НПП надає можливість об'єктивного аналізу якості кадрового забезпечення навчальної, методичної, наукової та організаційної діяльності освітнього закладу, а також спрямована на пошук і реалізацію ресурсів ефективного використання кадрового потенціалу, упровадження дієвих форм освіти та

науки, інноваційних технологій та методик організації освітнього процесу. У мережі «Інтернет» зустрічається велика кількість публікацій щодо організації рейтингу НПП, але здебільшого вони стосуються конкретних ВВНЗ. Проблемним постає питання, які нормативні документи мають забезпечити основу і принципи здійснення рейтингового оцінювання НПП. Рейтингове оцінювання набуває важливого значення для рейтингу ВВНЗ, у якому здійснюють свою діяльність НПП. Підвищення рейтингу ВВНЗ можливо за умов урахування кадрових вимог щодо забезпечення освітньої діяльності в сфері вищої освіти.

Основні принципи, на яких має базуватися система рейтингового оцінювання НПП:

1. Об'єктивність – розгляд інформації у всій її складності, багатогранності і суперечливості, з урахуванням сукупності позитивних і негативних сторін змісту на підставі сформованої системи чітких критеріїв та показників рейтингового оцінювання.

2. Системність – урахування всіх видів діяльності НПП у ВВНЗ та встановлення цілісного зв'язку між її складовими.

3. Систематичність – перевірка та оцінювання діяльності НПП, яка передбачає безперервне одержання інформації, урахування поточних результатів щодо кількісних і якісних показників науково-педагогічної діяльності протягом року.

4. Змагальність – спрямованість на підтримку і заохочення НПП, що досягли високих здобутків у своїй діяльності, а не на штрафні санкції до тих, хто має менш результативні показники рейтингового оцінювання.

5. Диференційованість – базується на конкретній оцінці дій НПП з урахуванням змісту і специфіки їхньої професійної діяльності.

6. Гласність – ознайомлення всіх НПП з результатами рейтингового оцінювання, відкритість і чітка аргументованість показників, за якими визначався рейтинг [21].

Метою запровадження рейтингового оцінювання у ВВНЗ [41] є підвищення ефективності та результативності професійної діяльності НПП та НП, забезпечення прозорості та об'єктивності оцінювання діяльності НПП та НП ВВНЗ, забезпечення конкуренції, підвищення мотивації, ефективності та результативності праці НПП та НП, накопичення даних для аналізу (динаміки) діяльності кафедр та наукових підрозділів, стимулювання діяльності НПП та НП, спрямованої на підвищення якості освітньої та наукової діяльності.

Рейтингове оцінювання може стати позитивним мотиватором, потужним стимулом для професійного зростання, розвитку творчої ініціативи або навпаки - для керівництва ВВНЗ підставою для розірвання трудових відносин з НПП. Завдяки цьому підвищується рейтинг ВВНЗ та

зміцнюються його позиції на ринку освітніх послуг [21]. Науково-педагогічний потенціал необхідно нарощувати задля подальшого ефективного використання його в освітньому процесі. Під час оцінювання роботи НПП використовують здебільшого кількісні показники (якісні тільки починають нарощувати свій потенціал). Для використання якісних показників необхідно запроваджувати експертне оцінювання [79].

Основними завданнями рейтингового оцінювання є: створення інформаційної бази для аналізу і оцінки результатів діяльності НПП. НПП ВВНЗ, посилення зацікавленості НПП та НП у підвищенні своєї професійної кваліфікації, в освоєнні передового педагогічного та наукового досвіду, у творчому підході до процесу викладання та проведення досліджень, забезпечення об'єктивності оцінок якості діяльності НПП та НП за рахунок повноти та достовірності інформації, посилення колективної зацікавленості НПП та НП у покращенні кінцевих результатів підготовки випускників, стимулювання видів діяльності, які орієнтують і сприяють підвищенню рейтингу ВВНЗ та розвитку в цілому, створення умов для професійного зростання НПП та НП, виявлення недоліків і проблемних питань у діяльності НПП та НП, визначення кращих НПП, НП, кафедр, факультетів, наукових підрозділів ВВНЗ за показниками рейтингу.

Основними вимогами до системи рейтингового оцінювання є: визначена кількість показників, які характеризують професійну діяльність учасників рейтингу, оцінка відповідності діяльності НПП та НП посадовим кваліфікаційним вимогам та посадовим інструкціям, а також персонального внеску у вирішення завдань, можливість доповнення і зміни показників рейтингу, постійне вивчення і врахування досвіду інших вищих військових навчальних закладів та закладів вищої освіти. Рейтинговому оцінюванню підлягають усі НПП, що забезпечують освітню діяльність. Рейтингове оцінювання діяльності НПП проводиться щорічно за підсумками виконання роботи за звітній навчальний рік, як правило, після закінчення навчального року. Наприклад, у Військовій академії (м. Одеса) з 01.07. по 01.08.

Для рейтингового оцінювання НПП використовується автоматизована система, яка складається з окремих розділів для самостійного заповнення НПП. Система автоматично підраховує бали на основі внесених відомостей, забезпечуючи точність та оперативність оцінювання. Заповнення розділів зазначеної системи дозволяється лише з використанням службових комп'ютерів, що підключені до локальної мережі ВВНЗ. Оцінювання здійснюється шляхом визначення індивідуальних рейтингів НПП. Показники рейтингу ґрунтуються на встановленні балів за відповідні види діяльності.

З метою визначення рейтингу НПП наказом начальника ВВНЗ призначається відповідна комісія (Додаток 4). Головою рейтингової комісії є заступник начальника академії з навчальної роботи, заступник голови рейтингової комісії – начальник відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, секретар рейтингової комісії – представник відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти тощо, члени рейтингової комісії – представники навчального відділу, наукового центру, відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти тощо. Засідання рейтингової комісії є правомірним, якщо кількість присутніх більше ніж 50%. Члени рейтингової комісії зобов'язані забезпечити конфіденційність одержаної інформації, якщо інше не передбачено нормативними документами ВВНЗ [41], до оприлюднення результатів рейтингу.

Рейтингова комісія виконує такі завдання та функції: аналізує порядок проведення рейтингового оцінювання НПП та вносить пропозиції щодо його вдосконалення, здійснює аналіз результатів проведеного рейтингового оцінювання діяльності НПП у поточному навчальному році, розглядає звернення НПП ВВНЗ щодо оптимізації та вдосконалення рейтингового оцінювання.

НПП зобов'язані протягом поточного навчального року, але не пізніше 01 липня заповнити такі розділи: «Особисті дані», «Показники викладацької діяльності», «Показники методичної діяльності», «Показники наукової (науково-технічної) діяльності», «Показники організаційної діяльності», «Постійні показники». Розділ «Штрафні бали» заповнюється у випадку наявності відповідних підстав, у тому числі у разі наявності порушень або дисциплінарних заходів.

НПП із начальником (завідувачем) підрозділу несуть персональну дисциплінарну відповідальність за подання до автоматизованої системи недостовірних даних, а також за їхнє несвоєчасне подання. Розрахунок індивідуального сумарного рейтингового балу НПП здійснюється автоматично зазначеною автоматизованою системою без втручання членів рейтингової комісії, що гарантує об'єктивність та прозорість процесу.

Рейтингова комісія розглядає консолідований рейтинг НПП, окремо кожної кафедри, факультету, ВВНЗ загалом, отримані як розрахунки автоматизованої системи.

Під час визначення рейтингу враховуються тільки ті показники діяльності НПП, які можуть бути підтверджені та перевірені. Підтвердженням того чи іншого результату діяльності НПП є база документів (друкованих, електронних) кафедри (кожного НПП), які підтверджують діяльність НПП, індивідуальний план викладача,

протоколи засідань кафедр, копія документу, посилання на офіційне web-джерело тощо.

Обов'язковій перевірці підлягає інформація про досягнення НПП, які зайняли перші 10 місць. Вибірково перевіряються здобутки 10 відсотків кожної кафедри (підрозділу). Дані щодо НПП, які перевіряються, начальники кафедр (підрозділів) надають для вивчення за вимогою комісії. Результати роботи рейтингової комісії оформлюються протоколом та підписуються членами комісії. Рейтингове оцінювання діяльності НПП обговорюється на засіданні вченої ради ВВНЗ та доводиться на навчально-методичному зборі під час підведення підсумків за навчальний рік.

Рейтингове оцінювання НП проводиться не рідше одного разу на п'ять років та не частіше ніж один раз на три роки [36]. Рейтингове оцінювання здійснюється шляхом визначення індивідуальних рейтингів НП. Показники рейтингу ґрунтуються на встановлені балів за відповідні критерії діяльності. З метою визначення рейтингу НП наказом начальника ВВНЗ призначається комісія. Головою комісії є заступник начальника академії з наукової роботи – начальник науково-організаційного відділення, заступник голови рейтингової комісії, секретар та члени рейтингової комісії – представники наукового центру та науково-організаційного відділу (відділення). Засідання рейтингової комісії є правомірним, якщо на засіданні присутні більш ніж 50% членів комісії. Члени рейтингової комісії зобов'язані забезпечити конфіденційність одержаної інформації, якщо інше не передбачено [41].

Рейтингова комісія аналізує порядок проведення рейтингового оцінювання НП та вносить пропозиції щодо його удосконалення, проводить аналіз результатів проведеного рейтингового оцінювання діяльності НП за період оцінювання, приймає рішення щодо застосування додаткових показників у рейтингу НП та надає свої пропозиції на розгляд вченої ради ВВНЗ, розглядає звернення НП ВВНЗ щодо оптимізації та удосконалення рейтингового оцінювання.

Наукові працівники заповнюють Атестаційну форму за формою подання матеріалів. Безпосередні начальники перевіряють достовірність поданої інформації, опрацьовують атестаційні форми згідно з оціночними показниками та надають атестаційні форми керівнику підрозділу. Керівники підрозділів узагальнюють дані та передають результати до рейтингової комісії. Визначення рейтингу НП здійснюється порівнянням його рейтингу з рейтингом інших працівників тієї самої категорії (молодший науковий співробітник, науковий співробітник, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник, начальник науково-дослідної лабораторії, начальник науково-дослідного відділу,

головний науковий співробітник, заступник начальника наукового центру). НП з вищим рейтингом займає вище рейтингове місце. Під час визначення рейтингу враховуються тільки ті показники діяльності НП, які можуть бути підтвержені.

Опрацювання здобутків НПП та їх подання до відділу якості освітньої діяльності займає багато часу, тому у ВВНЗ бажано створити автоматизовану систему для здійснення рейтингу. Внесення даних до такої системи відбувається за допомогою інструкції [14].

Рейтинг НПП та НП ВВНЗ використовується для проведення щорічного підбиття підсумків діяльності НПП та НП та є підставою для заохочення (Додаток 3) найкращих викладачів, науковців та враховується під час розгляду кандидатур для заміщення вакантних посад під час засідання конкурсної комісії.

РОЗДІЛ 3

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТА АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Забезпечення гарантії якості освітньої діяльності та якості військової освіти реалізується через ліцензування освітньої діяльності вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, закладів фахової перед вищої військової освіти, акредитацію освітніх програм та атестацію здобувачів освіти [49].

3.1. Заходи з ліцензування освітньої діяльності ВВНЗ

3.1.1. Загальні положення

Ліцензування освітньої діяльності здійснюється відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) [16].

Започаткування та провадження освітньої діяльності, розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти, а також звуження провадження освітньої діяльності у ВВНЗ відрізняється від ЗВО.

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації та вимогами Постанови Кабінету Міністрів України [16], науково-педагогічні працівники ВВНЗ не занесені до ЄДЕБО (ЄДЕБО – автоматизована система збирання, сертифікації, оброблення, зберігання та захисту даних, у тому числі персональних, щодо надавачів та отримувачів освітніх послуг в Україні).

Вищі військові навчальні заклади (військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання), заклади фахової передвищої військової освіти, заклади фахової передвищої освіти та професійної (професійно-технічної) освіти із специфічними умовами навчання подають відомості про дотримання кадрових, технологічних та інших вимог безпосередньо органу ліцензування.

У випадку започаткування та провадження освітньої діяльності чи розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти, ВВНЗ формує через ЄДЕБО Заявку щодо започаткування та провадження освітньої діяльності чи розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти. У ВВНЗ формується Ліцензійна справа у 2 примірниках, один з них подається до органу ліцензування.

Перелік документів що додаються до Ліцензійної справи.

1. Заява про отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності.

2. Копії документів, які оформлено відповідно до вимог законодавства, що підтверджують право власності чи користування майном для кожного місця провадження освітньої діяльності на строк не менший необхідного для завершення одного повного циклу освітньої діяльності.

3. Концепція освітньої діяльності з підготовки здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за освітньо-професійною програмою.

4. Відомості про науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, що підтверджують їх освітню та/або професійну кваліфікацію для забезпечення освітнього процесу на відповідному рівні вищої освіти або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти.

5. Відомості про наявність науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників ВВНЗ, які працюють за основним місцем роботи, мають відповідну освітній програмі освітню та/або професійну кваліфікацію, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти.

Якісний склад науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, які працюють за основним місцем роботи, мають відповідну освітній програмі освітню та/або професійну кваліфікацію.

6. Відомості про матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання).

7. Відомості про засоби провадження освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання).

8. Інформація про наявність у відкритому доступі на власному веб-сайті інформації та документів, передбачених Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту» ВВНЗ.

9. Інформація про відсутність над ВВНЗ прямо чи опосередковано контролю резидентами іноземних держав, що здійснюють збройну агресію проти України та/або дії яких створюють умови для виникнення воєнного конфлікту та застосування воєнної сили проти України, та інформація про те, що ВВНЗ не діє в інтересах таких осіб.

10. Документи начальника ВВНЗ (паспорт, код, освіта).

11. Опис документів, що подаються для отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Після підписання електронної заяви в системі ЄДЕБО впродовж доби надаються Ліцензійна справа до органу ліцензування.

Після отримання Ліцензійної справи орган ліцензування протягом тридцяти діб розглядає заяву про отримання ліцензії, відсутності підстав для відмови у видачі ліцензії. Формується наказ керівника органу ліцензування про проведення виїзної ліцензійної експертизи (комісії) на рівні вищої освіти для встановлення та підтвердження достовірності зазначеної інформації в Ліцензійній справі.

Експертна комісія прибуває до ВВНЗ з метою проведення виїзної ліцензійної експертизи. За результатами роботи у ВВНЗ експертна комісія готує і подає до Міністерства освіти і науки України висновки про стан дотримання ліцензіатом вимог ліцензійних умов започаткування та провадження освітньої діяльності або розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти. При позитивному висновку експертної комісії протягом десяти робочих днів видається наказ Міністерства освіти і науки України «Про ліцензування освітньої діяльності».

У разі встановлення невідповідності здобувача ліцензії ліцензійним умовам або надання недостовірних даних органу ліцензування здобувачем ліцензії або ліцензіатом у підтвердних документах, що не відповідає фактичному стану здобувача ліцензії або ліцензіата на момент подання таких документів, органом ліцензування приймається рішення про відмову у видачі ліцензії. Подати до органу ліцензування нову заяву про отримання ліцензії можна не раніше ніж через три місяці з дати прийняття відповідного рішення про відмову.

Відповідно до Закону України [53], а саме статті 14, разова плата за видачу ліцензії (пункт 1) справляється в розмірі одного прожиткового мінімуму, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що діє на день прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії, якщо інший розмір плати не встановлено законом, пункту 2. Плата за видачу ліцензії вноситься ліцензіатом у строк не пізніше десяти робочих днів з дня внесення запису щодо рішення про видачу ліцензії до ліцензійного реєстру. Переоформлення ліцензії є безоплатним.

3.1.2. Вимоги до освітньої програми та алгоритм її розробки

В основу європейського підходу до розроблення освітніх програм покладено компетентнісний підхід з використанням ЄКТС, де для досягнення запланованих результатів навчання за освітньою програмою (навчальною дисципліною, модулем) передбачаються певні витрати часу здобувачем вищої освіти, тобто необхідний і достатній обсяг навчального навантаження, виражений у кількості кредитів ЄКТС (1 кредит ЄКТС дорівнює 30 годинам).

Навчальне навантаження здобувача вищої освіти включає всі види його роботи (самостійну, аудиторну, лабораторну, дослідницьку тощо) відповідно до навчального плану. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [46] освітня програма може розроблятися, як для спеціальності, так і в її рамках на окрему спеціалізацію підготовки для відповідного рівня вищої освіти.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми [52]:
обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

перелік компетентностей випускника;
нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
форми атестації здобувачів вищої освіти;
вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;

вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Проведення освітньої діяльності у ВВНЗ за освітніми програми в межах ліцензованих спеціальностей здійснюється для задоволення потреб держави та суспільства у підготовці висококваліфікованих військових фахівців, підвищення обороноздатності України та рейтингу національної військової освіти у міжнародному просторі [40].

Освітня програма використовується під час:

ліцензування спеціальності;
реалізації освітньої діяльності за ліцензованими спеціальностями, а саме для розроблення навчального плану, робочих програм навчальних дисциплін, засобів діагностики якості вищої освіти, складання індивідуальних планів здобувачів вищої освіти, формування змісту робочих програм навчальних дисциплін, практик, індивідуальних завдань тощо;
атестації майбутніх військових фахівців;
акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю [16].

Зміст освітніх програм у ВВНЗ має забезпечувати формування в осіб, які навчаються, ключових компетентностей, що необхідні для самореалізації, активної громадянської позиції, зокрема:

формування духовних і моральних цінностей на рівні, який сприятиме їх інтеграції у суспільство та становленню активної громадянської позиції;

формування картини світу, що адекватна сучасному рівню наукових знань (відповідно до рівня вищої освіти), базових компетентностей у сфері науки та техніки; комунікативну компетентність, культурну освіченість;

сприяння багатогранному розвитку особистості, зокрема формування вміння навчатися з відповідним рівнем самостійності, критичного

мислення, творчого підходу, ініціативності, здатності розв'язувати проблеми із застосуванням здобутих знань і навичок, оцінювати ризики та вміння приймати рішення.

Освітні програми вищої освіти розробляються з урахуванням вимог стандарту вищої освіти відповідної спеціальності (обсяг кредитів ЄКТС, перелік компетентностей випускника, результати навчання, форми атестації здобувачів вищої освіти, вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти) та вимог професійних стандартів за спеціалізаціями.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [46], ВВНЗ має право розробляти та реалізовувати одну або декілька освітніх (освітньо-професійних та освітньо-наукових) програм у межах ліцензованої спеціальності.

Обсяг освітніх програм вищої освіти визначається у кредитах ЄКТС і становить зазвичай, якщо інше не визначене стандартом вищої освіти:

за освітнім ступенем бакалавра на основі повної загальної середньої освіти – 180-240 кредитів ЄКТС;

за освітнім рівнем магістра освітньо-професійна програма – 90-120 кредитів ЄКТС;

за освітньо-науковим рівнем доктора філософії – 4 роки, обсяг освітньої складової частини освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії визначається у межах від 30 до 60 кредитів ЄКТС відповідно до вимог стандарту вищої освіти певної спеціальності.

Обсяг освітніх програм, які не передбачають здобуття ступенів вищої освіти (підвищення кваліфікації тощо), визначається в годинах.

Назви освітніх програм повинні мати ознаки (ключові слова) назви відповідних спеціальностей (спеціалізації, спеціалізацій), припускаючи повний збіг або використання парафраза, або за змістом відповідати цим назвам з урахуванням особливостей реалізації освітніх програм на основі сформованих кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного потенціалу Академії, інших особливостей освітнього процесу (використання іноземних мов в освітньому процесі тощо).

Необхідно уникати конфлікту назв, зокрема, не використовувати повністю або частково назви інших галузей знань та спеціальностей (включаючи застарілі назви спеціальностей), характерних для них професій і професійних назв робіт, ключових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, назв інших освітніх програм.

Використання однакових чи практично однакових назв освітніх програм за різними спеціальностями є не допустимим.

Кожній спеціалізації відповідає окрема освітня програма, тому до складу однієї освітньої програми не можуть входити декілька спеціалізацій.

ВВНЗ може розробляти та формувати освітні програми для різних спеціалізацій з однаковим переліком обов'язкових освітніх компонентів.

Застосування мов у ВВНЗ визначається законами України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [47] та «Про освіту» [56].

ВВНЗ має право прийняти рішення про викладання однієї, кількох або всіх дисциплін, виконання індивідуальних завдань та проведення контрольних заходів іноземною мовою, за умови, що усі здобувачі освіти, які вивчають відповідні дисципліни, володіють іноземною мовою.

Складовими освітньої програми є [45]:

титульна сторінка;

лист-погодження;

передмова;

профіль освітньої програми:

загальна інформація (повна назва ВВНЗ та факультету; ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу; офіційна назва освітньої програми українською та англійською мовами; тип диплома та обсяг освітньої програми; відомості про акредитацію та термін дії; рівень з НРК; передумови, мова викладання, термін дії освітньої програми; інтернет-адреса освітньої програми);

мета освітньої програми;

характеристика освітньої програми (предметна область: галузь знань, спеціальність, спеціалізація; орієнтація освітньої програми; основний фокус освітньої програми та спеціалізації; особливості програми);

придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання;

викладання та оцінювання;

програмні компетентності (інтегральна компетентність, загальні компетентності, фахові компетентності за спеціальністю, військово-професійні та військово-спеціальні компетентності за спеціалізацією);

програмні результати навчання (загальна та професійна підготовка; військово-професійна підготовка; військово-спеціальна підготовка);

ресурсне забезпечення реалізації програми (кадрове, матеріально-технічне, інформаційне та навчально-методичне);

академічна мобільність;

перелік компонентів освітньої програми та їх логічна послідовність;

перелік компонентів освітньої програми (цикл загальної підготовки, цикл професійної підготовки);

структурно-логічна схема освітньої програми;
форма атестації здобувачів вищої освіти;
матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми;
матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

Формат освітньої програми розглядається на засіданні вченої ради ВВНЗ та затверджується наказом начальника ВВНЗ.

Освітня програма запроваджується у межах ліцензованої спеціальності. Ліцензований обсяг для нової освітньої програми виділяється за рахунок розподілу ліцензованого обсягу у межах спеціальності за певним рівнем вищої освіти.

Розробку освітніх програм здійснює робоча група, яка складається з представників замовників на підготовку військових фахівців за спеціальністю (спеціалізацією), роботодавців, здобувачів вищої освіти та представників ВВНЗ.

Програма набуває чинності у разі отримання відповідної ліцензії.

Освітні програми ВВНЗ запроваджують за ліцензованими спеціальностями задля забезпечення потреб держави (суспільства) у висококваліфікованих військових фахівцях.

Розроблення проекту освітньої програми ініціюють органи військового управління, які є замовниками на підготовку військових фахівців, разом з факультетами або іншими структурними підрозділами ВВНЗ.

Порядок розроблення освітньої програми:

визначення складу робочої групи з розроблення освітньої програми (у разі запровадження нової освітньої програми у межах ліцензованої спеціальності);

розробка робочою групою проекту освітньої програми з усім комплексом складових, що визначені цим Положенням;

розгляд на засіданні структурного підрозділу або вченої ради факультету розробленого проекту освітньої програми з метою отримання рекомендації щодо винесення проекту освітньої програми на суспільне обговорення; суспільне обговорення включає: перегляд проекту освітньої програми керівництвом ВВНЗ та задіяними в реалізації освітньої програми структурними підрозділами закладу;

відповідно до вимог абзацу четвертого пункту 8 розділу II «Стандарти та освітні програми, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої, фахової передвищої освіти» Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої

освіти, закладах фахової передвищої військової освіти, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 15.02.2024 № 120 [49], освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма для здобуття ступеня вищої освіти погоджується замовником, директором Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України, начальником Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України та затверджується рішенням вченої ради ВВНЗ;

винесення головою робочої групи проєкту освітньої програми та результатів його суспільного обговорення на розгляд і затвердження вченою радою ВВНЗ;

введення в дію освітньої програми, за рекомендацією вченої ради ВВНЗ, наказом начальника ВВНЗ; рішення вченої ради про затвердження освітньої програми є підставою для розробки і затвердження навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за цією програмою за відповідним рівнем вищої освіти, згідно з нормативними документами ВВНЗ;

перевірка відповідною комісією освітньої програми на предмет наявності відомостей, що становлять службову інформацію або державну таємницю;

після введення в дію витяг з освітньої програми, який не містить відомостей, що становлять службову інформацію або державну таємницю, оприлюднюється на сайті ВВНЗ.

3.2. Заходи з акредитації освітніх програм

3.2.1. Періодичний перегляд, модернізація, оновлення та закриття освітніх програм

У багатьох наукових дослідженнях [4, 12, 67], присвячених удосконаленню системи забезпечення якості професійної військової освіти, оцінюванню показників її стану, значна увага приділяється моніторингу якості професійної військової освіти з урахуванням вітчизняного досвіду й досвіду країн – членів НАТО.

В умовах зміни стандартів підготовки та освітніх стандартів важливою складовою, яка забезпечує актуальність освітніх програм, є їх моніторинг та періодичний перегляд [25, 28].

Частиною другою статті 16 розділу V Закону України «Про вищу освіту» [46], серед інших процедур і заходів системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та вищої освіти, передбачено здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм.

Основною метою моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм є підтвердження їхньої актуальності з урахуванням тенденцій розвитку відповідної галузі знань і підвищення якості та результативності організації освітнього процесу, задоволення потреб здобувачів вищої освіти та замовників на підготовку військових фахівців.

Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм повинен відбуватися за участю зацікавлених сторін (здобувачів освіти, замовників на підготовку роботодавців (військових фахівців), науково-педагогічних працівників, інших стейкхолдерів), що передбачає проведення відповідних процедур, пов'язаних зі збором і аналізом інформації щодо змістовності та організації освітнього процесу.

З метою реалізації цього завдання у ВВНЗ доцільно розробити внутрішнє положення, у якому детально зазначити порядок проведення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм [40].

Моніторинг освітніх програм щорічно здійснюють гаранті, кафедри (випускові), управління факультетів, відділ забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, навчальний відділ, науково-організаційний відділ, командування ВВНЗ.

Гарант освітньої програми відстежує:

якість змістовного наповнення освітньої програми, її відповідність стандартам вищої освіти та професійним стандартам (за наявності), вимогам Національної рамки кваліфікацій;

забезпечення необхідного рівня якості освітньої програми згідно з критеріями оцінювання освітніх програм Національного агентства забезпечення якості вищої освіти відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;

коректність структурно-логічної схеми;

урахування інтересів стейкхолдерів, залучення представників замовників на підготовку військових фахівців до освітнього процесу.

Кафедри, управління факультетів, навчальний відділ та науково-організаційний відділ проводять моніторинг якості змісту професійної підготовки фахівців за освітніми програмами:

оцінка якості структури та змістовного наповнення освітньої програми;

оцінка ступеня досягнення цілей та результатів навчання за освітньою програмою;

оцінка наявності, якості й доступності навчально-методичного забезпечення, зокрема робочих програм та силябусів навчальних дисциплін, практик, курсових робіт тощо;

аналіз контрольних заходів та критеріїв оцінювання за компонентами освітньої програми, їх зрозумілості та достатності;

забезпечення поєднання навчання та дослідження під час реалізації освітньої програми;

забезпечення підвищення кваліфікації та педагогічної майстерності викладачів;

оцінка якості освітньої програми стейкхолдерами.

Відділ забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти й керівництво ВВНЗ при проведенні моніторингу здійснює:

- оцінку якості кадрового та матеріально-технічного забезпечення;
- організацію й аналіз опитувань (анкетувань, оцінювань) здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників щодо питань організації освітнього процесу за освітньою програмою;

- організацію й аналіз опитувань випускників та відгуків замовників на підготовку військових фахівців щодо питань якості освітніх програм та підготовленості випускників до професійної діяльності;

- оцінку наявності, якості й доступності інформаційного забезпечення;
- аналіз дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу за освітньою програмою.

Результати моніторингу, отримані від випускових кафедр, та результати опитувань узагальнюються та доводяться до командування ВВНЗ.

Рішення про необхідність перегляду освітньої програми приймає випускова кафедра та гарант освітньої програми за потреби, але не рідше одного разу за навчальний рік (як правило, наприкінці) за освітньою програмою на основі аналізу та оцінки результатів моніторингу.

Результатом перегляду освітньої програми можуть бути рішення про оновлення, модернізацію або про відсутність такої потреби.

Прийняття або зміна стандарту освітньої діяльності є підставою для розроблення нової освітньої програми або перегляду чинної. Перегляд освітніх програм відбувається також за результатами самоаналізу та за підсумками акредитації.

Обов'язковий перегляд освітньої програми проводиться за умови: внесення змін до законодавчої бази у сфері освіти та науки; затвердження стандартів вищої освіти, професійних стандартів за спеціальністю, а також внесення змін до них;

- пропозицій та рекомендацій від стейкхолдерів;
- за результатами роботи ліцензійних та акредитаційних комісій;
- запровадження нових форм навчання;
- державної атестації тощо.

Основними критеріями перегляду освітньої програми є: результати щорічного моніторингу освітньої програми; результати оцінювання стейкхолдерами якості освітньої програми; відповідність сучасним вимогам з урахуванням новітніх досліджень у відповідній галузі знань;

- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру або інших умов реалізації освітньої програми.

Освітня програма може щорічно оновлюватися в частині структурних складових освітньої програми, зокрема змісту робочих програм освітніх компонентів (та силабусів), програм практик тощо.

Оновлення освітньої програми виконується шляхом затвердження відповідних змін до 1 вересня поточного навчального року.

Якщо результати перегляду вимагають реформування чи докорінних змін освітньої програми, а також, якщо у результаті процедур моніторингу визнано неналежну якість освіти за цією освітньою програмою, то освітня програма підлягає модернізації.

Модернізація освітньої програми передбачає більш глобальні зміни (більше 50%) у її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може торкатися також мети (місії), програмних навчальних результатів освітньої програми, її освітніх компонентів, визначених програмних результатів навчання, кількості кредитів тощо для досягнення й реалізації завдань та цілей ВВНЗ.

Зміна виду освітньої програми також належить до модернізації. У випадку докорінної модернізації освітньої програми шляхом об'єднання або роз'єднання чинних освітніх програм, певна освітня програма розробляється і проходить затвердження як нова, а за тими освітніми програмами, що реалізувалися до модернізації, припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання.

Після завершення навчання здобувачів вищої освіти за цією програмою на останньому курсі (році навчання) освітня програма вилучається з переліку освітніх програм ВВНЗ.

Керівництво та контроль за проведенням моніторингу освітньої програми покладається на начальника (завідувача) випускової кафедри, гаранта відповідної спеціальності, управління факультету, відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, командування ВВНЗ.

Особи, що здійснюють моніторинг освітньої програми, несуть персональну відповідальність за достовірність та об'єктивність наданої інформації, за правильність обробки даних моніторингу, їх аналіз, використання та конфіденційність результатів.

Відомості про освітню програму розміщуються на офіційному сайті ВВНЗ у розділі «Освітні програми», а також на офіційній сторінці факультету, та оновлюються не пізніше ніж через 10 робочих днів після внесення змін.

Відповідальність за формування і зберігання паперових (електронних) версій освітньої програми та за повноту й своєчасність розміщення інформації про освітню програму на офіційному сайті ВВНЗ покладається на гаранта освітньої програми та начальника (завідувача) випускової кафедри.

3.2.2. Акредитація освітніх програм

Акредитація освітніх програм здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту» [56], «Про вищу освіту» [46], «Про наукову та науково-технічну

діяльність» [54], статуту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України 15 травня 2024 року № 686, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 липня 2024 р. за № 1013/42358 [48] (далі – Положення) та інших актів законодавства.

Положення визначає основні засади та порядок проведення акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, як інструменту зовнішнього забезпечення якості вищої освіти у ВВНЗ.

Акредитація проводиться з ініціативи закладу вищої освіти та здійснюється шляхом проведення процедури акредитації, що включає доекспертну підготовку матеріалів акредитаційної справи, акредитаційну експертизу, розгляд та прийняття рішень Національним агентством.

Підготовка до акредитації.

Крім заходів, які проводяться у ВВНЗ постійно (протягом навчального року), під час підготовки до проходження акредитації додатково проводяться (доцільно проводити) такі заходи:

1. Після опублікування висновків акредитаційних комісій, проведених раніше, аналізуються рекомендації, надані членами експертної комісії та членами галузевої експертної ради (далі – ГЕР) під час попередніх акредитацій освітньої програми.

2. Аналіз ОП зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами (здобувачами вищої освіти), випускниками (якщо перша акредитація, то випускниками факультету) та вироблення пропозицій щодо змін ОП для їх подальшого розгляду та затвердження.

3. Опитування внутрішніх стейкхолдерів (учасників освітнього процесу), аналіз результатів опитувань із подальшим внесенням змін до ОП.

4. Проведення контролю програмних результатів навчання (комплексних контрольних робіт) зі здобувачами вищої освіти, аналіз результатів із подальшим внесенням змін до ОП.

5. Розроблення та затвердження проєкту змін до ОП на кафедрах, факультетах та їх розгляд вченою радою ВВНЗ.

6. Затвердження змін до ПНД, РПНД, силабусів тощо.

7. Опрацювання відомостей щодо самооцінювання освітньої програми.

8. Опрацювання повідомлення про акредитування освітніх програм ВВНЗ.

9. Забезпечення роботи експертної комісії.

Доекспертна підготовка матеріалів акредитаційної справи включає: опрацювання заявок закладів вищої освіти про наміри проведення акредитації;

перевірка належності оформлення поданої акредитаційної справи; визначення форми процедури акредитації освітньої програми на основі пропозицій закладів вищої освіти;

формування та затвердження графіка прийняття заяв про акредитацію освітніх програм (далі – графік);

формування експертних груп та призначення їх складу;

інформаційне та організаційне забезпечення процедури акредитації.

Акредитаційна експертиза включає експертне оцінювання освітньої програми експертною групою, підготовку та затвердження експертного висновку галузевої експертної ради.

У ВВНЗ акредитація здійснюється в очній формі, що передбачає перебування всіх членів експертної групи у закладі вищої освіти під час візиту експертів.

Акредитація здійснюється відповідно до наведених нижче критеріїв оцінювання якості освітньої програми, які базуються на стандартах і рекомендаціях із забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти. Заклад вищої освіти використовує критерії для підготовки відомостей про самооцінювання. Національне агентство, його експертні групи та галузеві експертні ради – для оцінювання освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Акредитаційна експертиза.

Акредитація освітньої програми проводиться вперше, якщо на дату початку акредитаційної експертизи здобувачі вищої освіти першого набору виконали не менше 60 відсотків обсягу кредитів Європейської кредитно-трансферної системи за відповідною освітньою програмою.

Одна і та ж освітня програма може проходити акредитацію протягом одного навчального року лише один раз.

Акредитаційна експертиза освітньої програми, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професії, для якої запроваджено додаткове регулювання, проводиться у змішаній або очній формі, окрім випадків, коли фізична присутність експерта або його пересування до місця проведення візиту експертів обмежена законодавством або є небезпечною для життя і здоров'я учасників акредитації, зокрема в умовах воєнного стану або виникнення інших обставин непереборної сили.

Заклади вищої освіти у визначені Національним агентством строки повідомляють про намір акредитувати освітні програми наступного навчального року.

Напередодні навчального року секретаріат Національного агентства розробляє проект графіка і подає його на затвердження до Національного агентства.

При розробленні графіка враховується кількість освітніх програм, які підлягають акредитації, можливість формування груп освітніх програм для одночасної акредитаційної експертизи, планові дати випуску здобувачів вищої освіти тощо.

Сформовані групи освітніх програм для одночасної акредитаційної експертизи об'єднуються в графіку для подання заяви про проведення акредитації та відомостей про самооцінювання (Додаток 6).

Графік може бути змінений Національним агентством у встановленому ним порядку.

Самооцінювання.

Європейська система забезпечення якості у професійній освіті EQAVET акцентує увагу на самооцінюванні як основній ризі якісної роботи, висловлюючи переконання, що «культура, яка заохочує до самоаналізу та самооцінювання, призводить до підвищення якості (у системі надання професійної освіти і навчання)» [81].

Основним тут є поняття «культура», адже самооцінювання не є універсальним методом, який неминуче приводить до бажаного покращення за будь-яких обставин. Це частина менталітету, а тому для отримання реальних результатів потрібні певні попередні умови в середовищі, де вони впроваджуються.

Зазвичай, країни з високим ступенем децентралізації також частіше покладаються на самооцінювання закладів професійної освіти у своїх системах забезпечення якості, що відповідає вищому рівню їхньої незалежності від центральних органів влади [84]. Мотивує їх у цій ситуації те, що вони можуть упроваджувати зміни без спеціального дозволу чи схвалення з боку міністерства, і переваги від цього отримують вони самі (наприклад, у вигляді зростання доходів, кращих умов роботи, більшої кількості здобувачів освіти тощо) [62].

Найважливіше, щоб учасники процесу забезпечення якості могли вільно висловлювати свою думку, без страху покарання. Якщо це не так, то застосування самооцінювання може призвести до цілком протилежного результату. Отже, взаємодовіра у системі або організації є невід'ємною передумовою [69].

ВВНЗ використовує самоаналіз під час підготовки звіту про самооцінювання для інтегрованого дослідження відповідності/невідповідності освітньої програми критеріям акредитації, а також особливості освітньої програми, які доцільно врахувати. Важливим є обґрунтування всіх відхилень від критеріїв акредитації.

Особливу увагу приділяють оцінюванню та аналізу, а не лише опису сильних і слабких сторін, викликів і передбачуваних рішень. Важливу роль у звіті про самооцінювання відіграють додатки. Потрібно здійснити оцінювання кожного критерію з коротким і лаконічним аналізом та посиланням на відповідний додаток. Якщо процес акредитації охоплює групу подібних освітніх програм, то інформацію, яка має важливе значення для всіх програм одночасно, узагальнюють. Однак інформація, стосовно конкретних програм (наприклад, результати навчання, навчальний план тощо) має бути надана окремо.

Звіт про самооцінювання повинен ґрунтуватися на підтверджувальних документах, які стосуються внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. У наступному розділі подано наблизений перелік можливих підтверджень, але він може змінюватися (розширюватися), якщо це доцільно. Для підготовки звіту про самооцінювання рекомендуємо використовувати критерії оцінювання якості освітньої програми [63] і наведений у Додатку 5 шаблон.

Достовірність змісту відомостей про самооцінювання освітньої програми та участь закладу вищої освіти у процесі акредитації забезпечує керівник закладу вищої освіти (уповноважена ним особа) та визначений закладом вищої освіти науково-педагогічний або науковий працівник, який працює у закладі вищої освіти – гарант освітньої програми.

Одна особа може бути гарантом тільки однієї освітньої програми. Функції, повноваження, порядок призначення та вимоги до гаранта освітньої програми визначаються закладом вищої освіти самостійно.

Заява про проведення акредитації та відомості про самооцінювання освітньої програми підписуються керівником закладу вищої освіти або іншою посадовою особою, уповноваженою на це закладом вищої освіти.

Акредитаційна справа ведеться в електронній формі. Ведення, облік та зберігання акредитаційних справ, у тому числі архівне, здійснює Національне агентство.

Якщо проведення процедури акредитації вимагає доступу до інформації з обмеженим доступом, експертна група формується без залучення експерта з числа здобувачів вищої освіти за зверненням закладу вищої освіти у випадку проведення акредитації освітньої програми у вищому військовому навчальному закладі або закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Програма візиту експертів передбачає проведення відкритої зустрічі з усіма зацікавленими особами, у якій окрім гаранта освітньої програми та представників адміністрації закладу вищої освіти можуть брати участь будь-які особи.

У випадку проведення одночасної акредитаційної експертизи двох чи трьох освітніх програм звіт складається окремо щодо кожної з них.

Розгляд та прийняття рішень за результатами акредитації.

Акредитаційна справа розглядається на засіданні Національного агентства.

За результатами розгляду акредитаційної справи Національне агентство приймає одне з таких рішень:

1) про акредитацію освітньої програми з визначенням «зразкова» за сукупністю таких умов:

щодо жодного з Критеріїв не встановлено відповідність за рівнями «Е» чи «F»;

відповідність за рівнем «А» щодо п'яти і більше Критеріїв, включаючи Критерії 2 «Структура та зміст освітньої програми», 6 «Людські ресурси» і 8 «Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми», а для програм третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня – також Критерію 10 «Навчання через дослідження»;

2) про акредитацію освітньої програми за сукупністю таких умов:

щодо жодного з Критеріїв не встановлено відповідності за рівнями «Е» чи «F»;

відповідність за рівнем «А» встановлено менше ніж з п'яти Критеріїв або відповідність за рівнем «А» встановлено з п'яти і більше Критеріїв, проте не встановлено відповідності за рівнем «А» за Критеріями 2 «Структура та зміст освітньої програми», 6 «Людські ресурси» і 8 «Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми», та Критерію 10 «Навчання через дослідження» – для програм третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня;

3) про умовну (відкладену) акредитацію освітньої програми за сукупністю таких умов:

відповідність за рівнем «Е» не більше ніж з трьох Критеріїв;

щодо жодного з Критеріїв не встановлено відповідність за рівнем «F»;

4) про відмову в акредитації освітньої програми у випадку:

відповідності за рівнем «Е» щодо чотирьох і більше Критеріїв;

або відповідності за рівнем «F» хоча б одного з Критеріїв;

Також Національне агентство має право прийняти рішення про повернення акредитаційної справи до ГЕР для повторного розгляду за однією з таких підстав:

1) експертний висновок ГЕР не містить обґрунтування відповідності Критеріям;

2) ГЕР порушила процедуру розгляду акредитаційної справи;

3) після розгляду акредитаційної справи ГЕР з'ясувалися нові обставини щодо освітньої програми та/або освітньої діяльності за освітньою програмою, які не були враховані ГЕР.

Національне агентство може повертати акредитаційну справу для повторного розгляду ГЕР не більше двох разів.

Національне агентство має право прийняти рішення про призначення повторної акредитаційної експертизи у випадку:

1) виявлення порушень експертною групою встановленої цим Положенням процедури акредитації;

2) коли обґрунтування звіту експертної групи не дозволяє встановити відповідність освітньої програми Критеріям.

Якщо прийняте рішення про призначення повторної акредитаційної експертизи, процедура проводиться без її оплати закладом вищої освіти.

Повторна акредитаційна експертиза може призначатися лише один раз.

Національне агентство має право прийняти рішення про відмову в акредитації відповідної освітньої програми, якщо у поданих закладом вищої освіти документах виявлені недостовірні відомості про зміст та реалізацію освітньої програми, а також у разі відмови закладу вищої освіти в допуску до місця проведення акредитаційної експертизи членам (члену) експертної групи.

У разі прийняття рішення про акредитацію освітньої програми, Національне агентство видає закладу вищої освіти сертифікат про акредитацію освітньої програми за формою та у порядку, що визначено постановою Кабінету Міністрів України від 05 березня 2024 року № 244 «Про затвердження Порядку оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку сертифікатів про акредитацію освітньої програми і форм таких сертифікатів» [51].

У разі проведення одночасної акредитаційної експертизи кількох освітніх програм Національне агентство приймає окреме рішення щодо кожної освітньої програми.

Постакредитаційний моніторинг.

Постакредитаційний моніторинг – оцінювання Національним агентством виконання рекомендацій та/або відповідності Критеріям, наданих за результатами акредитації.

Національне агентство здійснює постакредитаційний моніторинг акредитованих ним освітніх програм на безоплатній основі.

Постакредитаційний моніторинг здійснюється на підставі рішення Національного агентства на третьому році після отримання акредитації відповідно до графіка проведення постакредитаційного моніторингу, сформованого Національним агентством, щодо освітніх програм, акредитованих згідно з цим Положенням.

Постакредитаційний моніторинг освітніх програм здійснюється позачергово, але не частіше одного разу на рік, на підставі рішення Національного агентства:

за зверненням суб'єктів, визначених пунктами 1-7 частини першої статті 12 Закону України «Про вищу освіту» [46], до сфери управління яких належать заклади вищої освіти;

за зверненням Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Державної служби якості освіти України;

за зверненням закладу вищої освіти про проведення постакредитаційного моніторингу його освітніх програм.

Для здійснення постакредитаційного моніторингу у термін, зазначений у графіку проведення постакредитаційного моніторингу, заклад вищої освіти подає Національному агентству:

відомості про зміни в освітній програмі та освітній діяльності за освітньою програмою після попередньої акредитації, за формою, затвердженою Національним агентством;

інформацію про реагування на зауваження та недоліки, виявлені під час проведення акредитації відповідної освітньої програми, за формою, затвердженою Національним агентством;

інші документи або посилання на електронні ресурси, що підтверджують наведену закладом вищої освіти інформацію.

Документообіг щодо постакредитаційного моніторингу ведеться в електронній формі.

Постакредитаційний моніторинг включає доекспертну підготовку матеріалів, розгляд ГЕР та розгляд Національним агентством.

Доекспертна підготовка матеріалів постакредитаційного моніторингу включає:

перевірку належності оформлення поданої справи постакредитаційного моніторингу;

інформаційне та організаційне забезпечення процедури постакредитаційного моніторингу.

Після доекспертної підготовки доступ до справи постакредитаційного моніторингу надається ГЕР автоматично. Для підготовки проєкту висновку ГЕР про результати постакредитаційного моніторингу голова ГЕР або його заступник упродовж 3 робочих днів призначає доповідача із членів ГЕР.

Керівник закладу вищої освіти (уповноважена ним особа) впродовж 3 робочих днів із дня отримання доступу до проєкту експертного висновку ГЕР має право надати обґрунтовані зауваження до нього або зазначити про їх відсутність. Матеріали постакредитаційного моніторингу та проєкт

висновку ГЕР розглядаються на засіданні ГЕР, яка більшістю голосів схвалює висновок ГЕР і скеровує справу на розгляд Національного агентства.

Порядок підготовки висновку ГЕР та проведення засідання ГЕР, призначеного для розгляду матеріалів постакредитаційного моніторингу, у тому числі дистанційного, визначається положенням про ГЕР, затвердженим Національним агентством.

За результатами постакредитаційного моніторингу, Національне агентство встановлює виконання наданих за результатами акредитації рекомендацій та/або відповідності Критеріям і приймає такі рішення щодо постакредитаційного моніторингу:

якщо за результатами акредитації встановлено виконання рекомендацій та відповідності Критеріям, Національне агентство приймає рішення про успішне проходження постакредитаційного моніторингу;

якщо виявлено під час постакредитаційного моніторингу часткове невиконання рекомендацій та/або часткову невідповідність Критеріям, Національне агентство приймає рішення про проходження постакредитаційного моніторингу із зауваженнями та надає закладу вищої освіти роз'яснення щодо виконання таких критеріїв та/або попереджає про необхідність їх виконання і встановлює строк для усунення виявлених недоліків;

якщо виявлено під час постакредитаційного моніторингу невиконання Критеріїв, а саме встановлено повну невідповідність визначеному Критерію та/або виявлено недоліки, що мають фундаментальний характер і унеможливають якісну реалізацію освітньої програми, або у разі відмови закладу вищої освіти від проходження постакредитаційного моніторингу, Національне агентство приймає рішення про припинення дії сертифіката про акредитацію відповідної освітньої програми.

Критерії оцінювання якості освітньої програми.

Додаток 1 до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [48], містить перелік критеріїв оцінювання якості освітньої програми.

Критерії мають бути застосовані ВВНЗ у процесі підготовки звіту про самооцінювання, а також експертами із зовнішнього оцінювання якості вищої освіти у ході проведення акредитаційної експертизи.

Аналіз критеріїв дає змогу ВВНЗ визначити сильні та слабкі сторони освітньої програми, сприяє детальному оцінюванню її якості, визначенню основних напрямків її поліпшення та посилення студентоцентричності навчання.

Запропоновані критерії є якісними, однак для підтвердження відповідності можуть бути надані й кількісні дані.

Нацагентство видало методичний посібник, у якому пояснено особливості застосування кожного критерію акредитації [63].

У цьому посібнику висвітлено актуальні рекомендації щодо оцінювання якості освітніх програм відповідно до процедури зовнішнього забезпечення якості вищої освіти.

До видання увійшли опис вимог до освітньої програми, освітньої діяльності за освітньою програмою і функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти; посилання на законодавство України та міжнародні рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти; рекомендації щодо обґрунтування наявності недоліків із «Переліку суттєвих недоліків», інші складові, що сприятимуть виваженості та об'єктивності оцінювання.

Велика увага під час процедури зовнішнього оцінювання приділяється перевірці освітніх програм. Перші чотири критерії характеризують їх ступень відповідності сучасним стандартам.

Критерій 1. Проектування освітньої програми

1. Освітня програма уможливує досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти. За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання затверджуються закладом вищої освіти і мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Відповідність підкритерію 1.1 передбачає: на етапі проектування освітньої програми ВВНЗ здійснює аналіз чинного стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти; ОП повністю враховує вимоги стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, зокрема містить: перелік обов'язкових компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання. Стандарт вищої освіти встановлює мінімальні вимоги щодо результатів навчання, які мають бути досягнуті в межах освітніх програм для певної спеціальності на певному рівні вищої освіти. Програмні результати навчання мають бути визначені таким чином, щоб вони у сукупності забезпечували досягнення всіх цих мінімальних вимог. Якщо за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти стандарт вищої освіти відсутній, ВВНЗ самостійно визначає та затверджує програмні результати навчання на основі Національної рамки кваліфікацій, у якій за допомогою

дескрипторів описано кваліфікаційні вимоги для кожного рівня. Кожен програмний результат навчання має відповідати вимогам до кваліфікації для відповідного рівня НРК. Якщо затвердження/внесення змін до стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відбулося під час реалізації ОП, ВВНЗ у відповідно програмні результати навчання (компетентності) ОП з вимогами цього стандарту відповідно до визначеної ВВНЗ процедури.

2. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності). Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів.

Відповідність підкритерію 1.2: якщо освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації: визначені умови (критерії) присвоєння професійної кваліфікації (результати навчання, компетентності, вимоги до мінімально необхідного рівня знань, умінь, навичок тощо); сукупність умов (критеріїв) присвоєння відповідної професійної кваліфікації забезпечує виконання всіх вимог професійного стандарту. Варто пояснити, яким чином ОП забезпечує виконання вимог до знань, умінь, навичок та компетентностей, визначених відповідним професійним стандартом; у ВВНЗ визначені принципи і процедури, що передбачають оцінювання компетентностей здобувачів освіти, котрі претендують на присвоєння професійної кваліфікації, зокрема інструменти і механізми перевірки здатності здобувача виконувати всі трудові функції, визначені професійним стандартом. Варто навести посилання на документи ВВНЗ, які визначають порядок присвоєння цієї професійної кваліфікації або відповідні процедури, методи демонстрації компетентностей, або критерії (умови) присвоєння професійної кваліфікації відповідно до чинного законодавства; засоби, прилади, інструменти, контрольні-оцінювальні матеріали, які застосовуються для оцінювання компетентностей здобувачів освіти, відповідають вимогам професійного стандарту. Якщо стандарт вищої освіти містить вимогу щодо обов'язкового присвоєння професійної кваліфікації за конкретною професією (однією із професій переліку), то освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації за цією професією.

3. Освітня програма має чітко сформульовану мету, яка відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти.

Відповідність підкритерію 1.3 передбачає: ВВНЗ має офіційний затверджений належним чином документ/документи, який/які містять місію та стратегію закладу; мета (цілі) освітньої програми відповідає (-ють) її змісту та корелює (-ють) з її особливостями; реалізація освітньої

програми сприяє втіленню ВВНЗ його місії; кореляція мети освітньої програми зі стратегією розвитку ВВНЗ створює передумови для її якісної реалізації та постійного вдосконалення. Додатково для міждисциплінарних освітніх програм: мета міждисциплінарної освітньої програми сформульована з урахуванням дотичності до кожної із заявлених спеціальностей (галузей).

4. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін.

Відповідність підкритерію 1.4 передбачає: ВВНЗ досліджує потреби зацікавлених сторін до початку проектування ОП. Варто проаналізувати, як здійснюється вивчення інтересів здобувачів вищої освіти, роботодавців, академічної спільноти та інших стейкхолдерів (анкетування, спільні засідання, зустрічі тощо); ВВНЗ визначає та аналізує потреби стейкхолдерів, використовує зовнішню експертизу під час проектування освітньої програми; виявлені потреби зацікавлених сторін ураховано під час визначення мети та програмних результатів навчання за освітньою програмою.

5. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки, спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Відповідність підкритерію 1.5 передбачає: урахування ВВНЗ контексту реалізації освітньої програми під час формулювання мети та визначення програмних результатів навчання, зокрема: під час розроблення освітньої програми було взято до уваги сучасні тенденції розвитку науки та відповідної спеціальності. Варто проаналізувати, у який спосіб відбувався аналіз, а також урахування визначених тенденцій; досліджено тенденції ринку праці, проаналізовано можливості працевлаштування випускника освітньої програми, враховано поточні та перспективні потреби ринку праці, визначено компетентності, важливі для його успішної професійної діяльності. Варто звернути увагу на те, як і коли відбувався аналіз та як його результати вплинули на проектування освітньої програми; розробленню освітньої програми передувало дослідження потреб галузі та регіону, наприклад, у результаті взаємодії з роботодавцями, ознайомлення з регіональними цільовими програмами та планами заходів з реалізації регіональних та галузевих стратегій розвитку тощо; розробниками здійснено реальний критичний аналіз змісту аналогічних освітніх програм в Україні та за кордоном. Варто звернути увагу, коли, як та які саме освітні програми було проаналізовано, які підходи було взято до уваги, які практики запозичено, які ж, навпаки, відкинуто за результатами здійсненого аналізу. У меті та програмних результатах навчання варто урахувати цілі вищої освіти Ради Європи (виховання активної громадської позиції, підготовка до ринку праці, особистий світоглядний розвиток, розвиток нових знань).

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо обсягу освітніх програм для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідність підкритерію 2.1 передбачає: дотримання вимог законодавства щодо обсягу освітньої програми (у кредитах ЄКТС), зокрема: статті 5 Закону України «Про вищу освіту» в контексті обсягу освітніх програм для відповідного рівня вищої освіти; п. 15 статті 62 Закону України «Про вищу освіту» в контексті забезпечення права здобувача вищої освіти на вибір навчальних дисциплін. Вимоги до обсягу освітньої програми можуть бути конкретизовані у відповідному стандарті вищої освіти. Необхідно вказати вимоги до обсягу освітньої програми для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності) і обсяг освітньої програми, яка проходить експертизу. Стандарти вищої освіти спеціальностей, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до структури освітньої програми. У такому разі необхідно вказати вимоги до обсягу окремих складових освітньої програми (обсяг, який спрямований на забезпечення компетентностей, результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти, практики) і відповідні обсяги складових освітньої програми, яка проходить експертизу, та пояснити, як було визначено обсяг відповідних її складових.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми забезпечує формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення програмних результатів навчання, що передбачають готовність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів.

Відповідність підкритерію 2.2 передбачає: забезпечення логічної послідовності вивчення освітніх компонентів. Під час визначення обсягу і місця кожного з освітніх компонентів у навчальному плані має бути враховано покерованість досягнення визначених результатів навчання. Структура і зміст ОП повинні забезпечувати надання необхідних попередніх знань та навичок для засвоєння кожного з освітніх компонентів, за винятком тих знань, які вже повинні мати вступники на ОП; реалістичне охоплення кожного програмного результату навчання (далі – ПРН) змістом обов'язкових освітніх компонентів програми.

Забезпечення ПРН має бути відображене як у матриці відповідності (таблиця 3 у Відомостях самооцінювання), так і простежуватися у змістовому наповненні кожного окремого освітнього компонента (у робочих програмах або силабусах); наявність структурно-логічної схеми (або іншої форми представлення логічної послідовності освітніх компонентів) освітньої програми, яка відображає логічний взаємозв'язок її освітніх компонентів. Структурно-логічна схема є візуалізацією навчального плану освітньої програми і демонструє узгодженість та послідовність вивчення освітніх компонентів, взаємозв'язок між навчальними дисциплінами, практикою та атестацією здобувачів вищої освіти; забезпечення структурою та змістом освітньої програми необхідних попередніх знань або навичок для проходження практики; забезпечення змістом обов'язкових освітніх компонентів формування визначених компетентностей, зокрема й загальнокультурних та громадянських компетентностей. Для кожної із компетентностей, визначених освітньою програмою, ВВНЗ повинен продемонструвати її розвиток на рівні освітньої програми (у межах освітніх компонентів).

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Відповідність підкритерію 2.3 передбачає: зміст фахових освітніх компонентів освітньої програми відповідає предметній області, визначеній стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за відсутності стандарту – опису предметної області – у ISCED-F), зокрема: тематичне наповнення навчальних дисциплін, теми курсових та кваліфікаційних робіт відповідають об'єкту вивчення та теоретичному змісту предметної області; під час опанування навчальних дисциплін, проходження практичної підготовки, підготовки курсових та кваліфікаційних робіт здобувачу забезпечено можливість оволодіти методами, методиками та технологіями, необхідними для практичного використання у професійній діяльності; зміст освітніх компонентів дозволяє здобувачу вищої освіти навчитися використовувати обладнання та інструменти, які випускник повинен вміти використовувати у професійній діяльності. Додатково для міждисциплінарних освітніх програм: зміст освітньої програми дозволяє формувати визначені компетентності, зокрема з числа передбачених стандартами вищої освіти спеціальностей, що утворюють міждисциплінарну предметну область.

4. Структура і зміст освітньої програми передбачають можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством.

Відповідність підкритерію 2.4 передбачає: нормативне врегулювання у ВВНЗ процедури вибору здобувачем вищої освіти навчальних дисциплін (необхідно вказати локальний нормативний акт ВВНЗ). Визначені процедури мають бути прозорими та чіткими. Зокрема, мають бути визначені етапи вибору, терміни його організації, інструменти запису здобувачів вищої освіти на обрані дисципліни. Потрібно звернути увагу на те, як процедура забезпечує право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм і рівнів вищої освіти; обґрунтованість організаційних обмежень під час здійснення вибору навчальних дисциплін здобувачем вищої освіти, врахування обраною моделлю вибірковості особливостей освітньої програми та контексту її реалізації, зокрема матеріальних і фінансових ресурсів ВВНЗ. ВВНЗ може встановлювати обмеження, однак вони повинні враховувати його можливості та не мають призводити до ситуації, коли у здобувача вищої освіти вибір насправді відсутній; визначення вимог до структури й змісту переліку (каталогу) вибіркових дисциплін, його періодичне оновлення, забезпечення оптимальності запропонованих на вибір навчальних дисциплін (відсутність повного або часткового дублювання їхнього змісту); відповідність вимогам законодавства обсягу освітніх компонентів, які згідно з навчальним планом запропоновано на вибір здобувачу вищої освіти; своєчасне інформування здобувачів вищої освіти про процедуру вибору, запропоновані на вибір освітні компоненти. Усвідомлений вибір здобувача має забезпечуватись належним інформуванням про зміст усіх навчальних дисциплін, запропонованих на вибір, а також забезпеченням вільного доступу до цієї інформації; чітке дотримання встановлених процедур, що дозволяють здобувачу вищої освіти самостійно і свідомо обирати навчальні дисципліни. Необхідно продемонструвати, що на кожному етапі вибору освітніх компонентів (коли такий вибір передбачено навчальним планом і процедурою вибору) або блоків дисциплін здобувач освіти має можливість вибору хоча б з двох навчальних дисциплін, неаналогічних за змістом. Якщо є перетини у змісті вибіркових дисциплін, продемонструвати, що відповідний навчальний матеріал не стає обов'язковим для вивчення, тобто є хоча б одна індивідуальна освітня траєкторія, обираючи яку здобувач освіти не буде вивчати цей навчальний матеріал.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

Відповідність підкритерію 2.5 передбачає: нормативне врегулювання в ВВНЗ порядку організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти; забезпечення змістом практичної підготовки, передбаченої освітньою програмою, визначених результатів навчання та компетентностей, потрібних для подальшої професійної діяльності. Зміст і завдання

визначених видів практик повинні забезпечувати оволодіння методами, технологіями та інструментами відповідної спеціальності; повне дотримання вимог стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти щодо обсягу та видів практичної підготовки (за наявності); дотримання принципів логічності та послідовності під час визначення місця кожного виду практики в навчальному плані; інформування здобувачів вищої освіти про зміст і завдання кожного виду практики відповідно до визначених ВВНЗ організаційно-управлінських документів. Варто ознайомитися із наявною інформацією про зміст та результати навчання, вимоги щодо звітності, критерії оцінювання, вимоги до бази практики тощо; розроблення методичних матеріалів для проходження практики, забезпечення доступу до них для здобувачів вищої освіти; забезпечення можливості для здобувачів освіти проходити практику на базах практик, які мають необхідне обладнання, ресурси та умови для організації практичної підготовки. ВВНЗ має продемонструвати налагодження співпраці з підприємствами, установами, організаціями, діяльність яких відповідає меті освітньої програми, а також передбачає наявність необхідних для виконання програми практики інструментів та обладнання; забезпечення належного супроводу та керівництва практичною підготовкою (у ВВНЗ та на відповідній базі практики); отримання та аналіз зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти та баз практики за результатами проходження практичної підготовки.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок.

Відповідність підкритерію 2.6 передбачає: освітня програма передбачає формування ключових соціальних та міжособистісних навичок, які є необхідними для професійної та особистісної реалізації здобувачів освіти. Серед них варто звернути увагу на формування таких: вміння працювати в команді; здатність до вирішення комплексних проблем; аналітичне мислення; здатність швидко навчатися; ініціативність; емоційний інтелект; критичне та стратегічне мислення; уміння управляти проектами та змінами. Потрібно проаналізувати змістове наповнення освітніх компонентів, а також вибір форм і методів викладання і навчання на предмет забезпечення формування соціальних навичок. Під час аналізу також варто звернути увагу на створення в ВВНЗ можливостей та заохочення здобувачів до участі у громадських та волонтерських ініціативах, різних формах неформальної освіти тощо.

7. Обсяг окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає законодавству, фактичному навантаженню здобувачів та програмним результатам навчання.

Відповідність підкритерію 2.7 передбачає: визначений обсяг освітніх компонентів дозволяє досягнути ПРН; дотримання вимог законодавства щодо співвідношення обсягу аудиторної та самостійної роботи для кожного освітнього компоненту; у ВВНЗ визначені процедури й механізми, проводяться заходи, які дозволяють оцінити, яким є обсяг фактичного навантаження здобувача освіти (скільки часу в середньому потрібно здобувачеві) для опанування кожної дисципліни, для виконання окремих видів діяльності (зокрема, самостійної роботи).

8. Структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практико-орієнтованість освітньої програми або узгоджені із завданнями та особливостями дуальної форми здобуття освіти (у разі реалізації цієї форми на освітній програмі).

Відповідність підкритерію 2.8 передбачає: інтеграцію профільних завдань за актуальними для освітньої програми професіями в освітній процес, зокрема у межах вивчення навчальних дисциплін, водночас під час проведення практичних занять та лабораторних робіт для здобувача забезпечено можливість оволодіти відповідними засобами, інструментами (зокрема, спеціалізованим програмним забезпеченням), технологічними процесами тощо; застосовується практика проведення занять на виробництві, тематичних екскурсій тощо; здобувачі заохочуються до участі в тематичних гуртках, роботі наукового товариства, реалізації проєктів із залученням роботодавців тощо; тематика курсових та кваліфікаційних робіт спрямована на вирішення актуальних завдань зі спеціальності, у тому числі пов'язаних із запитамі роботодавців;

За умови реалізації на освітній програмі дуальної форми здобуття освіти: нормативне врегулювання в ВВНЗ порядку організації дуальної форми здобуття освіти відповідно до вимог законодавства; укладання двосторонніх договорів про співпрацю з відповідними підприємствами-партнерами, діяльність яких відповідає потребам освітньої програми; врахування особливостей дуальної форми здобуття освіти під час планування освітнього процесу; наявність навчально-методичного забезпечення, адаптованого до провадження дуальної форми освіти; наявність інструментів збирання зворотного зв'язку з організаціями-партнерами, а також налагоджено механізми реагування на виявлені проблеми.

9. Освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року №70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722.

Відповідність підкритерію 2.9 передбачає: досягнення цілей сталого розвитку задекларовано у стратегічних документах ВВНЗ, а також є складовою внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти; ВВНЗ здійснює планування й реалізацію заходів з метою досягнення цілей сталого розвитку; зміст освітніх компонентів забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, направлених на досягнення цілей сталого розвитку.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою укладені відповідно до Умов (Порядку) прийому на навчання для здобуття вищої освіти є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти.

Відповідність підкритерію 3.1 передбачає: правила прийому за освітньою програмою містять детальну інформацію про етапи конкурсного відбору, строки та порядок реєстрації заяв для участі в конкурсному відборі та вступних випробуваннях, вимоги до документів вступника, розрахунок конкурсного балу тощо; правила прийому відповідають Умовам (Порядку) прийому на навчання для здобуття вищої освіти. Необхідно підтвердити, що Правила прийому на навчання до ВВНЗ відповідають вимогам до Правил прийому, визначеними Умовами прийому (Порядку прийому) на навчання для здобуття вищої освіти, які затверджені центральним органом виконавчої влади у відповідному році; критерії відбору абітурієнтів чітко визначені, публічно доступні на офіційному вебсайті ВВНЗ і ґрунтуються на академічних досягненнях та/або творчих здібностях; процедура проведення вступних випробувань гарантує об'єктивність оцінювання; абітурієнти мають можливість подати апеляцію у разі незгоди із результатами конкурсного відбору; правила прийому на навчання за освітньою програмою є недискримінаційними. Кожен абітурієнт має рівні можливості для подання документів, проходження конкурсного відбору та отримання місця у закладі вищої освіти, незалежно від статі, віку, етнічного походження, релігійних переконань, інвалідності, соціального чи економічного стану (крім обмежень, визначених законодавством, стандартами вищої освіти). Треба зауважити, що не вважається дискримінацією права на здобуття вищої освіти встановлення обмежень і привілеїв, що визначаються специфічними умовами здобуття вищої освіти, зумовленими особливостями отримання кваліфікації (аб. 6 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про вищу освіту»).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують її особливості.

Відповідність підкритерію 3.2 передбачає: зміст програм вступних випробувань охоплює основні теми та поняття, які є необхідними для подальшого навчання за освітньою програмою, а також враховує галузеві та фахові особливості освітньої програми, зокрема вимоги стандарту вищої освіти, якщо він містить такі вимоги; пропонувані завдання охоплюють всі базові знання, вміння та навички, необхідні для навчання за освітньою програмою; завдання відповідають рівню складності для цього кваліфікаційного рівня; методи оцінювання забезпечують об'єктивність оцінювання та дозволяють точно визначити рівень підготовленості здобувача освіти; критерії оцінювання – чіткі, конкретні та вимірювані, що дозволяє забезпечити об'єктивність. Треба вказати, які критерії оцінювання застосовуються, яка структура оцінки і порядок оцінювання підготовленості вступника; дати затвердження програм вступних випробувань відповідають вимогам до термінів затвердження, визначеним Умовами прийому (Порядку прийому) на навчання для здобуття вищої освіти, які затверджені центральним органом виконавчої влади у відповідному році. Необхідно навести посилання на оприлюднені на вебсайті ВВНЗ програми вступних випробувань.

3. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання програмних результатів навчання та кваліфікацій, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності). Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать національному законодавству та міжнародним актам, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються.

Процедура та прийняті рішення про визнання належним чином документуються відповідно до законодавства.

Відповідність підкритерію 3.3 передбачає: правила та процедури визнання програмних результатів навчання та кваліфікацій, здобутих на інших освітніх програмах (за результатами переведення, поновлення, академічної мобільності, вступу на бакалаврат за дипломом молодшого бакалавра) нормативно врегульовані. Необхідно вказати локальний акт, у якому визначено ці правила і процедури; розроблені ВВНЗ процедури визнання результатів навчання та кваліфікацій, отриманих за іншими ОП, не суперечать національному законодавству та міжнародним актам, зокрема відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні; ВВНЗ забезпечує поінформованість здобувачів вищої освіти про визначені правила та процедури. Необхідно продемонструвати, яким чином здобувачі

освіти дізнаються про можливість визнання результатів навчання, здобутих за іншими освітніми програмами; послідовне дотримання визначених правил під час реалізації освітньої програми, зокрема належне документування процедури та прийнятих рішень. Необхідно вказати, що у разі наявності випадків звернень здобувачів освіти щодо визнання результатів навчання, здобутих за іншими освітніми програмами, процедура розгляду заяв і визнання результатів навчання відбувалась відповідно до визначених правил і процедур. У разі наявності випадків відмови щодо визнання результатів навчання, отриманих за іншими освітніми програмами, вказати, з чим була пов'язана причина відмов, продемонструвати, що відмови були обґрунтовані.

4. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать законодавству, є доступними для всіх учасників освітнього процесу.

Відповідність підкритерію 3.4 передбачає: правила та процедури визнання програмних результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, нормативно врегульовані в ВВНЗ, вказати, у якому локальному нормативному акті; чи розроблені правила та процедури не суперечать національному законодавству? Розроблені ВВНЗ процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, відповідають вимогам Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, затвердженому відповідним центральним органом виконавчої влади; ВВНЗ забезпечує поінформованість здобувачів вищої освіти про визначені правила та процедури. Варто пояснити, як ВВНЗ забезпечує доступність процедур для всіх учасників освітнього процесу; ВВНЗ послідовно дотримується визначених правил під час реалізації освітньої програми. У разі наявності випадків звернень здобувачів освіти щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, необхідно показати, що розгляд заяв і визнання результатів навчання відбувався відповідно до визначених правил і процедур. У разі наявності випадків відмови щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, необхідно вказати, у чому була причина відмов, продемонструвати, що відмови були обґрунтовані.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Освітній процес відповідає вимогам законодавства. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі мети та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Відповідність підкритерію 4.1 передбачає: нормативне врегулювання організації освітнього процесу в ВВНЗ відповідає вимогам чинного законодавства; мовою освітнього процесу в ВВНЗ є державна мова. Використання інших мов для викладання окремих освітніх компонентів може бути зумовлене змістом ОП за умови відповідності вимогам законодавства; ВВНЗ забезпечив припинення (обмеження) використання джерел інформації держави-агресора в освітньому процесі, під час проведення досліджень й оприлюдненні їх результатів; ВВНЗ забезпечив наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; запропоновані форми здобуття вищої освіти (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева, дуальна) не суперечать вимогам стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (якщо стандарт обмежує перелік допустимих форм); для кожного освітнього компонента використовуються методи, засоби та технології викладання та навчання, які дозволяють досягти кожен із результатів навчання, визначених для цього освітнього компонента; вибір форм і методів викладання і навчання заохочує активну участь здобувачів вищої освіти в освітньому процесі; вибір методів, засобів та технологій навчання відбувається з дотриманням принципів академічної свободи, що передбачає право викладача вільно обирати підхід до викладання, навчальні матеріали тощо (з урахуванням встановлених законодавством обмежень); здійснюється збирання та аналіз зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти щодо методів, засобів та технологій навчання і викладання з освітніх компонентів.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі робочої програми навчальної дисципліни, силабуса).

Відповідність підкритерію 4.2 передбачає: нормативне врегулювання ВВНЗ вимог щодо форми та термінів оприлюднення інформації про зміст освітніх компонентів; наявність у робочих програмах та/або силабусах усіх навчальних дисциплін освітньої програми повної та чіткої інформації про цілі, зміст та результати навчання, порядок та критерії оцінювання; розміщення робочих програм або силабусів усіх навчальних дисциплін освітньої програми у вільному для здобувачів вищої освіти доступі; здійснення інформування здобувачів вищої освіти про цілі, зміст та результати навчання, порядок та критерії оцінювання за кожною навчальною дисципліною освітньої програми у терміни, визначені процедурами ВВНЗ. Потрібно звернути увагу на те, коли й у який спосіб відбувається інформування; збирання та аналіз зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти щодо доступності та зрозумілості інформації про зміст освітніх компонентів.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та мети освітньої програми.

Відповідність підкритерію 4.3 передбачає: дослідницька діяльність є складовою освітнього процесу для всіх здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою; реалізація ОП передбачає використання дослідницьких методів навчання (проблемно-орієнтованого навчання, навчання на основі проєктів, вивчення кейсів, методів моделювання тощо), виконання пошукових завдань, індивідуальних та групових дослідницьких проєктів тощо; зміст ОП сприяє формуванню дослідницької компетентності здобувача вищої освіти, дозволяє оволодіти методами та інструментами організації дослідження відповідно до рівня складності поставлених завдань (з урахуванням вимог для відповідного кваліфікаційного рівня НРК); тематика дослідницьких завдань урахує особливості ОП, напрями наукових досліджень викладачів, залучених до її реалізації, матеріально-технічну базу ВВНЗ тощо; у межах реалізації ОП для здобувачів освіти забезпечено доступ до інструментів (зокрема, спеціалізованого програмного забезпечення) і технологій, які використовуються для досліджень, передбачено можливість працювати в лабораторіях, наукових центрах, клініках тощо (залежно від потреб освітньої програми).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) систематично оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Відповідність підкритерію 4.4 передбачає: наукові та професійні здобутки викладачів є передумовою регулярного перегляду і оновлення змісту освітніх компонентів відповідно до визначеної ВВНЗ процедури; оновлення змісту освітніх компонентів стосується не лише теоретичних знань, але й методик, інструментів та технологій, що є актуальними та ефективними у відповідній галузі.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності за освітньою програмою та закладу вищої освіти.

Відповідність підкритерію 4.5 передбачає: вироблення та послідовну реалізацію ВВНЗ стратегії інтернаціоналізації; налагодження ВВНЗ співпраці із закордонними закладами вищої освіти, міжнародними організаціями задля створення в межах реалізації освітньої програми передумов для участі науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти у міжнародній академічній мобільності, наукових та освітніх проєктах тощо; забезпечення доступу здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників до міжнародних інформаційних ресурсів і баз

даних; поінформованість здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників про можливості міжнародної співпраці, консультативний супровід; участь науково-педагогічних працівників, залучених до реалізації освітньої програми, у програмах міжнародної співпраці, академічних обмінах тощо; участь здобувачів вищої освіти за ОП у програмах міжнародної мобільності, освітніх та наукових проєктах тощо; збирання та аналіз зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників щодо створення умов для участі в програмах академічної мобільності; упровадження в освітній процес за ОП результатів міжнародної співпраці, врахування у змісті освітнього компоненту сучасних досягнень світової науки у відповідній галузі.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому та оприлюднюються заздалегідь.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності). Результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений.

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів (у тому числі щодо наукової складової освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії), що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів (зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

4. У закладі вищої освіти визначено політику, чіткі та зрозумілі процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через її імплементацію у культуру якості закладу вищої освіти) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством.

2. Процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організації, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу.

4. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями, заохочує розвиток викладацької майстерності.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Навчально-методичне забезпечення освітньої програми, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) забезпечують досягнення визначених освітньою програмою мети освітньої програми та програмних результатів навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства.

3. Освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою.

6. Наявні унормовані антикорупційні політики, процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. Заклад вищої освіти послідовно здійснює визначені ним процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через відповідні органи самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Пропозиції здобувачів вищої освіти беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми (крім випадку проходження акредитації вперше).

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійснений через опитування заінтересованих сторін.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та рекомендації, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Цей критерій застосовується з урахуванням вимог та обмежень щодо оприлюднення інформації з обмеженим доступом, встановлених законодавством.

1. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій зацікавлених сторін.

3. Заклад вищої освіти забезпечує на своєму вебсайті відкритий доступ до інформації та документів відповідно до законодавства.

Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних

дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Цей критерій застосовується під час акредитації освітніх програм третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня вищої освіти.

1. Зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад'юнктів) до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галузями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності.

2. Наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників.

3. Заклад вищої освіти здатний сформувати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються на відповідній освітній програмі.

4. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо).

5. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо.

6. Наявна практика участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються.

7. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

3.3. Особливості проведення акредитації (експертами)

Акредитація ОП – це процес, під час якого відбувається аналіз інформації про освітньо-професійну або освітньо-наукову програму. Такий процес

здійснюється з метою оцінювання ОП або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою. Вище згаданий процес відбувається за певними правилами та приділяє велику увагу саме відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконати вимоги стандарту, а також досягти заявлених у програмі результатів навчання тощо.

Акредитація ОП в Україні здійснюється НАЗЯВО. Це основний орган, що здійснює акредитацію ОП закладів вищої освіти. Треба зазначити, що проводиться акредитація на основі визначених критеріїв якості освіти, експертних висновків та рекомендацій Галузевих експертних рад (далі – ГЕР).

Оцінювання якості освітньої програми здійснюється за критеріями. Загалом НАЗЯВО визначено 10 критеріїв оцінювання ОП, але необхідно підкреслити, що на офіційному сайті НАЗЯВО зазначено, що відповідно до Порядку акредитації освітніх програм та нормативних актів застосовують 9 або 10 критеріїв оцінювання залежно від типу освітньої програми та рівня освіти. Отже, 9 критеріїв застосовується до ОПП бакалаврського та магістерського рівнів, а також фахової передвищої освіти (молодший бакалавр, фаховий молодший бакалавр), оскільки, вище зазначені програми підготовки є класичними та орієнтовані переважно на професійну діяльність. Усі 10 критеріїв застосовуються до освітньо-наукових програм (далі – ОНП) докторів філософії (PhD), а також до освітньо-творчих/дослідницьких програм, які мають наукову складову. Отже, 10 критеріїв стосується саме наукової (дослідницької) діяльності здобувачів, з метою отримання наукових результатів та з їх подальшою інтеграцією в освітній процес.

Критерії та підкритерії, які використовуються під час акредитації освітніх програм в Україні за стандартами НАЗЯВО [63], продемонстровані в Розділі 3 пункті 2.

Доекспертна підготовка матеріалів акредитаційної справи включає:

- опрацювання заявок закладів вищої освіти про наміри проведення акредитації;
 - перевірку належності оформлення поданої акредитаційної справи;
 - визначення форми процедури акредитації освітньої програми на основі пропозицій закладів вищої освіти;
 - формування та затвердження Графіка прийняття заяв про акредитацію освітніх програм (далі – графік);
 - формування експертних груп та призначення їх складу;
 - інформаційне та організаційне забезпечення процедури акредитації.
- Орієнтовний перелік етапів підготовки ВВНЗ до акредитації:

1. Попередній етап (за 6 - 12 місяців до акредитації):

- аналіз попередніх акредитацій та виявлення слабких місць;
- формування робочої групи з підготовки до акредитації;
- вивчення вимог Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;

- складання детального плану підготовки.
2. Збір і систематизація інформації (за 3-6 місяців):
оновлення освітніх програм відповідно до стандартів вищої освіти;
збір доказової бази (силабуси, звіти, накази, приклади робіт здобувачів освіти тощо);
підготовка електронного кабінету у системі Е-довідка НАЗЯВО;
проведення внутрішнього самоаналізу.
3. Підготовка звіту самооцінювання (за 2 - 3 місяці):
написання звіту про самооцінювання відповідно до критеріїв акредитації;
верифікація звіту та документації;
подача пакету документів до НАЗЯВО.
4. Очікування та проведення експертної оцінки (за 1 місяць):
комунікація з експертами;
організація візиту експертної групи;
проведення зустрічей з викладачами, здобувачами освіти, випускниками та роботодавцями.
5. Постакредитаційний етап:
ознайомлення з висновками експертної групи;
подання заперечень (якщо є);
виконання рекомендацій (за потреби).
- Розподіл відповідальності за підготовку та проходження акредитації в закладі вищої освіти між всіма учасниками освітнього процесу, а саме:
1. Адміністрація ВВНЗ:
начальник ВВНЗ приймає стратегічні рішення, затверджує склад робочих груп, контролює хід акредитації;
заступник начальника ВВНЗ з навчальної роботи координує всі процеси, пов'язані з підготовкою документів і звітності.
 2. Гарант освітньої програми:
відповідальний за наповнення, якість і відповідність програми освітнім стандартам;
організовує підготовку звіту самооцінювання та збір доказової бази;
забезпечує комунікацію з кафедрою, факультетом та іншими залученими сторонами.
 3. Робоча група освітньої програми:
складається з викладачів, здобувачів освіти, адміністративного персоналу;
готує документацію, аналізує освітню програму, бере участь у підготовці до візиту експертів;
забезпечує супровід акредитаційної процедури.

4. Структурні підрозділи (кафедри, факультети, відділ забезпечення якості освіти):

подають інформацію про кадрове, матеріально-технічне, методичне забезпечення;

підтримують гаранта і робочу групу в зборі актуальної інформації; допомагають в організації зустрічей з експертами.

5. Відділ (центр) забезпечення якості освіти:

консультує щодо критеріїв НАЗЯВО;

надає методичну допомогу у підготовці звіту;

може здійснювати внутрішній аудит або заняття (тренінги) для учасників процесу.

6. Самоврядування здобувачів освіти та випускники:

забезпечують незалежну оцінку якості освітнього процесу;

бажано долучати до зустрічей з експертною групою як джерело зворотного зв'язку.

Отже, успішне проходження акредитації є результатом злагодженої співпраці адміністрації, викладачів, здобувачів освіти та структурних підрозділів.

Наступним кроком акредитації ОП є генерація відомостей про самооцінювання, що є частиною акредитаційної справи, поданої до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для акредитації зазначеної вище освітньої програми. Відповідальність за підготовку та зміст відомостей несе гарант, який подає програму на акредитацію. Детальніше щодо заповнення відомостей про самооцінювання ОП можна дізнатися на вебсайті Національного агентства <https://naqa.gov.ua/> «Заповнення відомостей про самооцінювання ОП».

Після того, як секретаріат опрацьовує всі документи від ВВНЗ щодо акредитації, Національне агентство формує наказ «Про призначення експертної групи», до якої входять експерти з акредитації освітніх програм.

Національне агентство формує експертну групу, яка складається з фахівців у сфері акредитації освітніх програм. Кількість членів групи, як правило, варіюється від трьох до чотирьох осіб, залежно від специфіки програми, її рівня (бакалаврський, магістерський чи доктор філософії) та інших організаційних чинників. Зазвичай до складу експертної групи входять три особи: голова експертної комісії та два акредитованих експерти, які мають відповідний досвід та кваліфікацію в галузі, що акредитується. У деяких випадках до групи можуть бути залучені додаткові експерти, зокрема представники роботодавців, а також представники здобувачів освіти, які пройшли відповідне навчання та сертифікацію.

Члени експертної групи проводять детальний аналіз усіх аспектів освітньої програми: її змісту, організації освітнього процесу, кадрового забезпечення, ресурсної бази, результатів навчання та інших ключових критеріїв. Головне завдання експертної комісії – забезпечити об'єктивну, незалежну та фахову оцінку програми відповідно до стандартів якості вищої освіти.

Отже, участь експертної групи в акредитації є надзвичайно важливою, адже саме на основі їхніх висновків і рекомендацій Національне агентство ухвалює остаточне рішення щодо акредитації освітньої програми.

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

НАКАЗ

11 березня 2025 року

Київ

№ 520 - І

Про призначення експертної групи

Відповідно пункту 7 розділу I та пункту 8 розділу II Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України 15.05.2024 року № 686

НАКАЗУЮ:

1. Призначити експертну групу для проведення експертного оцінювання у дистанційній формі за спеціальністю «014 Середня освіта» освітньої програми «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» (ID у СДІБДО 25518) за першим рівнем вищої освіти (справа № 698/АС-25) у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка та затвердити її у складі:

СОКОЛЕНКО Вадим Леонідович, кандидат біологічних наук (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького) керівник експертної групи;

ШЕЛЮК Юлія Святославівна, доктор біологічних наук (Житомирський державний університет імені Івана Франка);

БЛОНОЖКО Наталія Йосипівна (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, здобувач вищої освіти).

2. Установити строк роботи експертної групи, зазначеної у пункті 1 цього наказу, з 25 по 27 березня 2025 року включно.

3. Установити строк подання проєкту звіту експертної групи до Національного агентства до 03 квітня 2025 року включно.

4. Установити строк подання звіту експертної групи до Національного агентства до 14 квітня 2025 року включно.

5. Експертам та іншим залученим особам під час проведення експертного оцінювання дотримуватись правил цивільного захисту під час оголошення повітряних тривог і діяти відповідно до рекомендацій уповноважених органів влади при виникненні інших ймовірних небезпек, спричинених військовою агресією росії.

Заступник Голови

Наталія СТУКАЛО

Рисунок 3.1. – Копія Наказу про призначення експертної групи

Прикметно, що експертна група не починає працювати, доки не буде узгоджено з НАЗЯВО програму візиту експертної групи до ВВНЗ. Це є обов'язковою процедурою, що забезпечує чіткість, прозорість та ефективність акредитаційного процесу.

Програма візиту – це детальний план дій експертної групи під час перебування у ВВНЗ. Вона передбачає послідовність зустрічей із різними учасниками освітнього процесу, ознайомлення з матеріально-технічною базою, аналіз внутрішніх документів та обговорення результатів освітньої діяльності. Програма також включає час на підготовку попереднього звіту та обговорення висновків. Її погодження з НАЗЯВО гарантує, що експерти діятимуть у межах встановленого регламенту та неупереджено оцінюватимуть якість освітньої програми.

Узгоджена програма візиту є важливим інструментом для ефективної взаємодії між експертами та представниками ВВНЗ, а також для забезпечення відповідності процедур акредитації національним стандартам.

Під час узгодження програми візиту експертної групи до закладу вищої освіти одночасно відбувається формування переліку запитів, які експерти надсилають до ВВНЗ. Ці запити є важливим елементом підготовки до візиту, оскільки дозволяють забезпечити повноцінний доступ до необхідної інформації ще до початку або в перші дні роботи експертів у закладі.

Запити можуть стосуватися як загальних аспектів функціонування освітньої програми, так і конкретних питань, що виникають у процесі попереднього аналізу документів. Наприклад, експерти можуть запросити додаткові матеріали щодо кадрового забезпечення (резюме викладачів, сертифікати підвищення кваліфікації); результатів навчання (прикладні кваліфікаційних робіт, екзаменаційних білетів, оцінювальних відомостей); розкладу занять та графіку консультацій; внутрішніх нормативних документів (положення про контроль якості, процедури анкетування здобувачів освіти); співпраці з роботодавцями (договори, листи підтримки, результати працевлаштування випускників); доступу до електронних ресурсів та платформи дистанційного навчання.

Під час останньої акредитації, яка була проведена у березні 2025 року, експертна група, приклад якої розглядається, зробила запит на такі матеріали:

1. Протоколи засідань проектної/робочої груп, кафедри тощо, які засвідчують аналіз модельних програм та підручників з біології, програми ЗНО. Чи було це враховано в ОП?

2. Скан-копію заповненого щоденника та звіту здобувачів про проходження практики (по одному з кожного виду практики, з денної і заочної форми).

3. Приклади білетів атестаційного іспиту.

4. Документи, що підтверджують перевірку матеріалів курсових та кваліфікаційних робіт, конференцій чи статей здобувачів, методичних рекомендацій НПП на наявність/відсутність запозичень (по одному прикладу).

5. Протоколи засідань випускової кафедри, де здійснювалося обговорення результатів анкетування здобувачів вищої освіти щодо їх задоволеності організацією освітнього процесу.

6. Список публікацій здобувачів із 1 січня 2021 року.

7. Електронні версії курсових і кваліфікаційних робіт здобувачів (по 2-3).

Відповідь	четвер, 27 березня 2025 р. о 13:11:53	Відповідь на запит 1
Відповідь	четвер, 27 березня 2025 р. о 13:22:09	Відповідь на запит 2
Відповідь	четвер, 27 березня 2025 р. о 13:26:53	Відповідь на запит 3
Відповідь	четвер, 27 березня 2025 р. о 13:28:53	Відповідь на запит 4
Відповідь	четвер, 27 березня 2025 р. о 13:30:27	Відповідь на запит 5
Відповідь	четвер, 27 березня 2025 р. о 13:31:34	Відповідь на запит 6
Відповідь	четвер, 27 березня 2025 р. о 13:33:37	Відповідь на запит 7
Відповідь	четвер, 27 березня 2025 р. о 13:35:34	Відповідь на запит 8

Рисунок. 3.2. – Скріншот: Відповідь ЗО на запити експертної групи

Формування переліку запитів дозволяє експертній групі зосередити увагу на найбільш суттєвих аспектах програми, уникнути зайвих уточнень під час візиту та підвищити ефективність перевірки. У свою чергу, ВВНЗ має можливість заздалегідь підготувати відповіді та надати повний обсяг запитуваної інформації.

Отже, процес погодження програми візиту та запитів сприяє відкритості, системності та аналітичному підходу в оцінюванні якості освітньої програми.

Час	Заходи	Учасники
		<i>День 1 – 25.03.2023 р.</i>
09.00–09.10 (10 хвилин)	Організаційна нарада експертної групи. Перевірка та налаштування технічних засобів відеозв'язку	Члени експертної групи.
09.10–09.40 (30 хвилин)	Організаційна зустріч з гарантом	Члени експертної групи. Гарант ОП.
09.40–09.50 (10 хвилин)	Підготовка до Зустрічі 1	Члени експертної групи.
9.50–10.20 (30 хвилин)	Зустріч 1 з керівником та менеджментом ЗВО	Члени експертної групи. Адміністрація ЗВО: ректор ЗВО; проректор з навчально-педагогічної роботи; проректор із стратегічного планування та наукової роботи; проректор із виконної роботи та міжнародного співробітництва; проректор із питань збереження та реконструкції архітектурного комплексу Академії; декан факультету фізичного виховання, біології та психології; гарант ОП.
10.20–10.30 (10 хвилин)	Підведення підсумків Зустрічі 1 і підготовка до Зустрічі 2	Члени експертної групи.
10.30–11.20 (50 хвилин)	Зустріч 2 з авторами відомостей про самооцінювання	Члени експертної групи. Автори відомостей про самооцінювання.
11.20–11.30 (10 хвилин)	Підведення підсумків зустрічі 2 і підготовка до Зустрічі 3	Члени експертної групи.
11.30–12.20 (50 хвилин)	Зустріч 3 з академічним персоналом ОП	Члени експертної групи. Гарант ОП. Завідувач випускової кафедри. Науково-педагогічні працівники, які викладають на ОП (не більше 10 осіб).
12.20–12.30 (10 хвилин)	Підведення підсумків зустрічі 3 і підготовка до Зустрічі 4	Члени експертної групи.
12.30–13.20 (50 хвилин)	Зустріч 4 із адміністративним персоналом	Члени експертної групи. Представники, відповідальні за забезпечення якості освіти ЗВО: керівник навчально-методичного відділу; керівник сектору моніторингу якості освіти; керівник практики Академії; представник групи сприяння академічній доброчесності; відповідальний секретар приймальної комісії; голова сектору працевлаштування випускників; начальник сектору міжнародних зв'язків; начальник організаційно-виховного відділу; уповноважена особа з питань запобігання та протидії корупції; декан факультету фізичного виховання, біології та психології.
13.20–13.30 (10 хвилин)	Підведення підсумків зустрічі 4 і підготовка до зустрічі 5	Члени експертної групи.
13.30–14.20	Обідня перерва	
14.20–15.10 (50 хвилин)	Зустріч 5 з представниками органів студентського самоврядування ЗВО	Члени експертної групи. Представники органів студентського самоврядування ЗВО: студентський ректор; заступниця студентського ректора; секретар студентського ректорату; голова департаменту організаційно-виховної роботи; голова департаменту моніторингу освітньої діяльності; голова департаменту студентської наукової роботи; голова студентського наукового товариства; представник органів студентського самоврядування; актив студентської ради факультету фізичного виховання, біології та психології (до 10 осіб).
15.10–15.20 (10 хвилин)	Підведення підсумків зустрічі 5 і підготовка до зустрічі 6	Члени експертної групи.
15.20–16.10 (50 хвилин)	Зустріч 6 зі здобувачами вищої освіти ОП	Члени експертної групи. здобувачі вищої освіти, які навчаються за ОП (2-4 з кожного курсу навчання, денної і заочної форми).
16.10–16.20 (10 хвилин)	Підведення підсумків зустрічі 6 і підготовка до зустрічі 7	Члени експертної групи.
16.20–17.10 (50 хвилин)	Зустріч 7 зі стейкхолдерами (роботодавцями) та випускниками	Члени експертної групи. Представники стейкхолдерів (роботодавців), залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП.

Рисунок 3.3. – Програма візиту експертної групи до закладу вищої освіти

Слід наголосити, що програма може змінюватися залежно від специфіки закладу, формату акредитації (очно чи дистанційно) та особливостей освітньої програми.

Після того, як програма візиту експертної групи остаточно погоджена з усіма сторонами акредитаційного процесу (Національним агентством, членами експертної групи та представниками закладу вищої освіти (ВВНЗ), розпочинається безпосередня процедура експертизи освітньої програми. Візит експертної групи може проходити як у очному, так і у дистанційному форматі, залежно від організаційних можливостей, епідеміологічної ситуації, географічного розташування ВВНЗ, а також технічного забезпечення.

17.10-17.20 (10 хвилин)	Підведення підсумків зустрічі 7 і підготовка до наступних зустрічей	Члени експертної групи.
17.20-18.20 (60 хвилин)	Резервна зустріч 1	Члени експертної групи. Усі додатково запрошені особи
18.20-18.40 (20 хвилин)	Підведення підсумків резервної зустрічі 1. Підведення підсумків 1 робочого дня.	Члени експертної групи.
День 2 – 26.03.2025 р.		
09.00-09.10 (10 хвилин)	Перевірка та налаштування технічних засобів відеоз'язку. Підготовка до огляду матеріально-технічної бази	Члени експертної групи.
9.10-10.10 (60 хвилин)	Огляд матеріально-технічної бази, що використовується під час реалізації ОП (3D тур, відеопрезентації онлайн, онлайн-стрім тощо).	Члени експертної групи. Гарант ОП. Інші особи, залучені до демонстрації.
10.10-10.20 (10 хвилин)	Підведення підсумків огляду матеріально-технічної бази та підготовка до зустрічі 8	Члени експертної групи.
10.20-11.10 (50 хвилин)	Зустріч 8 із керівниками (представниками) допоміжних структурних підрозділів	Члени експертної групи. Керівники (представники) допоміжних структурних підрозділів: начальник відділу кадрів; головний бухгалтер; завідувач бібліотеки; методист наукової частини; керівник психологічної служби; омбудсмен з питань студентів; голова первинної профспілкової організації працівників навчального закладу; відповідальна особа з питань цивільного захисту.
11.10-11.20 (10 хвилин)	Підведення підсумків зустрічі 8 і підготовка до відкритої зустрічі	Члени експертної групи.
11.20-12.10 (50 хвилин)	Відкрита зустріч	Члени експертної групи. усі бажуючі учасники освітнього процесу (крім гаранта ОП та представників адміністрації ЗВО); усі бажуючі стейкхолдери ОП, хто був технічно не спроможний відвідати попередні зустрічі
12.10-12.20 (10 хвилин)	Підведення підсумків відкритої зустрічі	Члени експертної групи
12.20-13.20	Обідня перерва	
13.20-13.30 (10 хвилин)	Підготовка до резервної зустрічі	Члени експертної групи
13.30-14.30 (60 хвилин)	Резервна зустріч 2	Члени експертної групи; Особи, додатково запрошені на резервну зустріч
14.30-15.00 (30 хвилин)	Підведення підсумків резервної зустрічі 2 та підготовка до фінального брифінгу	Члени експертної групи.
15.00-15.30 (30 хвилин)	Фінальний брифінг	Члени експертної групи; Адміністрація ЗВО: ректор ЗВО; проректор з навчально-педагогічної роботи; проректор із стратегічного планування та наукової роботи; проректор із визовної роботи та міжнародного співробітництва; проректор із питань збереження та реконструкції архітектурного комплексу Академії; декан факультету фізичного виховання, біології та психології; гарант ОП.
15.30-17.00	Підведення підсумків зустрічей і опрацювання документів	Члени експертної групи
День 3 – 27.03.2025 р.		
09.00-10.00	Внутрішня зустріч експертної групи	Члени експертної групи
10.00-11.00 (60 хвилин)	Резервна зустріч 3 (за потреби)	Члени експертної групи; Особи, додатково запрошені на резервну зустріч
11.00-11.20 (20 хвилин)	Підведення підсумків резервної зустрічі 3	Члени експертної групи
11.20-12.20 (60 хвилин)	Внутрішня зустріч експертної групи	Члени експертної групи
12.20-13.20 (60 хвилин)	Резервна зустріч 4 (за потреби)	Члени експертної групи; Особи, додатково запрошені на резервну зустріч
13.20-13.40 (20 хвилин)	Підведення підсумків резервної зустрічі 4	Члени експертної групи
13.40-14.10	Обідня перерва	
14.10-15.10 (60 хвилин)	Резервна зустріч 5 (за потреби)	Члени експертної групи; Особи, додатково запрошені на резервну зустріч
15.10-15.30	Підведення підсумків резервної зустрічі 5	Члени експертної групи
15.30-16.30	Внутрішня зустріч експертної групи	Члени експертної групи

Рисунок 3.4. – Програма візиту експертної групи до закладу вищої освіти

Очна форма візиту передбачає фізичну присутність експертів у закладі, що дозволяє безпосередньо ознайомитися з матеріально-технічною базою, провести живі зустрічі з викладачами, здобувачами вищої освіти, адміністрацією та іншими учасниками освітнього процесу.

Дистанційна форма експертизи реалізується із застосуванням сучасних цифрових технологій, таких як відеоконференції, спільні хмарні платформи, скринінг документації онлайн тощо. Такий формат є рівнозначним за своєю процедурною цінністю та передбачає ті ж етапи взаємодії, що й очний.

Як вже зазначалося, експертиза триває три робочі дні, протягом яких експертна група здійснює поглиблений аналіз освітньої програми на відповідність стандартам вищої освіти; зустрічі з різними цільовими групами (керівництво, викладачі, здобувачі освіти, випускники, роботодавці); ознайомлення з внутрішньою документацією та доказовою базою; огляд інфраструктури та ресурсів ВВНЗ (у разі очного візиту); оцінювання практичної складової навчання, академічної доброчесності, залученості здобувачів вищої освіти до наукової діяльності; обговорення в межах експертної групи проміжних висновків.

Кожен день структуровано відповідно до раніше погодженої програми, і передбачає як індивідуальну, так і групову аналітичну роботу. У завершальний день експерти формулюють попередні висновки та презентують їх керівництву ВВНЗ під час фінальної зустрічі. Ці висновки ще не є офіційним рішенням, але надають закладові інформацію про сильні та слабкі сторони освітньої програми.

Після завершення візиту експерти готують письмовий звіт, який надсилається до Національного агентства для подальшого розгляду та ухвалення остаточного рішення щодо акредитації.

Перед тим як експертна група поставить свій підпис під письмовим звітом за результатами експертизи освітньої програми, відбувається ще один ключовий етап у процедурі акредитації. З документами акредитаційної справи, зокрема зі звітом експертної групи, попередніми висновками та додатковими матеріалами, ознайомлюється ГЕР НАЗЯВО.

Галузева експертна рада – це дорадчо-консультативний орган при Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти, що діє в межах конкретної галузі знань або спеціальності. Вона складається з провідних науковців, викладачів, практиків, представників роботодавців і, за потреби, здобувачів освіти, які мають достатній обсяг знань у відповідній галузі.

До основних функцій ГЕР належить:

- 1) аналіз матеріалів акредитаційної справи, поданих експертною групою;
- 2) формулювання висновків щодо якості освітньої програми на основі незалежного аналізу;
- 3) оцінювання обґрунтованості висновків експертної групи;
- 4) надання рекомендацій Національному агентству щодо прийняття рішення про акредитацію, умовну акредитацію або відмову;
- 5) участь у вдосконаленні стандартів вищої освіти у своїй галузі;
- 6) поширення кращих практик забезпечення якості освіти в галузевому контексті;
- 7) розгляд апеляційних справ у межах своєї компетенції (якщо передбачено).

Виходячи з вище зазначеного, можемо зробити висновок про основні завдання GER, а саме: забезпечення фахової неупередженої оцінки якості освітніх програм; гарантування галузевої відповідності освітніх стандартів; підтримка прозорості та довіри до акредитаційного процесу; підвищення рівня професійної дискусії щодо якості вищої освіти в Україні.

Отже, GER виконує роль своєрідного «фільтра» між експертною групою та Національним агентством. Її висновки не є остаточним рішенням, але є вагомими у процесі прийняття рішення про акредитацію. Саме на цьому етапі можливе внесення коректив, уточнення висновків експертів або виявлення нових аспектів, які потребують додаткового аналізу.

Отже, робота Галузевої експертної ради сприяє підвищенню об'єктивності, комплексності та галузевій релевантності рішень, що приймаються Національним агентством.

Після того, як GER переглянуло звіт ЕГ і відомості самооцінювання ОП від ВВНЗ, у разі відсутності зауважень ЕГ може ставити електронний підпис під звітом. Якщо виявлено недоліки у звіті, наприклад, критерій чи підкритерій не достатньо описаний, GER надає ЕГ зворотній зв'язок, де описує, на що саме потрібно ЕГ звернути увагу (приклад на рис.3.4).

3. Інші спостереження:

1. У додатку 1 до звіту наявні пусті сторінки. ЕГ варто коректно зберегти документ. 2. Висновок щодо відповідності критеріям 1, 2, 4, 6, 8 потребують конкретизації виконаних вимог підкритеріїв повністю. 3. У тексті звіту ЕГ нецільово використовувати поняття "абітурієнт", що суперечить Закону України "Про вищу освіту" та іншим нормативно-правовим актам, бажано послуговуватися дефініцією "вступник". 4. Недолік "2. В РП до ОК і силабах до ВК відсутні чітко прописані критерії зарахування результатів навчання, здобутих в неформальній та інформальній освіті" та рекомендація "2. НПП, які викладають на даній ОП, в робочих програмах ОК, силабах ВК прописати чіткі та зрозумілі критерії зарахування результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті" у критерії 3 суперечать пункту 1 розділу III Порядку визнання у вищій та фаховій передвчальній освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, оскільки «методи, зміст та обсяг оцінювання результатів навчання заявника повинні забезпечувати оцінювання усіх змістових складових відповідного (відповідних) результату (результатів) навчання (змістову валідність)». 5. У підкритерії 4.5 ЕГ слід зазначити причини, чому здобувачі освіти не скористалися програмами академічної мобільності. 6. Наведені аргументи у підкритерії 8.5 "Проте, система не виявила недоліків за критеріями 2 та 6, які ЕГ характеризувала як суттєві. Водночас ЕГ не вважає такої недолік за критерієм 8 суттєвим, враховуючи наступне: помітні порушення структурно-логічної схеми за ОП могли тільки фахівці в галузі; кадрові питання вирішуються в ЗВО іншими структурами; за аналізом запропонованих анкет виявити вказані недоліки було практично неможливо" потребують уточнення. Це свідчить про наявність, на нашу думку, суттєвого недоліка 8.5.1, оскільки "СВЗЯО не виявляє суттєві недоліки в ОП та/або освітній діяльності. Серед проявів: • моніторинг був проведений, процедури дотримувались, але недолік не виявлено (що свідчить про недостатню ефективність інструментів, методів аналізу або недостатню кваліфікацію персоналу, або необ'єктивність при проведенні оцінювання)" - (див. ст. 104 методичного посібника "Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми", покликання: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/12/Розяснення-щодо-застосування-Критеріїв-оцінювання-якості-освітньої-програми.pdf>). Варто зазначити, що система внутрішнього забезпечення якості освіти ЗВО включає не лише фахівців сектора забезпечення якості вищої освіти, а також інші рівні організаційної структури ЗВО, зокрема деканати, кафедри тощо, які б могли виявити означені суттєві недоліки.

Рисунок 3.5. – Зауваження Галузевої експертної ради до звіту експертної комісії

Після того як GER ознайомила з матеріалами акредитаційної справи, включно з проектом звіту експертної групи, вона має право надати свої зауваження, рекомендації або уточнення до змісту звіту. Це є важливим етапом, який гарантує галузеву релевантність та фахову точність оцінювання освітньої програми.

Якщо ГЕР виявляє необхідність внесення змін, відповідна інформація надсилається експертній групі. Члени експертної групи мають урахувати надані зауваження, внести відповідні корективи до тексту звіту і, за необхідності, надати додаткові пояснення чи обґрунтування своїх висновків.

Після внесення корективів відбувається остаточне редагування та формування фінальної версії звіту відповідно до вимог Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти; ураховуються позиції та рекомендації ГЕР, а також є повним, збалансованим і обґрунтованим документом.

Завершальним етапом цього процесу є офіційне завантаження звіту експертною групою у відповідну систему (зазвичай це електронна система Нацагентства) та його підписання усіма членами експертної групи. Підпис під звітом засвідчує, що всі експерти погоджуються з його змістом, оцінками та висновками.

Після цього акредитаційна справа з підписаним звітом вдруге передається на розгляд Галузевій експертній раді. ГЕР, працюючи з фінальною версією документа, приймає підсумковий висновок, який стає підставою для ухвалення рішення Національним агентством.

Цей етап підкреслює важливість фахової співпраці між експертами та ГЕР, адже тільки на основі якісно підготовленого звіту і зваженої позиції ГЕР можливе ухвалення об'єктивного, виваженого й обґрунтованого рішення щодо акредитації освітньої програми.

Після того, як Галузева експертна рада (ГЕР) переконалася у повноті, обґрунтованості та достовірності звітних матеріалів, поданих експертною групою, наступним кроком є офіційний розгляд акредитаційної справи на засіданні ГЕР. Це важливий завершальний етап експертного аналізу, на якому відбувається заслуховування матеріалів щодо акредитації освітньої програми.

Таке засідання проходить у регламентованому форматі в очному або дистанційному режимі з використанням платформи для відеозв'язку. Учасниками засідання є члени відповідної Галузевої експертної ради, а також можуть бути запрошені представники Національного агентства, гаранті програми або інші зацікавлені сторони (за потреби).

Під час засідання представляється загальна характеристика освітньої програми на підставі звіту експертної групи; обговорюються висновки, надані експертами, а також їхні рекомендації; здійснюється фахове обговорення сильних і слабких сторін програми; за наявності враховуються думки представників академічної спільноти, роботодавців та здобувачів освіти; оцінюється відповідність програми стандартам вищої освіти, практичній підготовці, академічній доброчесності, міжнародній складовій тощо.

Після завершення обговорення, на підставі поданих матеріалів та результатів аналізу, ГЕР формує проект експертного висновку. Цей документ містить загальну оцінку якості освітньої програми, висновки щодо її відповідності критеріям акредитації, обґрунтовану рекомендацію щодо акредитації, умовної акредитації або відмови, (за потреби) зауваження й поради для подальшого удосконалення програми.

Проект експертного висновку ГЕР має важливе значення. Він є підставою для остаточного розгляду справи Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Після затвердження цього висновку його передають на розгляд відповідного комітету агентства для формального прийняття рішення.

Отже, роль ГЕР полягає не лише в оцінюванні, а й у формуванні професійної думки, що відображає позицію академічної спільноти щодо якості освітньої програми.

Коли ГЕР завершила формування проекту експертного висновку за результатами розгляду акредитаційної справи, наступним кроком є надання доступу до цього документа всім ключовим учасникам процесу акредитації: експертній групі (ЕГ) і закладу вищої освіти (ВВНЗ).

Цей етап має надзвичайно важливе значення в контексті забезпечення прозорості, відкритості та об'єктивності акредитаційної процедури, адже всі сторони мають змогу:

- ознайомитися з висновками ГЕР;
- перевірити коректність відображення інформації, яка була надана під час візиту експертної групи;
- порівняти оцінки та формулювання, викладені у звіті експертної групи та у висновках ГЕР;
- за потреби – висловити зауваження або надати додаткові пояснення.

Доступ до звіту надається через офіційні канали комунікації, зокрема через електронну систему Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Кожен учасник (експерт, гарант програми, адміністрація ВВНЗ) має індивідуальні облікові записи, через які можна переглядати документи, залишати коментарі або погоджуватися з висновками.

Важливо, що саме цей етап спрямований на підтвердження достовірності інформації, викладеної у проекті висновку, захист прав усіх сторін, зокрема права ВВНЗ на відповідь чи уточнення; формування повної та збалансованої підстави для остаточного рішення Національного агентства.

У разі, якщо ВВНЗ має обґрунтовані зауваження або виявлено фактичні помилки у формулюваннях, ці питання можуть бути винесені на повторний розгляд або уточнення висновку ГЕР до моменту його остаточного затвердження.

Отже, процедура надання доступу до проекту висновку забезпечує не лише технічну, а й ціннісну складову процесу – відкритість, співпрацю та якісну комунікацію між усіма сторонами.

Коли усі учасники акредитаційного процесу, зокрема експертна група (ЕГ) та представники закладу вищої освіти (ВВНО), ознайомилися з проектом експертного висновку Галузевої експертної ради (ГЕР) та не подали суттєвих зауважень або ж усі зауваження були враховані, відбувається остаточне затвердження цього документа.

Наступним кроком у цьому процесі є офіційне підписання експертного висновку Головою відповідної ГЕР. Цей підпис є формальним і юридичним підтвердженням того, що:

висновок був ухвалений на законних підставах;
він пройшов усі необхідні внутрішні процедури обговорення та погодження; зміст документа є зваженим, фаховим і відповідає стандартам якості вищої освіти.

Підпис Голови ГЕР засвідчує, що зміст експертного висновку відповідає реальному стану справ, зафіксованому в документах та під час експертної перевірки, а також те, що позиція ради є колегіальною, а не приватною думкою окремих членів.

Висновок може бути офіційно переданий до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для подальшого розгляду та прийняття рішення щодо акредитації освітньої програми.

Цей крок є фінальним етапом аналітичної роботи ГЕР, після якого справа набуває статусу готової до розгляду на засіданні Нац агентства. З цього моменту всі оцінювальні процеси на рівні експертного середовища завершені, і починається етап ухвалення адміністративного рішення.

Після того як експертний висновок Галузевої експертної ради підписано її Головою, і всі відповідні документи акредитаційної справи є повними, погодженими та належно оформленими, розпочинається фінальний етап акредитаційної процедури – винесення справи на розгляд Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Цей крок означає, що вся експертна та аналітична частина процедури вже завершена, і справа готова до прийняття офіційного адміністративного рішення щодо акредитації освітньої програми.

Національне агентство розглядає справу під час пленарного засідання, до складу якого входять члени агентства – фахівці з різних галузей знань, представники академічної спільноти, роботодавців, здобувачів освіти та громадськості. Таке засідання є офіційною процедурною подією, під час якої ухвалюються ключові рішення щодо забезпечення якості вищої освіти в Україні.

На цьому засіданні: розглядається повний пакет акредитаційної справи (звіт експертної групи, висновок ГЕР, зауваження ВВНЗ за наявності, додаткові документи); надається слово представнику ГЕР або членам агентства, які презентують суть справи; відбувається обговорення серед членів агентства, під час якого можуть бути поставлені уточнювальні запитання або виявлено додаткові аспекти, що потребують уваги; проводиться відкрите голосування за одне з можливих рішень.

За результатами обговорення можливі такі рішення:

Надати акредитацію (на 5 років) – освітня програма повністю відповідає критеріям якості.

Надати умовну акредитацію (на 1 рік) – виявлені окремі недоліки, які ВВНЗ має усунути протягом певного терміну.

Відмовити в акредитації – програма не відповідає основним критеріям стандарту.

Призупинити розгляд справи – за наявності процедурних або технічних питань, що потребують додаткового вивчення.

Рішення агентства оформлюється протоколом засідання, після чого воно офіційно публікується на сайті агентства та вноситься до ЄДЕБО.

Цей етап є завершальним у процесі акредитації та визначає офіційний статус освітньої програми в межах української системи забезпечення якості вищої освіти.

Сертифікат про акредитацію освітньої програми (у тому числі з визначенням «зразкова») видається строком на п'ять років, сертифікат про умовну (відкладену) акредитацію – строком на один рік. За наявності у закладу вищої освіти інституційної акредитації та акредитування освітньої програми з визначенням «зразкова» сертифікат про акредитацію такої освітньої програми видається строком на 10 років.

Сертифікат підтверджує відповідність освітньої програми закладу вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти стандарту вищої освіти і дає право на видачу диплома державного зразка за цією спеціальністю.

Завершальний, проте не менш важливий етап акредитаційного процесу – це етап, коли акредитаційна справа вважається завершеною та готовою до архівації. Хоча він має завершальний характер, саме архівування забезпечує інституційну пам'ять, юридичну фіксацію процедур і можливість відстеження історії акредитації тієї чи іншої освітньої програми.

Після того як Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти офіційно ухвалює рішення (про акредитацію, умовну акредитацію або відмову), відповідна інформація публікується на офіційному вебсайті агентства, а також вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти. Цим завершується зовнішній публічний блок акредитаційної процедури.

Однак внутрішня частина процесу ще має завершитися формалізацією справи в архіві. Для цього, всі документи справи систематизуються та оформлюються згідно з внутрішніми нормативами НАЗЯВО.

До справи додаються:

оригінали або електронні копії звіту експертної групи;

висновок ГЕР;

рішення агентства;

службові листи, зауваження, відповіді від ВВНЗ;

додаткові матеріали, пов'язані з процедурою акредитації.

Усі документи мають бути пронумеровані, прошиті (у разі паперової версії) або зібрані у спеціалізовану електронну папку (у разі електронного архіву).

Акредитаційна справа отримує інвентаризаційний номер та архівний опис, що дозволяє швидко знаходити інформацію за потреби (наприклад, у разі апеляції, повторної акредитації або перевірки).

Завдання архівації не лише зберегти документи, а й забезпечити:

прозорість дій агентства у разі зовнішніх аудитів чи запитів;

захист прав і інтересів усіх сторін акредитаційного процесу;

доступ до попередніх висновків та практик для аналітики, звітності або історичної оцінки якості освіти в країні.

Отже, архівація акредитаційної справи – це логічне завершення всієї комплексної процедури, яке символізує завершення повного циклу зовнішнього оцінювання освітньої програми.

Постакредитаційний моніторинг освітніх програм в Україні здійснюється відповідно до низки нормативно-правових актів, які регламентують процедури, строки, форми та підстави для його проведення.

Основні нормативні документи:

1. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 04.07.2024 за № 1013/42358.

2. Закон України «Про вищу освіту», який визначає загальні засади функціонування системи вищої освіти та повноваження Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

3. Порядок проведення моніторингу якості освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 № 54, який встановлює загальні принципи та процедури моніторингу якості освіти в Україні.

Окрім зазначених документів, постакредитаційний моніторинг може регулюватися іншими нормативно-правовими актами, зокрема:

Положенням про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти, затвердженим наказом МОН від 01.07.2021 № 749, яке визначає особливості акредитації та моніторингу програм фахової передвищої освіти.

Порядком проведення моніторингу якості освіти, затвердженим наказом МОН від 16.01.2020 № 54, який встановлює загальні принципи та процедури моніторингу якості освіти в Україні.

Процедура постакредитаційного моніторингу відбувається згідно з Положенням про акредитацію освітніх програм. Постакредитаційний моніторинг є оцінюванням НАЗЯВО виконання наданих за результатами акредитації рекомендацій та/або відповідності Критерія.

Строки проведення моніторингу:

плановий моніторинг здійснюється на третьому році після отримання акредитації відповідно до графіка, сформованого НАЗЯВО.

позачерговий моніторинг може проводитися не частіше одного разу на рік за рішенням НАЗЯВО у таких випадках: за зверненням суб'єктів, визначених пунктами 1-7 частини першої статті 12 Закону України «Про вищу освіту»; за зверненням Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Державної служби якості освіти України; за зверненням закладу вищої освіти про проведення постакредитаційного моніторингу його освітніх програм.

Документи, які подаються ВВНЗ до НАЗЯВО для проведення моніторингу:

відомості про зміни, що зазнали освітня програма та освітня діяльність після попередньої акредитації;

інформація про реагування на зауваження та недоліки, виявлені під час акредитації;

інші документи або посилання на електронні ресурси, що підтверджують наведену інформацію.

Виокремлюють такі етапи моніторингу:

1. Доекспертна підготовка матеріалів, а саме, належне оформлення поданої справи та організаційне забезпечення процедури.

2. Розгляд ГЕР. Після доекспертної підготовки доступ до справи надається ГЕР, яка призначає доповідача для підготовки проекту висновку.

3. Розгляд НАЗЯВО. Після схвалення висновку ГЕР справа передається на розгляд Національного агентства для прийняття відповідного рішення.

За результатами моніторингу можливі такі рішення:
надання роз'яснень щодо виконання критеріїв;
попередження про необхідність виконання критеріїв із встановленням строку для усунення недоліків;
припинення дії сертифіката про акредитацію відповідної освітньої програми.

Отже, постакредитаційний моніторинг є важливим інструментом забезпечення та підвищення якості вищої освіти в Україні, що здійснюється на основі чітко визначених нормативних процедур і критеріїв.

Акредитація освітніх програм – це багаторівневий, послідовний і прозорий процес, що є ключовим механізмом забезпечення якості вищої освіти в Україні. Його основною метою є оцінка відповідності освітньої програми вимогам стандартів вищої освіти, а також гарантування того, що здобувачі освіти отримують якісні знання, навички та компетентності, які відповідають сучасним запитам суспільства й ринку праці.

Процес акредитації передбачає низку важливих заходів, серед яких:
внутрішній аудит та підготовка звіту самооцінювання ВВНЗ;
формування та робота експертної групи;
узгодження програми візиту, оцінка освітньої діяльності;
експертиза освітньої програми (очно чи дистанційно);
формування та затвердження висновку GER;
остаточне рішення Національного агентства;
архівация справи та постакредитаційний моніторинг.

Кожен етап базується на законодавчо визначених процедурах, що забезпечують неупередженість, фаховість і прозорість. До процесу залучені експерти, представники академічної спільноти, здобувачі освіти, роботодавці та інші зацікавлені сторони, що сприяє підвищенню довіри до результатів акредитації.

Важливо, що після акредитації ВВНЗ не звільняється від відповідальності за якість освіти – постакредитаційний моніторинг дозволяє виявляти недоліки та підтримувати належний рівень відповідності програми до стандартів упродовж усього терміну дії акредитації.

Отже, акредитація – це не лише формальна процедура, а потужний інструмент стратегічного розвитку освітніх програм, спрямований на гарантування високих стандартів якості, прозорість, підзвітність та постійне вдосконалення освітньої діяльності.

Відділ якості освітньої діяльності та вищої освіти на підставі досвіду з проведення акредитації розробив Типовий план підготовки до акредитації (Додаток 9).

3.4. Внесення даних у єдину державну електронну базу з питань освіти

3 липня 2011 року за Постановою Кабінету Міністрів України № 752 створено Єдину державну електронну базу з питань освіти. Документ визначає, що Єдина державна електронна база з питань освіти є автоматизованою системою збирання, реєстрації, оброблення, зберігання та захисту відомостей та даних з питань освіти. Власником Єдиної державної електронної бази з питань освіти є держава, розпорядником – Міністерство освіти і науки України, а технічним адміністратором – державне підприємство «Інфоресурс».

Підключення до Єдиної державної електронної бази з питань освіти закладів вищої освіти розпочалося з 2012 року, професійних (професійно-технічних) закладів освіти – з 2013 року, а департаментів (управлінь) освіти – з 2014 року.

Із 2012 року Єдина державна електронна база з питань освіти забезпечує інформаційне супроводження вступної кампанії до закладів вищої освіти. З 2014 року заклади освіти почали використовувати дані Єдиної державної електронної бази з питань освіти для виготовлення студентських (учнівських) квитків державного зразка. З 2015 року виготовлення документів про вищу та професійну (професійно-технічну) освіту відбувається на підставі даних Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Закон України «Про освіту» (стаття 74) [56] встановлює, що обов'язковими складовими Єдиної державної електронної бази з питань освіти є Реєстр суб'єктів освітньої діяльності, Реєстр документів про освіту, Реєстр сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання та Реєстр студентських (учнівських) квитків.

Інформація, що міститься в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, окрім персональних даних та інформації з обмеженим доступом, є доступною у форматі відкритих даних, у тому числі з урахуванням потреб осіб з порушенням зору. Особа має повний доступ до всіх відомостей про себе, внесених до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Безоплатний і вільний доступ осіб до інформації, що міститься в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, здійснюється через офіційний вебсайт центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Єдина державна електронна база з питань освіти є інтегрованою інформаційно-телекомунікаційною системою, технічні засоби якої перебувають в межах території України, складається з комплексу автоматизованих робочих місць, об'єднаних в єдину інформаційну систему засобами зв'язку з використанням технології віддаленого

доступу, має підключення до мереж зв'язку загального користування з розмежуванням прав доступу, забезпечує захист від порушень цілісності інформації, забезпечує різні рівні доступності відкритої інформації та інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом.

Станом на 01 січня 2025 року до Єдиної державної електронної бази з питань освіти підключено:

913 закладів вищої, фахової передвищої, післядипломної освіти, наукових інститутів (установ), що є юридичними особами, та 531 їх відокремлених структурних підрозділів;

1055 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, що є юридичними особами, та 72 їх відокремлених структурних підрозділів;

299 інших закладів, що є юридичними особами і надають професійну (професійно-технічну) освіту або здійснюють професійно-технічне навчання, та 22 їх відокремлених структурних підрозділів;

1998 обласних, районних, місцевих органів управління у сфері освіти.

Інструкція з роботи з ЄДЕБО включає керівництво користувача ЄДЕБО [13]:

Розділ 1. Заклад освіти (04.04.2023)

Розділ 2. Електронне ліцензування (03.09.2024)

Розділ 3.1 Вступна кампанія (05.05.2021)

Розділ 3.2 Вступна кампанія (07.07.2021)

Розділ 3.3 Вступна кампанія ПТО (24.06.2024)

Розділ 4. Здобувачі освіти (01.05.2023)

Розділ 5. Замовлення документів (28.04.2023)

Розділ 6. Фізичні особи (15.02.2023)

Розділ 7. Адміністрування (20.07.2020)

Розділ 8. Звернення (14.02.2023)

ДОДАТКОВІ ІНСТРУКЦІЇ

1. Алгоритм дій користувача при підключенні до ЄДЕБО
2. Алгоритм дій щодо ЗМІНИ ТИПУ ПІДКЛЮЧЕННЯ до ЄДЕБО
3. Накладання КЕП з використанням апаратних носіїв для зберігання ключів
4. Інструкція з дотримання політики безпеки
5. Перелік КНЕДП, які формують КЕП, що сумісні з КЗЗ серверної частини ЄДЕБО

Інші роз'яснення щодо роботи в ЄДЕБО

Зразки листів до ТА ЄДЕБО (01.03.2023)

ВСТУП-2020: Відеоінструкція щодо внесення до ЄДЕБО КОНКУРСНИХ ПРОПОЗИЦІЙ на вступ, а також ПРАВИЛ ПРИЙОМУ, даних ПРИЙМАЛЬНОЇ (ВІДБІРКОВОЇ) КОМІСІЇ (08.01.2020)

Керівництво користувача ЄДЕБО РАЙОННОГО (МІСЦЕВОГО) ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ у сфері освіти (26.02.2025)

Відеоінструкція користувача РАЙОННОГО (МІСЦЕВОГО) ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ у сфері освіти (17.02.2020)

Відеоінструкція процесу замовлення документів про ПОЧАТКОВУ ОСВІТУ користувачем РАЙОННОГО (МІСЦЕВОГО) ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ у сфері освіти (30.11.2021)

ПРИКІНЦЕВЕ СЛОВО

Навчально-методичний посібник «Організація та моніторинг системи внутрішнього забезпечення якості військової освіти у вищих військових навчальних закладах» є результатом узагальнення напрацьованого досвіду відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти Військової академії (м. Одеса), створеного задля вдосконалення освітнього процесу та підвищення якості військової освіти.

У посібнику розкрито теоретичні засади, практичні аспекти та надано методичні рекомендації щодо реалізації основних елементів внутрішньої системи забезпечення якості освіти, що ґрунтуються на сучасних стандартах і кращих практиках.

Авторський колектив висловлює щиро вдячність:

полковнику Маслю Олегу Миколайовичу, заступнику начальника Військової академії (м. Одеса) з навчальної роботи, доктору педагогічних наук, професору – за стратегічне бачення, постійну підтримку ідеї вдосконалення військової освіти та цінну методичну підтримку під час формування змісту даного посібника;

підполковнику Зеленому Ігорю Ігоровичу, старшому викладачу кафедри іноземних мов Військової академії (м. Одеса);

підполковнику Закусилю Олександрю Петровичу, заступнику начальника факультету підготовки спеціалістів тилового забезпечення Військової академії (м. Одеса) з навчальної та наукової роботи;

підполковнику Ярмоліню Владиславу Вадимовичу, заступнику начальника факультету підготовки спеціалістів забезпечення та експлуатації військової техніки Військової академії (м. Одеса) з навчальної та наукової роботи;

підполковнику Будуру Олегу Миколайовичу, заступнику начальника факультету підготовки спеціалістів ракетно-артилерійського озброєння Військової академії (м. Одеса) з навчальної та наукової роботи;

підполковнику Балановському Сергію Володимировичу, старшому помічнику начальника навчального відділу Військової академії (м. Одеса);

капітану Деркачу Артуру Віталійовичу, начальнику відділення програмно-технічного забезпечення штабу Військової академії (м. Одеса).

Дякуємо всім, хто долучився до створення цього видання за небайдужість, професіоналізм і спільне прагнення зробити українську військову освіту більш якісною, сучасною і результативною.

Звісно, що посібник не охоплює всі питання, що пов'язані із якістю військової освіти. Усі охочі покращити зміст підручника можуть долучитись до його вдосконалення. Критичні зауваження і рекомендації просимо надсилати на електронну адресу: va_odesa@post.mil.gov.ua. У темі повідомлення вказувати: відділу якості освіти (посібник з якості військової освіти).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алфьорова Л. М. Стратегічна інформаційна система побудови зворотного зв'язку у вищому навчальному закладі. Інформаційні технології в освіті. 2013. Вип. 15. С. 234-241.

2. Анненкова І. П. Теорія і методика моніторингу якості професійної діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою (011 – Освітні, педагогічні науки) / наук. консультант – д-р пед. наук, професор В. Г. Єльнікова ; – Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2016. 399 с.

3. Бодненко Д. М., Жильцов О. Б., Лещинський О. Л., Мазур Н. П. Моніторинг навчальної діяльності : навчальний посібник. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. 276 с.

4. Вавілова Н. Стандарти якості професійної військової освіти в закладах військової освіти НАТО. Військова освіта. 2023. № 1 (47). С. 28–34.

5. Герасименко О. Ю. Забезпечення якості неперервної освіти європейських країн в умовах соціальних трансформацій (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / наук. консультант - д-р пед. наук, проф. В. А. Гаманюк ; Криворізький державний педагогічний університет. Кривий Ріг, 2023. 282 с.

6. Дибкова Л. М. Засоби реалізації швидкого зворотного зв'язку в інформаційному освітньому середовищі. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Т. 77. № 3. С. 130-144.

7. Дробахін О., Гук Н., Ткаченко М. Автоматизація рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників. Науковий збірник «Питання прикладної математики і математичного моделювання». Випуск 21. Дніпровський національний університет ім. Олеса Гончара. 2021. С. 70-77. DOI:10.1542/322107.

8. Дроздов В. В. Механізми публічного управління якістю вищої освіти в Україні. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Магістерська дисертація на здобуття ступеня магістра за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Кафедра теорії та практики управління. Київ, 2020. 129 с.

9. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ, 2016. 16 с. (Інформація та документація).]

10. Дурдас А. П. Система оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта (Освіта/Педагогіка) за спеціальністю 011 Науки про освіту (Освітні, педагогічні науки). Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, 2021. 293 с.

11. Зельницький А. М. Вища військова освіта: основи забезпечення та гарантування якості підготовки військових фахівців. *Військова освіта. Збірник наукових праць Національного університету оборони України Національний університет оборони України імені Івана Черняховського*. Київ, 2018. № 1 (37). С. 102-113.

12. Інноваційні педагогічні технології та методики в освітньому процесі військових навчальних закладів провідних країн-членів НАТО і України : колектив. моногр. / [В. С. Рижиков та ін.] ; за заг. ред. В. С. Рижикова ; Військ. ін-т Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Київ : Ямчинський О. В. [вид.], 2020. 341 с.

13. Інструкції по роботі з ЄДЕБО. URL : <https://www.inforesurs.gov.ua/edebo/instructions/>.

14. Інструкція про внесення даних до автоматизованої системи рейтингування науково-педагогічних працівників у Військовій академії (м. Одеса). Одеса : Військова академія (м. Одеса) ВЗЯОДтаВО, 2025. URL : <https://drive.google.com/file/d/1sc8cxNJ3jshJkpUcLG4Sf35kfPe3LEck/view>.

15. Карпенко Ю. П. Моніторинг якості освітнього процесу в закладах вищої освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Спецвипуск 2022. С. 123-127. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.23>.

16. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності : постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187. Дата оновлення: 04.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

17. Маслій О. М., Андрощук О. С., Вейц А. М., Альбещенко О. С., Богданова О. Г., Крічфалушій М. В. Окремі аспекти підвищення якості професійної військової освіти в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. С. 25-29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-8/3>.

18. Маслій О. М., Андрощук О. С., Вейц А. М., Альбещенко О. С., Богданова О. Г., Крічфалушій М. В. Окремі аспекти підвищення якості професійної військової освіти в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал : електрон. наук. фах. вид.* 2024. № 8. С. 25-29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-8/3> (фахове, Copernicus).

19. Медвідь М. М., Медвідь Ю. І., Ктіторов М. О. Система внутрішнього забезпечення якості вищого військового навчального закладу: особливості, умови розвитку : монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М. М. Медвідя. Київ: КІ НГУ, 2023. 107 с.

20. Медвідь М. М., Лисичкіна І. О., Лісовенко Д. В., Лютий В. М., Ніконенко О. В. Методика організації системи зворотного зв'язку у вищому військовому навчальному закладі. Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». 2021. Вип. 2. С. 85-91.

21. Мельник Ю. Б. Рекомендації до рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників. Збірник наукових статей. Національна академія Національної гвардії України. Психолого-педагогічні проблеми становлення сучасного фахівця. Випуск 2017. С. 92-98. DOI: 37/091:12:005/962/131(083/13).

22. Методичні рекомендації для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми. Затверджено рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол від 29 серпня 2019 р. № 9. URL : https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/09/%d0%9c%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4%d0%b8%d1%87%d0%bd%d1%96-%d1%80%d0%b5%d0%ba%d0%be%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d0%b4%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%96%cc%88_%d0%b4%d0%bb%d1%8f-%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%bf%d0%b5%d1%80%d1%82%d1%96%d0%b2.pdf

23. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти та інших організацій учасників проєктів Програми ЄС Еразмус+: координаторів та партнерів проєктів: особливості впровадження проєктів конкурсів 2021-2027 рр. в Україні підготовлено в січні 2023 р. / version January 2023 i). 46 с. URL : https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/pamyatka_january_2023.pdf.

24. Мірненко В. Організаційно-методичні рекомендації з розроблення (коригування) основних документів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, закладів фахової передвищої військової освіти, які регламентують організацію та забезпечення освітнього процесу. Київ : Департамент військової освіти та науки Міністерства оборони України. 2024. 118 с.

25. Монографія: Зельницький А., Заболотний О., Васильєв О., Шабатіна Н. Теоретико-методологічні засади управління змінами в системі військової освіти. Київ: НУОУ ім. Івана Черняховського, 2022, 324 с.

26. Мороз С. А. «Механізми публічного управління у сфері забезпечення якості вищої освіти в Україні». – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління / наук. консультант: д-р наук з держ. управління, професор, заслужений працівник освіти України С. М. Домбровська, – Національний університет цивільного захисту України. Миколаїв, 2023. 534 с.

27. Олійник Л. В., Аксанов Т. Ш., Гнесь Б. М., Луньо В. М., Семенов А. В. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах: проблеми оцінювання. *Військова освіта. Збірник наукових праць Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*, Київ, 2022. № 2 (46). С. 196-207.

28. Організаційно-методичні рекомендації щодо гарантування якості вищої військової освіти у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти / Зельницький А. М., Заболотний О. А., Васильєв та ін. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського. 120 с.

29. Освіта в умовах війни: реалії, виклики та шляхи подолання: *матеріали II Форуму академічної спільноти (20–24 червня 2022 року, м. Дніпро; Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури») / Упоряд. М. В. Савицький, І. П. Мамчич. Дніпро: ДВНЗ «ПДАБА», 2022. 152 с. URL : <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2022/09/Zbirnyk-materialiv-II-Forumu-akademichnoyi-spilnoty-OSVITA-V-UMOVAN-VIJNY.pdf>.*

30. Освіта і наука України в умовах воєнного стану : інформаційно-аналітичний збірник. Київ : МОН України (Інститут освітньої аналітики), 2022. 358 с. URL : https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf.

31. Освіта і наука України в умовах воєнного стану : інформаційно-аналітичний збірник. Київ : МОН України (Інститут освітньої аналітики), 2023. 64 с. URL : https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/serp_konf_2023.pdf

32. Освіта і наука України в умовах воєнного стану : управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти. *Збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25 жовтня 2022 року)*. Київ : МОН України (Інститут освітньої аналітики), 2022. 360 с. URL : https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/theses_2022.pdf.

33. Освітній процес в умовах війни та у повоєнний період: виклики, правила, перспективи : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 4 березня – 14 квітня 2024 року. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. 368 с. URL : http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/20114/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%9F%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B7%D0%B0-%D0%9F%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_2024_ALL.pdf.

34. Осередчук О. Модель моніторингу якості вищої освіти в Україні. *Витоки педагогічної майстерності*. 2022. Випуск 29. С. 175-180. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.29.264320>.

35. Положення про академічну доброчесність Військової академії (м. Одеса) : затв. вченою радою Військової академії (м. Одеса) від 20.06.2024 № 11. URL: <https://drive.google.com/file/d/1wIrBzs66HUr5BjfHj-GFcJWiGOYIuw6k/view> (дата звернення: 21.03.2025).

36. Положення про атестацію наукових працівників, затверджене постановою КМУ від 13.08.1999 № 1475 (зі змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1475-99-%D0%BF#Text>.

37. Положення про відділ забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти Військової академії (м. Одеса) : затв. вченою радою Військової академії (м. Одеса) від 24.12.2024 № 6. URL: <https://drive.google.com/file/d/1zF64ZDnJMIHHJJiWylgVCr3yD-lpeNU/view> (дата звернення: 21.03.2025).

38. Положення про гаранта освітньої програми у Військовій академії (м. Одеса) : затв. вченою радою Військової академії (м. Одеса) від 20.06.2024 № 11. URL: <https://drive.google.com/file/d/1mZdigl5voJSBu-7LOzoS5wKA1p5QOI7e/view> (дата звернення: 21.03.2025).

39. Положення про опитування учасників освітнього процесу у Військовій академії (м. Одеса): ухв. вченою радою Військової академії (м. Одеса) від 31.10.2023 № 3. URL : https://drive.google.com/file/d/16E0W2ErKuUdiRSc29q-sILkyqJr_8R6/view?usp=drivesdk (дата звернення: 21.03.2025).

40. Положення про порядок розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм Військової академії (м. Одеса) : затв. вченою радою Військової академії (м. Одеса) від 20.06.2024 № 11. URL: https://drive.google.com/file/d/12Iw5AbOETr_Ltch3u1RX427H-c-11d4K/view (дата звернення: 21.03.2025).

41. Положення про рейтинг науково-педагогічних та наукових працівників Військової академії (м. Одеса) : затв. вченою радою

Військової академії (м. Одеса) від 27.08.2024 № 1. URL: https://drive.google.com/file/d/1_AGysA-o1JsSnWDGUWNsXNlBb9zY9rSI/view (дата звернення: 21.03.2025).

42. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості військової освіти Військової академії (м. Одеса) : затв. вченою радою Військової академії (м. Одеса) від 20.06.2024 № 11. URL: <https://drive.google.com/file/d/1HE-aQ73GmqbAB4eoIBHW4sJnMyMuBhei/view> (дата звернення: 21.03.2025).

43. Положення про систему контролю програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти : затв. вченою радою Військової академії (м. Одеса) від 28.09.2023 № 2. URL : https://drive.google.com/file/d/1Ov0iYYMa9De7a0WQWA-_xU9PA9ZuCVJ3/view?usp=sharing (дата звернення: 21.03.2025).

44. Порадник щодо заповнення відомостей самооцінювання освітньої програми, затверджений рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол від 29 серпня 2019 р. № 9. <https://wiki.naqa.gov.ua/system/sar>.

45. Примірний зразок Освітньо-професійної програми. Лист Міністерства освіти і науки від 28.04.2017 №1/9-239 URL: https://asp.knu.ua/doc/NP_Baza_MON/Sample_osvit_prof_2017.pdf (дата звернення: 31.03.2025).

46. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 05.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

47. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 28.03.2025).

48. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686. Дата оновлення: 15.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

49. Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти : наказ Міністерства оборони України від 15.02.2024 № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

50. Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти : наказ Міністерства оборони України від 15.02.2024 № 120. Дата оновлення: 15.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

51. Про затвердження Порядку оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку сертифікатів про акредитацію освітньої програми і форм таких сертифікатів : постанова Кабінету Міністрів України від 05.03.2024 № 244. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

52. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки від 27.03.2025 № 512. URL : <https://osvita.ua/doc/files/news/944/94470/67f8d45ad2919282526794.pdf> (дата звернення: 26.04.2025).

53. Про ліцензування видів господарської діяльності. Закон України 222-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 05.01.2025, підстава - 4116-IX (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 23, ст.158). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.

54. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

55. Про організацію підготовки офіцерського, сержантського і старшинського складу у вищих військових навчальних закладах, закладах фахової передвищої військової освіти Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти : наказ Міністерства оборони України від 19.07.2024 № 405/нм.

56. Про освіту : Закон України від 05.03.2025 № 2145-VIII. Дата оновлення: 16.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

57. Про прийняття та скасування національних стандартів : наказ Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 18.12.2019 № 435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0435774-19#top> (дата звернення: 21.03.2025).

58. Про розроблення положень й інших нормативних документів, які забезпечують виконання ліцензійних умов Військової академії (м. Одеса) : наказ начальника Військової академії (м. Одеса) від 25.11.2023 № 1052.

59. Про розроблення положень й інших нормативних документів, які забезпечують виконання ліцензійних умов Військової академії (м. Одеса) : наказ начальника Військової академії (м. Одеса) від 25.11.2023. № 1052.

60. Про створення та впровадження у Збройних Силах України Системи аналізу службової діяльності випускників закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти : наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 07.09.2023 № 215.

61. Про трансформацію системи військової освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.1997 № 1410. Дата оновлення: 28.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.03.2025).

62. Рекомендації щодо створення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. Імплементация системи забезпечення якості освіти через співробітництво університету-бізнесу-уряду в ЗВО. 586109-EPP-1-2017-1-RO-EPPKA2-CBHE-SP-EDUQAS <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Recommendations-UA.pdf>.

63. Роз'яснення щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми: методичний посібник [Електронне видання] / А. Бутенко, Г. Денискіна, О. Єременко, О. Книш, І. Сімшаг, О. Требенко. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2024. 127 с.

64. Сафранов Т. А., Владимірова О. Г., Чугай А. В. Система внутрішнього забезпечення якості на основі європейських стандартів : навчально-методичний посібник. Одеса : ОДЕКУ, 2017. 66 с.

65. Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій : посібник / В. Кухарський, О. Осередчук, М. Мазуркевич та ін. ; за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 248 с. URL : <https://projects.lnu.edu.ua/quaere/wp-content/uploads/sites/6/2020/06/quality-system-2020.pdf>.

66. Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій : посібник / В. Кухарський, О. Осередчук, М. Мазуркевич та ін. ; за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 248 с.

67. Слюсаренко А. В., Телелим В. М., Зельницький А. М., Заболотний О. А. Забезпечення якості професійної військової освіти: визначення понять і моніторинг поточного стану. Київ: Наука і оборона. 2023. № 4. С. 14-22. <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2023-23-4-14-22>

68. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 25 – Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальність 255 – озброєння та військова техніка. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 № 583. 21 с. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2022/Standarty.Vyshchoyi.Osvity/Zatverdzheni.Standarty/01/31/255-Ozbr.ta.viysk.tekhn-mah.31.01.22.pdf>.

69. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 25 – Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальність 253 – Військове управління (звa видами збройних сил). Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 № 1168. 25 с. URL : https://osvita.ua/doc/files/news/627/62778/5bd961a3b014d431946027_1_.pdf.

70. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 25 – Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальність 254 – Забезпечення військ (сил). Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 № 1385. 22 с. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2022/Standarty.Vyshchoyi.Osvity/Zatverdzheni.Standarty/01/31/254-Zabezp.viysk-bak.31.01.22.pdf>.

71. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 25 – Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальність 255 – озброєння та військова техніка. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 15.12.2018 № 1341. 21 с. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2022/Standarty.Vyshchoyi.Osvity/Zatverdzheni.Standarty/01/31/255-Ozbr.ta.viysk.tekhn-bak.31.01.22.pdf>.

72. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ : ТОВ «ІС», 2015. 32 с. (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Kyiv: CS Ltd., 2015. 32 p. URL : https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf/

73. Статут Військової академії (м. Одеса) : наказ Міністерства оборони України від 20.11.2017 № 605. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Hs9c6NkI4Cn8XHEnG-x-q1juTcTZdFAq/view> (дата звернення: 21.03.2025).

74. Тезаурус термінів зі сфери забезпечення якості вищої освіти: українсько англійські / англійсько-українські паралелі [Електронне видання] / Заг. ред. : Бутенко А. П., Васько Р. В., Єременко О. В., Корольова А. В., Стукало Н. В. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2025. 102

с. URL : <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2025/01/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D1%83%D1%80%D1%83%D1%81-%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%B2-%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B5-%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>.

75. Теоретико-методичні засади забезпечення якості освіти : монографія / [Д. В. Карамишев, Н. М. Гришина, О. В. Грибко, Т. В. Ревенко та ін.] ; за заг. ред. д. держ. упр., проф. Д. В. Карамишева. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2020. 180 с.

76. Управління якістю освіти: досвід та інновації : колективна монографія / за заг. редакцією Л. Л. Сушенцевої, Л. М. Петренко, Н. В. Житник. Павлоград : ІМА- прес, 2018. 276 с.

77. Цюк О. А. Формування системи забезпечення якості вищої освіти Швеції : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки (011 – Освітні, педагогічні науки) / наук. керівник – к-т пед. наук, доцент Ю. Д. Заячук; Львівський національний університет імені Івана Франка (Національний університет «Львівська політехніка»). Львів, 2020. 317 с.

78. Шабатіна Н. Стандарти НАТО щодо забезпечення якості професійної військової освіти. *Військова освіта. Збірник наукових праць Національного університету оборони України*. 1 (47), 2023. С. 332-342.

79. Ярошенко О. Оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників у контексті інституційної політики університетів. Вісник Черкаського Національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки». 2022. № 2. С. 5-12. URL : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731730/2/01_%D0%AF%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf

80. BI-Strategic Command Directive 075-007 / Education and Individual Training Directive (Спільна директива стратегічних командувань НАТО «Освіта та індивідуальна підготовка» (E&ITD). September 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.coemed.org/files/Branches/DH/Files_01/Bi-SC_75-7_NEW.pdf.

81. Building a quality assurance approach in line with the EQAVET-framework – Guidelines for VET-providers, EQAVET Secretariat, Dublin (2012) // «Формування підходу до забезпечення якості у відповідності до системи EQAVET – Рекомендації для навчальних закладів», Секретаріат EQAVET, Дублін, 2012 р.

82. Harrington Edwin C. Jr. The Desirability Function. Industrial Quality Control. 1965. № 21 (10). P. 494-498.

83. Henderson M., Ryan T., Phillips M. The challenges of feedback in higher education. Assessment & Evaluation in Higher Education. 2019. 44 (1), pp. 1-16, DOI: 10.1080/02602938.2019.1599815.

84. Reding D.F., Eaton J. Science & Technology Trends 2020-2040. Exploring the S&T Edge. NATO Science & Technology Organization. Office of the Chief Scientist, 2020, 160 p.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Приклад довідки щодо аналізу результатів опитування

Начальнику Військової академії

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

щодо результатів проведення опитування здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Військова та автомобільна техніка» освітнього рівня «магістр»

на тему: «Оцінка діяльності кафедр академії та науково-педагогічних працівників»

У період з __ по __ жовтня 202__ року, в Академії було проведено анонімне опитування слухачів за освітньо-професійною програмою «Засоби ураження». Опитування є формою участі здобувачів вищої освіти в системі внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.

Мета опитування – вивчення думки здобувачів вищої стосовно оцінки діяльності кафедр Академії та науково-педагогічних працівників:

- визначення рівня щодо реалізація права академічної мобільності для здобувачів вищої освіти;
- визначення щодо залучення стейкхолдерів до вдосконалення освітніх програм;
- визначення рівень реалізації права здобувачів вищої освіти на вивчення дисциплін вільного вибору тощо.

Метод дослідження – анонімне анкетування на добровільних засадах з використанням інструменту Google форма.

Задачі дослідження:

- отримання інформації щодо реалізація права академічної мобільності для здобувачів вищої освіти;
- з'ясувати рівень щодо залучення стейкхолдерів до вдосконалення освітніх програм;
- з'ясувати рівень реалізації права здобувачів вищої освіти на вивчення дисциплін вільного вибору тощо.

В опитуванні взяли участь 98 % здобувачів вищої освіти.

ЯКІСТЬ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ, НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ, СВОЄЧАСНІСТЬ ЇХ ОНОВЛЕННЯ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» - 56 %, «ні « – 12 %, «частково» – 32 %.

ЗАЛУЧЕННЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 56 %, «ні « – 0 %, «частково» – 44 %.

ВІДПОВІДНІСТЬ ПЛАНУ РОБОТИ КАФЕДРИ, АКТУАЛЬНИМ ПРОБЛЕМАМ КАФЕДРИ ФАКУЛЬТЕТУ, АКАДЕМІЇ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 54 %, «ні « – 12 %, «частково» – 34 %.

ВІДПОВІДНІСТЬ ДОКУМЕНТАЦІЇ КАФЕДРИ НАЯВНИМ ВИМОГАМ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» - 88 %, «ні « – 0 %, «частково» – 12 %.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 88 %, «ні « – 0 %, «частково» – 12 %.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 76 %, «ні « – 12 %, «частково» – 12 %.

ДОСТУП ДО ЕЛЕКТРОНИХ РЕСУРСІВ ЗАГАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 100 %, «ні « – 0 %, «частково» – 0 %.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІДРУЧНИКАМИ ТА НАВЧАЛЬНИМИ ПОСІБНИКАМИ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 92 %, «ні « – 0 %, «частково» – 8 %.

КОНКРЕТНІСТЬ ТА ДІЄВІСТЬ РІШЕНЬ, ПРИЙНЯТИХ НА ЗАСІДАННЯХ КАФЕДРИ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 66 %, «ні « – 22 %, «частково» – 12 %.

ВЗАЄМОДІЯ КАФЕДРИ З КУРСАНТСЬКИМ САМОВРЯДУВАННЯМ ФАКУЛЬТЕТУ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 66 %, «ні « – 12 %, «частково» – 22 %.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ МІКРОКЛІМАТ НА КАФЕДРІ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 78 %, «ні» – 0 %, «частково» – 22 %.

ТРУДОВА ДИСЦИПЛІНА СПІВРОБІТНИКІВ КАФЕДРИ (ВІДСУТНІСТЬ ЗАПІЗНЕНЬ НА ЗАНЯТТЯ ТА ЗРИВІВ ЗАНЯТЬ, НАЯВНІСТЬ СИСТЕМИ ЗАМІНИ ТИХ, ХТО ХВОРІЄ, ВИКОНАВЧА ДИСЦИПЛІНА ТОЩО)?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 88 %, «ні» – 0 %, «частково» – 12 %.

ЗАЛУЧЕННЯ КУРСАНТІВ ДО НАУКОВОЇ РОБОТИ, ЯКА ПРОВОДИТЬСЯ НА КАФЕДРІ?

Значна більшість відповідей опитаних здобувачів вищої освіти на дане питання надала відповідь «так» – 88 %, «ні» – 12 %, «частково» – 0 %.

КОЛЕГІАЛЬНІСТЬ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ ЩОДО НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ, ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ ЗАОХОЧЕННЯ ТОЩО ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 64 %, «ні» – 24 %, «частково» – 12 %.

ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ І АКТУАЛЬНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ НА ВНУТРІШНЬОМУ САЙТІ КАФЕДРИ ?

За результатами проведеного дослідження, по даному питанню, було встановлено, «так» – 64 %, «ні» – 0 %, «частково» – 36 %.

Начальник відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти
полковник

Приклад довідки щодо аналізу результатів ККР

Начальнику Військової академії

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

щодо проведення контрольних програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Відповідно до «Положення про систему контролю програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти Військової академії (м. Одеса)» ухваленого вченою радою Військової академії (м. Одеса) протокол №2 від 28 вересня 2023 року та затвердженого начальником Військової академії (м. Одеса) Графіку проведення комплексних контрольних робіт у Військовій академії (м. Одеса) на 2023 - 2024 навчальний рік було проведено комплексні контрольні роботи з метою визначення залишкових знань курсантів та контролю за якістю освітнього процесу.

Аналіз результатів за жовтень 2024 року. Виходячи з наявних результатів комплексних контрольних робіт відповідно до відхилення якості навчання – залишкові знання здобувачів вищої освіти на достатньому рівні (більшість здобувачів в цілому орієнтуються у питаннях дисципліни). Відхилення за показниками якості навчання у допустимих межах. Більш детальні результати аналізу подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз зрізу знань здобувачів вищої освіти Військової академії за жовтень 2024 року

№ з/п	Дисципліна	Залік/іспит			ККР			Відхилення		
		% усп.	% як.	сер. бал	% усп.	% якіс.	сер. бал	% усп.	% як.	сер. бал
ФПС ТЗ										
1	ІТ	100	85	4,22	100	85	4,11	-	-	-0,11
2	ВПП	100	82	4,29	100	78	4,11	-	-4	-0,18
3	Пл.Сц.	100	100	4,28	100	96	4,14	-	-4	-0,14
4	Хімія	100	16	3,2	100	16	3,2	-	-	-
5	Пр	100	88,2	4,23	100	76,5	4,1	-	-7,7	-0,13
6	Пл.Сц.	100	90	4,46	100	90	4,5	-	-	+0,04
ФПС ЗЕВТ										
1	ВТ	100	40,7	3,44	100	40	3,21	-	-0,7	-0,23

Аналіз результатів за листопад 2024 року. Виходячи з наявних результатів комплексних контрольних робіт відповідно до відхилення якості навчання – залишкові знання курсантів на достатньому рівні (більшість курсантів в цілому орієнтуються у питаннях дисципліни). Відхилення за показниками якості навчання у допустимих межах. Більш детальні результати аналізу подано в таблиці 2.

Таблиця 2

**Порівняльний аналіз зрізу знань курсантів Військової академії
за листопад 2024 року**

№ з/п	Дисципліна	Залік/іспит			ККР			Відхилення		
		% усп.	% як.	сер. бал	% усп.	% якіс.	сер. бал	% усп.	% як.	сер. бал
ФПС ДШВ та МП										
1	Ст ЗСУ	100	96,15	4,31	100	95	4,21	-	-	- 0,1
ФПС ВР та ССО										
1	ІМ	100	56,8	3,64	100	56,1	3,4	-	- 2,7	- 0,24
2	Фл	100	76,9	4	100	66,7	3,6	-	- 13,2	- 0,4
ФПС ТЗ										
1	УМПС	100	100	4,48	100	88	4,3	-	- 12	- 0,18
2	УПДП	100	53,3	3,76	100	55,5	3,81	-	+ 2,2	+ 0,05
3	ФЗ	100	68,42	3,89	100	100	4,3	-	+ 31,5	+ 0,41
4	ІВВМ	100	70,58	3,84	100	70	3,82	-	- 0,58	- 0,02
5	ІУУК	100	60	3,73	100	70	3,8	-	+ 10	+ 0,07
6	АП	100	100	4,71	100	100	4,7	-	-	- 0,01
7	ЗТ	100	33,3	3,33	100	33	3,3	-	-	-
ФПС ЗЕВТ										
1	ІМ	81,3	30,43	3,26	72,7	31,8	3,1	- 8,6	+ 1,37	- 0,16
ФПС РАО										
1	ЗФ	100	76,66	3,97	100	73	3,96	-	- 3,66	- 0,01
2	ПС	100	60	3,8	95	58	3,9	- 5	- 2	+ 0,1

Аналіз результатів за грудень 2024 року. Виходячи з наявних результатів комплексних контрольних робіт відповідно до відхилення якості навчання – залишкові знання курсантів на достатньому рівні (більшість курсантів в цілому орієнтуються у питаннях дисципліни). Відхилення за показниками якості навчання у допустимих межах. Більш детальні результати аналізу подано в таблиці 3.

Таблиця 3

**Порівняльний аналіз зрізу знань курсантів Військової академії
за грудень 2024 року**

№ з/п	Дисципліна	Залік/іспит			ККР			Відхилення		
		% усп.	% як.	сер. бал	% усп.	% якіс.	сер. бал	% усп.	% як.	сер. бал
ФПС ДШВ та МП										
1	ГУУК	100	42,36	3,86	100	46,6	3,6	-	+2,24	-0,26
2	ЗТ	100	80	4	100	71,2	3,56	-	-8,8	0,44
ФПС ВР та ССО										
1	ГУУК	100	80,95	3,95	100	81,1	4,05	-	+0,15	+0,1
2	ОРІД	100	100	4,73	100	100	4,5	-	-	-0,23
ФПС ТЗ										
1	ТТХП	100	82,6	4,13	100	80	4,1	-	-2,6	-0,03
2	Пл.Сц.	100	100	4,52	100	91	4,49	-	-9	-0,03
3	ТЗПС	100	96,67	4,4	100	95	4,2	-	-1,67	-0,2
4	ОЛЗ	100	77,8	4,22	100	81	4,19	-	+3,2	-0,03
5	ТТВОВ	100	67	3,5	100	63	3,89	-	-4	+0,39
6	ЗТ	100	23,5	3,23	100	25	3,25	-	+1,5	+0,02
7	ОЛЗ	100	95	4,4	100	86	4,1	-	-9	-0,3
8	ЕТ	100	70	3,9	100	100	4,9	-	+30	+1
ФПС ЗЕВТ										
1	ГУУК	100	62,96	3,74	100	60,8	3,1	-	-2,16	-0,64
2	АМ	100	47,37	3,63	100	46	3,58	-	-1,37	-0,05
ФПС РАО										
1	ГУУК	100	60	3,84	100	58,6	3,75	-	-1,4	-0,09
2	ІКГ	100	76,67	4,03	100	65	3,34	-	-11,6	-0,69
3	ІП	100	67	3,81	100	65	3,55	-	-2	-0,26
4	СЗВП	100	45	3,3	100	37	3,4	-	-12	+0,1
5	ТПАК	100	83,33	3,83	100	83	4,92	-	-	+0,09

Начальник відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти
полковник

Приклад довідки про перевірку кваліфікаційної роботи на плагіат

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. ОДЕСА)

Довідка № _____
про рівень оригінальності твору

Назва роботи _____

Вид роботи кваліфікаційна робота (бакалаврська, магістерська)

Автор(и) _____
спеціальність –
науковий керівник –

Дата надходження ____ . ____ . 20__ р. Дата перевірки ____ . ____ . 20__ р.

Відсоток схожості з джерелами Інтернету та бібліотеки, у %

Відсоток цитат, у % ____ . ____ %

Унікальність тексту без цитат, та запозичень, на які є посилання, у %

Ім'я файлу, зі звітом про перевірку, сформованим програмою Робота №

Особа, що здійснювала перевірку Провідний науковий співробітник відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, працівник Збройних Сил України

Назва системи виявлення збігів/ідентичності/ схожості онлайн-сервіс «StrikePlagiarism»

Підстава для перевірки

*наказ начальника Військової академії (м. Одеса) № ___ від __. __. 20__ р.
«Про закріплення тем кваліфікаційних робіт за здобувачами вищої освіти факультету»*

Обґрунтування щодо вилучення джерел

виявлена схожість з іншими джерелами не є академічним плагіатом

Висновок за результатами перевірки

Бакалаврську (магістерську) роботу рекомендовано до захисту, як таку, що має високий (задовільний) рівень оригінальності твору (п. 7.1. Положення, шкала унікальності твору)

Заступник начальника академії з наукової роботи –
начальник науково-організаційного відділу

Начальник відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти

**Приклад наказу про організацію роботи щодо визначення рейтингу
НПП**

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

Начальника ВВНЗ
(з основної діяльності)

___._.202_

м. _____

№ _____

Про організацію роботи щодо
Визначення рейтингу науково-
Педагогічних працівників у 202_ -
202_ навчальному році

На виконання вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»(зі змінами), «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти», Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від №30 грудня 2015 року № 1187, Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686, з метою якісної організації роботи щодо визначення рейтингу науково-педагогічних працівників, кафедр та факультетів ВВНЗ у 202_ -202_ навчальному році.

НАКАЗУЮ:

1. Призначити комісію з метою визначення рейтингу науково-педагогічних працівників ВВНЗ у складі:
голова рейтингової комісії – заступник начальника академії з навчальної роботи полковник _____
заступник голови рейтингової комісії – начальник відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти полковник _____
члени рейтингової комісії:
старший помічник начальника відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти підполковник _____
старший помічник начальника навчального відділу підполковник _____
старший помічник начальника навчального відділу підполковник _____
старший помічник начальника науково-організаційного відділу майор _____

секретар рейтингової комісії – провідний науковий співробітник відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти працівник ЗСУ

2. Начальникам факультетів та начальникам (завідувачам) загальноакадемічних кафедр:

До 01.07.202_ організувати роботу щодо заповнення підлеглими науково педагогічними працівниками таблиць оцінювання результатів діяльності згідно додатку до положення про рейтинг науково-педагогічних працівників та наукових працівників, кафедр та факультетів ВВНЗ;

До 15.07.202_5 провести перевірку достовірності інформації наданої підлеглими науково-педагогічними працівниками під час заповнення документів оцінювання результатів діяльності науково-педагогічного працівника;

До 20.07.2024 надати вищезазначені матеріали секретарю рейтингової комісії.

3. Голові рейтингової комісії до 01.08.202_ організувати роботу рейтингової комісії щодо опрацювання отриманих від начальників факультетів та начальників (завідувачів) кафедр матеріалів та створення консолідованого рейтингу науково-педагогічних працівників, кафедр, факультетів і ВВНЗ в цілому.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на начальника відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.

5. Наказ довести до особового складу в частині, що його стосується.

Начальник ВВНЗ
генерал-майор _____

Начальник відділу персоналу ВВНЗ
полковник _____

**План-конспект проведення заняття з НПП щодо заповнення
додатку Д_15 Ліцензійних умов**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник ВВНЗ

генерал-майор _____
« ____ » _____ 20__ року

ПЛАН-КОНСПЕКТ

проведення занять з науково-педагогічними працівниками
(індивідуальна підготовка, підвищення кваліфікації),
здобувачами вищої освіти за спеціальності 011

Тема «Забезпечення якості освіти»

на ____ . ____ .202__

**Заняття 1: «Опрацювання форми Д_15 НПП
відповідно до Ліцензійних умов»**

НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІ ЦІЛІ:

1. Ознайомити особовий склад з основами забезпечення якості освіти.
2. Дати теоретичні знання щодо сфер та масштабів застосування заходів якості освіти, задач та вимог, які висуваються до неї.
3. Розглянути основні питання щодо опрацювання форми Д_15 НПП відповідно до Ліцензійних умов.

Час: 1 год (45 хв.)

Місце: клас ____.

Вид заняття: аудиторне заняття.

Матеріальне забезпечення:

1. ПЕОМ, мультимедійний проектор.
2. Презентація лекції в програмі «POWER POINT».

Література:

1. Закон України про освіту. Електронний ресурс :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

2. Закон України про вищу освіту. Електронний ресурс : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

3. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Електронний ресурс : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>.

4. Кабінет Міністрів України, постанова, від 30 грудня 2015 р. № 1187, Київ **Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності** {Назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 347 від 10.05.2018} {Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 347 від 10.05.2018, № 180 від 03.03.2020, № 365 від 24.03.2021} Електронний ресурс : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>.

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА – 2 хв.

1. Перевірити наявність особового складу на занятті, готовність до заняття;

2. Оголосити тему, мету заняття та її значення під час вивчення розділу програми;

3. Оголосити порядок проведення заняття.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА – 40 хв.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ:

У результаті проведення заняття ті, хто навчаються, повинні:

ЗНАТИ:

1. Основні вимоги до забезпечення якості освіти.

2. Вимоги «Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» щодо кадрового забезпечення ОП.

ВМІТИ:

1. Заповнювати форму Д_15.

Порядок проведення заняття

Навчальне питання:

1. Вимоги керівних документів щодо кадрового забезпечення освітніх програм – 15 хв.

2. Зміст форми Д_15 ліцензійних вимог – 15 хв.

3. Особливості заповнення форми Д_15 – 10 хв.

1. Вимоги керівних документів щодо кадрового забезпечення освітніх програм.

Відповідно до [4]:

37. Відповідність освітньої та/або професійної кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників освітньому компоненту визначається:

на підставі документів встановленого зразка про:

- про вищу освіту;
- присудження наукового ступеня (однакова за змістом спеціальність (предметна спеціальність, спеціалізація);
- наявність досвіду професійної діяльності (заняття) за відповідним фахом (спеціальністю, спеціалізацією) не менше п'яти років (крім педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності);
- керівництво (консультування) дисертації на здобуття наукового ступеня за спеціальністю, що була захищена в Україні або за кордоном; щонайменше п'ятьма публікаціями у наукових виданнях, які включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Scopus, Web of Science Core Collection, протягом останніх п'яти років.

38. Досягнення у професійній діяльності, які зараховуються за останні п'ять років:

1) наявність не менше п'яти публікацій у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Scopus, Web of Science Core Collection;

2) наявність одного патенту на винахід або п'яти деклараційних патентів на винахід чи корисну модель, включаючи секретні, або наявність не менше п'яти свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір;

3) наявність виданого підручника чи навчального посібника (включаючи електронні) або монографії (загальним обсягом не менше 5 авторських аркушів), в тому числі видані у співавторстві (обсягом не менше 1,5 авторського аркуша на кожного співавтора);

4) наявність виданих навчально-методичних посібників/посібників для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання, електронних курсів на освітніх платформах ліцензіатів, конспектів лекцій/практикумів/методичних вказівок/рекомендацій/робочих програм, інших друкованих навчально-методичних праць загальною кількістю три найменування;

5) захист дисертації на здобуття наукового ступеня;

6) наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня;

7) участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена постійної спеціалізованої вченої ради, або члена не менше трьох разових спеціалізованих вчених рад;

8) виконання функцій (повноважень, обов'язків) наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проєкту), або головного редактора/члена редакційної колегії/експерта (рецензента) наукового видання,

включеного до переліку фахових видань України, або іноземного наукового видання, що індексується в бібліографічних базах;

9) робота у складі експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій МОН або у складі галузевої експертної ради ...;

10) участь у міжнародних наукових та/або освітніх проєктах, залучення до міжнародної експертизи, наявність звання «суддя міжнародної категорії»;

11) наукове консультування підприємств, установ, організацій не менше трьох років, що здійснювалося на підставі договору із закладом вищої освіти (науковою установою);

12) наявність апробаційних та/або науково-популярних, та/або консультаційних (дорадчих), ... загальною кількістю не менше п'яти публікацій;

13) проведення навчальних занять із спеціальних дисциплін іноземною мовою (крім дисциплін мовної підготовки) в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік;

14) керівництво студентом, який зайняв призове місце ...;

15) керівництво школярем, який зайняв призове місце ...;

16) наявність статусу учасника бойових дій ...;

17) участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки ...;

18) участь у міжнародних військових навчаннях (тренуваннях) за участю збройних сил країн - членів НАТО ...;

19) діяльність за спеціальністю у формі участі у професійних та/або громадських об'єднаннях;

20) досвід практичної роботи за спеціальністю не менше п'яти років (крім педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності).

2. Зміст форми Д_15 ліцензійних вимог – 15 хв.

ВІДОМОСТІ

про науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, що підтверджують їх освітню та/або професійну кваліфікацію для забезпечення освітнього процесу на відповідному рівні вищої освіти або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти

1. Загальна інформація про забезпечення науково-педагогічними, педагогічними та науковими працівниками освітнього процесу на _____ рівні вищої освіти або за освітньою програмою _____, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на _____ рівні вищої освіти

Найменування показника	Кількість (осіб)

Загальна кількість науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників

Кількість науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, які працюють за основним місцем роботи (в тому числі за суміщенням)

з них кількість:

- докторів наук та (або) професорів

- кандидатів наук та (або) доцентів

2. Якісний склад науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, які забезпечують освітній процес на _____ рівні вищої освіти або за освітньою програмою _____, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, спеціальності _____ на _____ рівні вищої освіти (крім розширення провадження освітньої діяльності у разі збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти)

Найменування освітнього компонента, який закріплено за науково-педагогічним, педагогічним, науковим працівником	Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічного, педагогічного, наукового працівника	Найменування посади	Освітня кваліфікація (найменування закладу, який закінчив науково-педагогічний, педагогічний, науковий працівник, рік закінчення, спеціальність, кваліфікація згідно з документом про вищу освіту)	Освітня кваліфікація (науковий ступінь, шифр і найменування наукової спеціальності, тема дисертації (серія, номер, дата, ким виданий диплом), вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно (серія, номер, дата, ким виданий атестат)	Професійна кваліфікація (відомості про досвід професійної діяльності (заняття) за відповідним фахом (спеціальністю, спеціалізацією) із зазначенням посади та строку роботи на цій посаді (крім педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності), керівництво	Відомості про підвищення кваліфікації (найменування закладу, вид документа, тема, дата видачі і кількість навчальних кредитів (годин))	Досягнення у професійній діяльності (відповідно до пункту 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності)

3. Особливості заповнення форми Д_15 – 10 хв.

ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ ДЛЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ У НАУКОВИХ РОБОТАХ (з урахуванням нормативних положень ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання) Методичні рекомендації

Характеристика джерела	Приклад оформлення
ДОКУМЕНТ	
Один автор	Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 240 с. Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
Два автора	Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посіб. Херсон, 2017. 144 с.
Три автори	Кривов'язюк І. В., Смерічевський С. Ф., Кулик Ю. М. Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств : монографія. Київ : Кондор, 2018. 200 с.
Чотири і більше авторів	Світ рослин у творчості І. П. Котлярєвського : науково-популярні нариси / М. В. Гриньова та ін. Полтава, 2017. 112 с. <i>або</i> Світрослин у творчості І. П. Котлярєвського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с.
ЧАСТИНА ДОКУМЕНТА	
Частина книги	Франко І. Украдене щастя // І. Франко. Твори. Київ, 1966. С. 322–419.
	взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Майстренко В. М., Осадчук О. П. Теоретичні основи впровадження системи управління якістю. <i>Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах</i> : матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 квіт. 2019 р. Київ : НУХТ, 2019. С. 18-21. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 134–137.
Законодавчі та нормативні документи	Про захист рослин : Закон України від 14 жовт. 1998 р. № 180-XIV. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 1998. № 50/51. С. 914-924. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42.

	взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Майстренко В. М., Осадчук О. П. Теоретичні основи впровадження системи управління якістю. <i>Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах</i> : матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 квіт. 2019 р. Київ : НУХТ, 2019. С. 18-21. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 134–137.
Законодавчі та нормативні документи	Про захист рослин : Закон України від 14 жовт. 1998 р. № 180-XIV. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 1998. № 50/51. С. 914-924. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січ. 2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.
Статті з періодичних видань	Мурашко І. С. Біономічний підхід до сталого розвитку підприємства. <i>Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»</i> . 2017. № 4. С. 43–49.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА – 3 хв.

- нагадати тему і мету заняття;
- визначити ступінь досягнення мети;
- провести розбір заняття;
- відповісти на запитання, які виникли.

Керівник заняття:

Начальник відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти
полковник

« ___ » _____ 202__ р.

Фрагмент відомостей самоаналізу

ФРАГМЕНТ ВІДОМОСТЕЙ ПРО САМООЦІНЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Відомості містять поля для відповідей на відкриті запитань двох видів: «коротке поле» (не більше 1500 символів з пробілами) та «довге поле» (не більше 3000 символів з пробілами).

Загальні відомості

Поля, позначені зірочками *, є обов'язковими для заповнення.

1. Інформація про заклад вищої освіти

*Ресстраційний номер ЗВО у ЄДЕБО	
*Повна назва ЗВО	
*Ідентифікаційний код ЗВО	
*ПІБ керівника ЗВО	
*Посилання на офіційний вебсайт ЗВО	
Інформація про відокремлений структурний підрозділ (ВСП) (<i>вказується лише якщо ОП реалізується у ВСП</i>)	
Ресстраційний номер ВСП ЗВО у ЄДЕБО	
Повна назва ВСП ЗВО	
Ідентифікаційний код ВСП ЗВО	
ПІБ керівника ВСП ЗВО	
Посилання на офіційний вебсайт ВСП ЗВО	

2. Посилання на інформацію про ЗВО (ВСП ЗВО) у Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО

3. Загальна інформація про освітню програму, яка подається на акредитацію

*ID освітньої програми в ЄДЕБО	
*Повна назва ОП	
*Реквізити рішення про ліцензування спеціальності на відповідному рівні вищої освіти	
*Рівень вищої освіти	
*Галузь знань	
*Спеціальність	
Спеціалізація (за наявності)	
*Тип освітньої програми	
*Вступ на освітню програму здійснюється на основі ступеня (рівня)	
*Термін навчання	
*Форми здобуття освіти на ОП	
*Структурний підрозділ (кафедра або інший підрозділ), відповідальний за реалізацію ОП	

Інші навчальні структурні підрозділи (кафедра або інші підрозділи), залучені до реалізації ОП	
*Місце (адреса) провадження освітньої діяльності за ОП	
*Освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації	так/ні
Професійна кваліфікація, яка присвоюється за ОП (за наявності)	
*Мова (мови) викладання	
*ID гаранта ОП у ЄДЕБО	
*ПІБ гаранта ОП	
*Посада гаранта ОП	
*Корпоративна електронна адреса гаранта ОП	
*Контактний телефон гаранта ОП	
Додатковий контактний телефон гаранта ОП	

4. Загальні відомості про ОП, історію її розроблення та впровадження

довге поле

5. *Інформація про контингент здобувачів вищої освіти на ОП станом на 1 жовтня поточного навчального року у розрізі форм здобуття освіти та ліцензійний обсяг за ОП

Рік навчання	1 рік навчання	2 рік навчання	3 рік навчання	4 рік навчання
1. Навчальний рік, у якому відбувся набір здобувачів відповідного року навчання				
2. Ліцензійний обсяг				
3. Контингент здобувачів освіти:				
3.1. очна форма навчання				
3.2. заочна форма навчання				
4. У т. ч. іноземців:				
4.1. очна форма навчання				
4.2. заочна форма навчання				

Кількість стовпців таблиці змінюється залежно від строку навчання на освітній програмі.

Якщо за ОП здійснюється навчання за іншими формами навчання, додається відповідна кількість рядків у графі 3 і 4.

6. *Інформація про інші освітні програми ЗВО за відповідною спеціальністю: (зазначається ID програм у ЄДЕБО і їх назва)

Рівень вищої освіти	Інформація про освітні програми
початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти	
перший (бакалаврський) рівень	
другий (магістерський) рівень	
третій (освітньо-науковий/ освітньо-творчий) рівень	

7. *Інформація про площі ЗВО, станом на момент подання відомостей про самооцінювання, кв. м.

Загальна площа
Усі приміщення ЗВО
Власні приміщення ЗВО (на праві власності, господарського відання або оперативного управління)
Приміщення, які використовуються на іншому праві, аніж право власності, господарського відання або оперативного управління (оренда, безоплатне користування тощо)
Приміщення, здані в оренду
Навчальна площа
Усі приміщення ЗВО
Власні приміщення ЗВО (на праві власності, господарського відання або оперативного управління)
Приміщення, які використовуються на іншому праві, аніж право власності, господарського відання або оперативного управління (оренда, безоплатне користування тощо)
Приміщення, здані в оренду

Примітка. Для ЗВО із ВСП інформація зазначається:

щодо ОП, яка реалізується у базовому ЗВО – без урахування приміщень ВСП; щодо ОП, яка реалізується у ВСП – лише щодо приміщень даного ВСП.

8. Поля для завантаження документів щодо ОП:

<i>Назва документа(ів)</i>	<i>Поле для завантаження документів</i>
*Освітня програма	
*Навчальний план за ОП	
Матеріали від ЗВО: пропозиції та рекомендації від роботодавців, таблиця відповідності публікацій наукових керівників напрямом (тематикам) досліджень аспірантів (для ОП третього рівня освіти)	

9. *Інформація про наявність в акредитаційній справі інформації з обмеженим доступом

Справа містить інформацію з обмеженим доступом – так/ні

Зазначте, які частини відомостей про самооцінювання містять інформацію з обмеженим доступом, до якого виду інформації з обмеженим доступом вона належить та на якій підставі (із зазначенням відповідних норм законодавства та/або реквізитів рішення про обмеження доступу до інформації)

Частина відомостей про самооцінювання, яка містить інформацію з обмеженим доступом	Вид інформації з обмеженим доступом	Опис інформації, доступ до якої обмежений	Підстава для обмеження доступу до інформації

**Приклад узагальнення відгуків на випускників (таблиця)
АНАЛІЗ ВІДГУКІВ НА ВИПУСКНИКІВ ВІЙСЬКОВОЇ АКАДЕМІЇ (М. ОДЕСА)**

Випуск 2023									
№ з/п	П. І. Б.	Факультет	Рік випуску	Дата надходження відгуку	Посада	Висновок за відгуком	Недоліки у підготовці випускника	Пропозиції	Пропозиції випускника
1.	АВДЕЄНКО Артур Валерійович	ФПС ТЗ	2023	09.10.2024	Начальник продовольчої служби тилу	Займаній посаді відповідає	Немає	Немає	Додати більше практичних занять
2.	ГУЛАК Максим Сергійович	ФПС ТЗ	2023	10.10.2024	Начальник служби пального та мастильних матеріалів	Займаній посаді відповідає	Немає	Приділити більше уваги формуванню рис інформаційної безпеки	Збільшити кількість практичних занять за фахом майбутнього офіцера. Більше приділяти уваги духовно-моральному вихованню.
3.	ПОДОЛЯК Даниїл Володимирович	ФПС ЗЕВТ	2023	21.10.2024	Командир автомобільного взводу технічної роти	Займаній посаді відповідає	Немає	Немає	Більше уваги приділяти новітнім зразкам техніки.
4.	ГОРДІЄНКО Петро Русланович	ФПС ЗЕВТ	2023	07.11.2024	Командир першого автомобільного взводу автомобільної роти	Гідний висунення на вищу посаду	Немає	Немає	Немає
5.	КЛІМАШЕВСЬКИЙ Олег Володимирович	ФПС ЗЕВТ	2023	14.11.2024	Командир 3-го автомобільного взводу автомобільної роти	Гідний висунення на вищу посаду	Немає	Немає	Немає
6.	КАНІВЕЦЬ Богдан Вячеславович	ФПС ТЗ	2023	15.11.2024	Начальник групи логістики військової частини А4815	Займаній посаді відповідає	Недостатній досвід в окремих напрямках служб логістики	Немає	Збільшити кількість годин на заняття з фахової підготовки.

Приклад заповнення Д_15 Ліцензійних умов

ВИМОГИ:

1. Скорочення в назвах не використовувати:
2. Оформлення публікацій, видань (друкованих та електронних) здійснювати відповідно до ДСТУ 8302:2015

ВІДОМОСТІ

про науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників Військової академії (м. Одеса), що підтверджують їх освітню та/або професійну кваліфікацію для забезпечення освітнього процесу за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти

1. Загальна інформація про забезпечення науково-педагогічними, педагогічними та науковими працівниками освітнього процесу за освітньо-професійною програмою **Інформаційно-аналітичне забезпечення у військах (силах)**, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Найменування показника	Кількість осіб
Загальна кількість науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників	
Кількість науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, які працюють за основним місцем роботи (в тому числі за суміщенням)	
з них кількість:	
– докторів наук та (або) професорів	
– кандидатів наук та (або) доцентів	

2. Якісний склад науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, які забезпечують освітній процес за освітньою програмою Військова автомобільна техніка, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, спеціальності 255 Озброєння та військова техніка на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Найменування освітнього компонента, який закріплено за науково-педагогічним, педагогічним, науковим працівником	Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічного, педагогічного, наукового працівника	Найменування посади	Освітня кваліфікація (найменування закладу, який закінчив науково-педагогічний, педагогічний, науковий працівник, рік закінчення, спеціальність, кваліфікація згідно з документом про вищу освіту)	Освітня кваліфікація (науковий ступінь, шифр і найменування наукової спеціальності, тема дисертації (серія, номер, дата, ким виданий диплом), вчене звання, за якою кваліфікація отримано)	Професійна кваліфікація (відомості про досвід професійної діяльності (заняття) за відповідним фахом (спеціальністю, спеціалізацією) із зазначенням посади та строку роботи на цій посаді (крім педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності), керівництво (консультування) дисертації на здобуття наукового ступеня за спеціальністю (прізвище, ім'я, по батькові дисертанта, здобутий науковий ступінь, спеціальність, назва дисертації, рік захисту, серія, номер, дата, ким виданий диплом), наявність публікацій у наукових виданнях, які включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Scopus, Web of Science Core Collection), протягом останніх п'яти років)	Відомості про підвищення кваліфікації (найменування закладу, вид документа, тема, дата видачі і кількість навчальних кредитів (годин))	Досягнення у професійній діяльності (відповідно до пункту 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності)

І. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ							
Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України	ЯКОБЧУК Лариса Олександрівна	Старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін	Варіант 1. (зі спеціальністю) Одеський інститут Сухопутних військ, закінчила у 2014 році. Ступінь вищої освіти: «магістр (бакалавр)»; спеціальність: 254 «Забезпечення військ (сил)»; спеціалізація: «Продовольче забезпечення військ (сил)»; професійна кваліфікація: бакалавр забезпечення військ (сил). Диплом серія № _____ видано ____ р. Варіант 2 (з напрямом підготовки) Одеський національний політехнічний університет, закінчила у 2014 році. Ступінь вищої освіти «(бакалавр) магістр»; напрям підготовки: «Автомобільний транспорт»; кваліфікація: бакалавр з автомобільного транспорту. Диплом серія № _____ видано ____ р. Варіант 3 (без кваліфікації та спеціалізації) Одеський національний політехнічний університет, закінчив у 2015 році. Ступінь вищої освіти «магістр (бакалавр)», спеціальність: «Автомобілі та автомобільне господарство». Диплом серія № _____ видано ____ р.	(кандидат наук України) Варіант 1 Кандидат педагогічних наук, 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Тема дисертації: «Теорія і методика підготовки фахівців логістики». (диплом ДК № 001822, 22 грудня 2011 рік, виданий на підставі рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (Міністерства освіти і науки України)) Варіант № 2 Кандидат педагогічних наук, 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Тема дисертації: «Теорія і методика підготовки фахівців логістики». (диплом ДК № 001822, 22 грудня 2011 рік, виданий на підставі рішення Вищої атестаційної комісії України) (кандидат наук зразка СРСР) Кандидат технічних наук, 05.22.20 «Експлуатація та ремонт засобів	Відомості про досвід професійної діяльності Наявність досвіду професійної діяльності за відповідним фахом не менше 5 років (педагогічна, науково-педагогічна, наукова діяльність НЕ враховується) офіцер-народознавець військової частини А2787 з листопада 1997 року по грудень 1999 року; начальник групи пропаганди військової частини А2843 з 1999 року по серпень 2000 року; старший офіцер відділення з гуманітарних питань військової частини А3955 з червня 2002 року по травень 20010року;. Керівництво (консультування) дисертації на здобуття наукового ступеня за спеціальністю Кравчук Петро Олександрович здобув науковий ступінь кандидат	Військова академія (м. Одеса), Свідоцтво ВА249830 20/292/19, тема: «Теорія і методика професійної освіти», 20 грудня 2024 року, 7.2 кредитів СКТС (216 годин)	Досягнення у професійній діяльності, які зараховуються за останні 5 років. Досягнення у професійній діяльності ст. 38 П-1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20 Пункт №1 Публікації, фахові видання протягом останніх п'яти років згідно правил складання бібліографічних посилань ДСТУ 8302:2015) 1. Наукові фахові видання України 1. Якобчук Л. Розвиток якостей майбутнього офіцера у вищій військовій школі. Збірник наукових праць. Військова академія (м. Одеса). 2024. № 8(10). С. 31–34. http://umo.edu.ua/images/content/institutes/cipo/kaf_psiholog/konferencii/%D0%97%D0%B1.%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%B2.%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84.24.05.2019.%D1%80.%D0%A1%D0%90%D0%99%D0%A21.pdf (дата звернення 10.06.2021)

			Варіант 4. (Диплом зразка СРСР) Артилерійське радіотехнічна академія ім. Маршала Радянського Союзу Говорова Л.А., закінчив у 1966 році. Ступінь вищої освіти «спеціаліст», спеціальність: радіотехнічна, кваліфікація: військовий інженер з радіотехніки. Диплом серія № ___ видано ___ . ___ р. Вказуються всі заклади освіти та документи про отриману вищу освіту.	транспорту». Тема дисертації «Підвищення ефективності експлуатації автомобільних поїздів шляхом управління їх технічним станом». (диплом ТН № 007084, 07 червня 1975 рік, виданий рішенням Ради військової інженерної радіотехнічної академії ППО ім. Маршала Радянського Союзу Говорова Л.А.) (Доктор наук України) Варіант 1 Доктор технічних наук, 20.02.14 «Озброєння і військова техніка». Тема дисертації: «Методологічні основи збільшення живучості озброєння шляхом розробки і застосування радіопоглинаючих феритових матеріалів». (диплом ДД № 001632, 25 січня 2013 рік, виданий на підставі рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України <i>(Міністерства освіти і науки України)</i>) (Доктор наук України) Варіант 2	психологічних наук зі спеціальності 19.00.01 Загальна психологія, історія психології. Тема дисертації: Вплив зовнішніх факторів під час виконання бойових завдань підрозділу на психологічний стан військовослужбовця. 2025 рік захисту. диплом ДК № 001822, 22 грудня 2025 рік, виданий на підставі рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України Публікації, фахові видання протягом останніх п'яти років згідно правил складання бібліографічних посилань ДСТУ 8302:2015) І. Наукові фахові видання України 1. Якобчук Л. Розвиток якостей майбутнього офіцера у вищій військовій школі. Збірник наукових праць. Військова академія (м. Одеса). 2025. № 8(10). С. 31–34. http://umo.edu.ua/image/s/content/institutes/cipo/	II. Публікації у наукових виданнях, включених до науковометричних баз. 2. Adamyan V., Bondarev V., Zavalniuk V. Bending sound in graphene: Origin and manifestation. J. Physics Letters A 380 pp.3732-7 (2025) (SCOPUS або Web of Science) https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0375960116307642 (дата звернення 10.06.2021) Пункт №2 ПАТЕНТ Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. Авторське право на твір Свідцтво про реєстрацію авторського права на твір № 78987. Книга: «Вплив знання історії на майбутність держави». Автори: Якобчук Л. Петров І. Оpubлікування: Історія психології та психологічної думки: навч. посіб.; за ред. Проф. Якобчук Л. Одеса: ВА, 2025. 345 с. Пункт №3 Обсяг не менше 5 авторських аркушів для одного автора,

			Доктор технічних наук, 20.02.14 «Озброєння і військова техніка». Тема дисертації: «Методологічні основи збільшення живучості озброєння шляхом розробки і застосування радіопоглинаючих феритових матеріалів». (диплом ДД № 001632, 25 січня 2013 рік, виданий на підставі рішення Вищої атестаційної комісії України) Оформлення вчених звань Варіант 1 (Доцент України) Доцент кафедри технології машинобудування (атестат ПР №002206, 17 квітня 2003 року, виданий рішенням Міністерства освіти і науки України) Варіант 2 (Доцент СРСР) Доцент за спеціальністю технологія машинобудування (атестат СН №035144, 08 лютого 1984 рік, виданий рішенням Вищої	kaf_psiholog/konferencii/%D0%97%D0%B1.%D0%BC%D0%B0%D1.%82%D0%B5%D1%80i%D0%B0%D0%BBi%D0%B2.%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84.24.05.2019.%D1%80.%D0%A1%D0%90%D0%99%D0%A21.pdf (дата звернення 10.06.2021) <u>II. Публікації у наукових виданнях, включених до наукометричних баз.</u> 2. Adamyan V., Bondarev V., Zavalniuk V. Bending sound in graphene: Origin and manifestation. J. Physics Letters A 380 pp.3732-7 (2025) (SCOPUS, Web of Science) https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0375960116307642 (дата звернення 10.06.2021)	співавторство – 1,5 авторського аркуша на кожного співавтора (1 авторський аркуш = 24 друкованих сторінок) Монографія Омельчук О. Літературні ідеали українського вістництва (1922-1939) : монографія. К. : Смолоскип, 2025. 336 с. (Серія «Українські студії»). Підручник Дробот О. Професійна свідомість керівника : підручник. Київ : Талком, 2025. 340 с. Посібник Краснова М. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Алерта, 2025. 216 с. http://www.vsemvs.sk/portals/0/Subory/Mono_VSEMvsMED2021.pdf квітень 2021, ст. 380-394 (дата звернення 10.06.2021) Пункт №4 Загальна кількість 3 найменування (зразок навчально-методичних посібників, посібників для самостійної роботи та дистанційного навчання) 1. Кравчук М. Самостійна робота курсантів і студентів ВВНЗ : навч.-метод. посіб.

				атестаційної комісії при Раді Міністрів СРСП) (Професор) Професор кафедри забезпечення військ (сил) (атестат АП №003004, 24 квітня 2021 року, виданий рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України) СНС України Старший науковий співробітник із спеціальності теорія та методика навчання (загальновійськові та військово-спеціальні дисципліни). (атестат АС №001660, 29 вересня 2015 рік, виданий рішенням атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України) СРСП Старший науковий співробітник із спеціальності теорія та методика навчання (загальновійськові та військово-спеціальні дисципліни). (атестат АС №001660, 29 вересня 1984 рік, виданий рішенням Вищої атестаційної комісії при Раді Міністрів СРСП)		Львів : Академія сухопутних військ, 2025. 216 с. Зразок конспектів лекцій 2. Кравчук С., Боярський А. Конспект лекцій з іноземної мови – англійська. Одеса : Військова академія, 2020. 267 с. Зразок практикум 3. Батракова Т. І., Каложна Ю. В. загальна фізика : лабораторний практикум. Запоріжжя : ЗНУ, 2025. 130 с. Зразок методичних вказівок (рекомендацій) Гумен О., Злобіна В., Коломієць Н. Методичні вказівки до курсової роботи з дисципліни «Інженерна графіка» Одеса : Військова академія (м. Одеса), 2025. 36 с. Зразок РІПНД Якобчук Л., Лисий О. - гарант ОП, Робоча програма навчальної дисципліни «Морально-психологічне забезпечення», рівень вищої освіти бакалавр, спеціальність 254 «Забезпечення військ (сил)», спеціалізація «Транспортна логістика», статус дисципліни «обов'язкова» («вибіркова»). Обговорена на засіданні кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін. Протокол від «12» червня 2025 року, № 5.

						Пункт №5 Кандидат педагогічних наук, 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Тема дисертації: «Теорія і методика підготовки фахівців логістики». Диплом ДК № 001822, 22 грудня 2025 рік, виданий на підставі рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Пункт №6 Наукове керівництво (Консультування) Кравчука Петра Олеговича. Здобув науковий ступінь кандидат психологічних наук зі спеціальності 19.00.01 Загальна психологія, історія психології. Тема дисертації: Вплив зовнішніх факторів під час виконання бойових завдань підрозділу на психологічний стан військовослужбовця. 2020 рік захисту. диплом ДК № 001822, 22 грудня 2014 рік, виданий на підставі рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України. Пункт №7 Офіційний опонент Офіційний опонент захисту дисертації на отримання наукового ступеня кандидат технічних наук,

						РАТИНСЬКА Інна Василівна, тема: «Виховання моральної відповідальності студентів у позааудиторній діяльності» 13.00.07 – теорія і методика виховання. 2025 рік Член постійної спеціалізованої вченої ради Член спеціалізованої вченої ради К 58.082.03. Затверджена при Тернопільській академії народного господарства наказом ВАК України № 11-06/11 від 11 грудня 2025 року до 11 грудня 2020 року. Пункт №8 Науковий керівник (відповідальний виконавець) наукової теми (проекту) Науковий керівник (відповідальний виконавець) науково-дослідної роботи «Бойовий статут Морської піхоти». Шифр «Ланжерон-М3». Рік Номер держреєстрації 0121U114126 Головний редактор наукового видання включений до переліку фахових видань Головний редактор Збірника наукових праць Військової академії (м. Одеса свідцтво державної реєстрації друкованого засобу масової

						інформації Серія КВ № 20708-10590 від 12.03.2025р.) Член редакційної колегії (експерт, рецензент) наукового видання фахових видань Член редакційної колегії (експерт, рецензент) Збірника наукових праць Військової академії (м. Одеса свідомство державної реєстрації друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 20708-10590 від 12.03.2025р.) Пункт № 9 Робота у складі експертної ради з питань проведення експертизи дисертації (рахується у разі розгляду дисертанта, який працює у військовій академії) Робота у складі експертної ради з питань проведення експертизи дисертації. Проведення експертизи дисертаційної роботи ПЕТРЕНКО Марини Іванівни, тема: «Виховання моральної відповідальності студентів у позааудиторній діяльності» 13.00.07 – теорія і методика виховання. Протокол спеціалізованої вченої ради при Тернопільській академії народного господарства № 6 від 12 лютого 2025 року.

							Робота у складі галузевої експертної ради Член галузевої експертної ради за спеціальністю 255 Озброєння та військова техніка. Наказ НАЗЯВО від 30 березня 2025 року. Робота у складі експертних комісій НАЗЯВО (МОН) Рахується не менше 3 проведених акредитацій. 1. Проведена Акредитаційна експертиза за спеціальністю «255 Озброєння та військова техніка» освітня програма «Військова автомобільна техніка» у Національній академії сухопутних військ ім. П. Сагайдачного. Наказ НАЗЯВО №1765-е від 13 листопада 2025 року. Робота у складі Науково-методичної ради (науково-методичної комісії) МОН Робота у складі науково-методичної комісії № 12 «255 Озброєння та військова техніка». Наказ МОН від 25 квітня 2025 року №582 «Про затвердження персонального складу Науково-методичних комісій (підкомісій) сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерство освіти і науки України». Пункт №10 Суддя міжнародної категорії

						Суддя міжнародної категорії з гирьового спорту Посвідчення № 57 від 09.11.2012 Участь у міжнародних наукових (освітніх) проєктах Участь у міжнародній науковій програмі НАТО H5477 «Наука заради миру та безпеки»: проєкт «Нано структуровані композитні фарби для електромагнітного екранування електроніки». Термін дії: 2020-2025р. Пункт №11 Термін консультування не менше 3 років. Консультавання обов'язково на підставі договору. Наукове консультування ДП «Атлант». Договір від 15 квітня 2025 року №35/7, терміном на 3 роки. Пункт №12 I. Друк в не фахові видання – не менше 5 публікацій 1. Якобчук Л. Розвиток якостей майбутнього офіцера у вищій військовій школі. <i>Збірник наукових праць. Військова академія (м. Одеса).</i> 2025. № 8(10). С. 31–34. http://umo.edu.ua/images/content/institutes/cipo/kaf_psiholo

						g/konferencii/%D0%97%D0%B1. %D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%B2_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84_24.05.2019_%D1%80_%D0%A1%D0%90%D0%99%D0%A21.pdf (дата звернення 10.06.2021) Пункт №13 Проведення навчальних занять англійською мовою з спеціальної дисципліни Автомобілі в обсязі 52 години. Пункт №14 1. Керівництво курсантом Дятчуком Вадимом Петровичем, який зайняв І місце з науковою роботою на тему «Розвідувальні служби України у політичному процесі формування внутрішнього та міжнародного курсу держави» у І етапі Всеукраїнського студентсько-курсантського конкурсу наукових праць за темою «Проблеми у сфері забезпечення національної безпеки України очима майбутніх правоохоронців». Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, 2025 р.

						2. Керівництво науковим гуртком «Морально-психологічне забезпечення», наказ начальника Військової академії від 28.09.2025 р. № 844 «Про організацію роботи наукових гуртків академії на 2024 – 2025 навчальний рік». 3. Керівництво курсантом Петерчук Іваном Миколайовичем, який приймав участь у чемпіонаті України з легкої атлетики у 2025 році. 4. Виконання обов'язків головного судді (судді) міжнародних (всеукраїнських) змагань. Пункт №16 Учасник бойових дій. Посвідчення: серія УБД №186582 від 05.07.2025. Видане Командуванням Сухопутних військ Збройних Сил України Пункт №17 Участь у міжнародній операції з підтримки миру під егідою Організації Об'єднаних Націй у республіці Конго, вересень 2024 – листопад 2025. Пункт №18 1. Участь у міжнародних військових навчаннях (тренуваннях) «Співпраця

							заради миру» за участю збройних сил країн НАТО, 17 жовтня – 3 листопада 2025 року. Пункт №19 Громадська організація «Одеська обласна організація фізкультурно-спортивне товариство «Динамо» України» Членський квиток №005819 17.09.2024р Пункт №20 Наявність досвіду професійної діяльності за відповідним фахом не менше 5 років (педагогічна, науково-педагогічна, наукова діяльність НЕ враховується) офіцер-народознавець військової частини А2787 з листопада 2016 року по грудень 2025 року.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ТИПОВИЙ ПЛАН

підготовки Військової академії (м. Одеса)
до проходження акредитації освітніх програм

Одеса – 2025

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Військової академії (м. Одеса)
генерал-майор _____

« ____ » _____ 20__ року

Типовий план
підготовки Військової академії (м. Одеса)
до проходження акредитації освітніх програм

№ з/п	Найменування заходу (документу)	Терміни виконання	Хто виконує	Хто контролює	Література
1.	Аналіз рекомендацій, наданих членами експертної комісії та членами галузевої експертної ради під час попередніх акредитацій освітніх програм.	Після опублікування висновків акредитаційних комісій	Відділ забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (далі – ВЗЯОДтаВО)	ЗНА з НР	Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України 15.05.2024 № 686. Методичні рекомендації для експертів від відділу акредитації освітніх програм Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Європейські стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (European Standards and Guidelines for Quality Assurance for European Higher Education Area, 2015). Порядок проведення акредитації освітніх програм, матеріали яких містять інформацію з обмеженим доступом, затверджений протоколом засідання Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти № 1 (6) від 28.01.2022.
2.	Проведення моніторингу змін стандарту вищої освіти за спеціальністю та професійних стандартів та внесення змін у проект ОП	Після введення у дію стандартів, перед новим навчальним роком	Гаранти ОП, управління факультетів, ВЗЯОДтаВО	ЗНА з НР	Освітні та професійні стандарти

№ з/п	Найменування заходу (документу)	Терміни виконання	Хто виконує	Хто контролює	Література
3.	Аналіз ОП зовнішніми стейкхолдерами та вироблення пропозицій змін ОП	Щорічно (за вимогою)	Гаранти ОП, управління факультетів, зовнішні стейкхолдери	ЗНА з НР	Директивна, навчальна, методична література за видами діяльності
4.	Аналіз ОП внутрішніми стейкхолдерами (здобувачами вищої освіти), випускниками (якщо перша акредитація, то випускниками факультету) та вироблення пропозицій змін ОП для подальшого розгляду та затвердження	Щорічно протягом навчального року	Гаранти ОП, управління факультетів	Начальник ВЗЯОДтаВО	Положення про порядок розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм у Військовій академії (м. Одеса)
5.	Проведення опитування внутрішніх стейкхолдерів, аналіз результатів опитувань з наступним внесенням змін до ОП	Щорічно протягом навчального року	Гаранти ОП, управління факультетів, ВЗЯОДтаВО	Начальник ВЗЯОДтаВО	Положення про опитування учасників освітнього процесу у Військовій академії (м. Одеса)
6.	Аналіз та впровадження результатів опитування учасників освітнього процесу	Протягом навчального року	Управління факультетів, ВЗЯОДтаВО	Начальник ВЗЯОДтаВО	Положення про опитування учасників освітнього процесу у Військовій академії (м. Одеса)
7.	Проведення комплексних контрольних робіт зі здобувачами вищої освіти, аналіз результатів з наступним внесенням змін до ОП	Щорічно протягом навчального року	Управління факультетів, ВЗЯОДтаВО	Начальник ВЗЯОДтаВО	Положення про систему контролю програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти у Військовій академії (м. Одеса)
8.	Розроблення та затвердження проєкту змін до ОП на кафедрах, факультетах	червень-липень	Гаранти ОП, управління факультетів	Начальник ВЗЯОДтаВО	Положення про порядок розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм у Військовій академії (м. Одеса)
9.	Затвердження проєкту змін до ОП вченою радою та начальником Військової академії (м. Одеса)	липень-серпень	Гаранти ОП, управління факультетів	Начальник ВЗЯОДтаВО	Положення про порядок розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм у Військовій академії (м. Одеса)
10.	Затвердження змін до ПНД, РПНД, силабусів тощо	липень-серпень	Гаранти ОП, управління факультетів	ЗНА з НР	
11.	Виконання заходів щодо покращення кількісного та якісного складу НПП, що забезпечують ОП (написання та публікація (видання) наукових статей, підручників, посібників, монографій, тез доповідей тощо)	Щорічно протягом навчального року	НПП кафедр, що забезпечують ОП	Управління факультетів, начальник ВЗЯОДтаВО	Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187
12.	Перевірка якісного та кількісного складу НПП, що забезпечують ОП	Постійно протягом навчального року	Управління факультетів, начальники кафедр	Начальник ВЗЯОДтаВО	Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, затверджені постановою

№ з/п	Найменування заходу (документу)	Терміни виконання	Хто виконує	Хто контролює	Література
	(форма Д_15 Ліцензійних умов), контроль навчальними частинами форми Д_15 під час складання розкладів				Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187
13.	Покращення навчально-матеріальної бази кафедр, що забезпечують ОП (забезпечення аудиторіями)	Щорічно протягом навчального року	Управління факультетів, начальники кафедр	ЗНА з НР	Ліцензійна справа за ОП
14.	Перевірка навчально-матеріальної бази кафедр, що забезпечують ОП (забезпечення аудиторіями)	липень, вересень	Управління факультетів, начальники кафедр	ЗНА з НР, начальник ВЗЯОДтаВО	
15.	Забезпечення засобами провадження освітньої діяльності Військової академії для ОП (забезпечення комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням, тренажерами, макетами, спецтехнікою, бібліотечний фонд тощо)	Щорічно протягом навчального року	Відділ логістичного планування штабу	ЗНА з НР, начальник ВЗЯОДтаВО	Ліцензійна справа за ОП
16.	Перевірка засобів провадження освітньої діяльності Військової академії для ОП (забезпечення комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням, тренажерами, макетами, спецтехнікою, бібліотечним фондом тощо)	липень, вересень	Управління факультетів, начальники кафедр	ЗНА з НР, начальник ВЗЯОДтаВО	Ліцензійна справа за ОП
17.	Проведення оцінювання здобувачів освіти за навчальний рік (семестровий контроль)	Щорічно протягом навчального року	Гаранти ОП, управління факультетів, начальники кафедр	ЗНА з НР, начальник ВЗЯОДтаВО	Положення про організацію освітнього процесу в Військовій академії (м. Одеса).
18.	Аналіз результатів оцінювання здобувачів освіти за навчальний рік (семестровий контроль)	2 рази на рік після закінчення навчального семестру	Навчальний відділ	ЗНА з НР	Положення про навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності Військової академії (м. Одеса). Положення про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти у Військовій академії (м. Одеса). Положення про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Військовій академії (м. Одеса).
19.	Проведення службової наради з внутрішніми стейкхолдерами ОП	Після проведення попередньої акредитації, але	Гаранти ОП, управління факультетів, начальники кафедр,	ЗНА з НР	

№ з/п	Найменування заходу (документу)	Терміни виконання	Хто виконує	Хто контролює	Література
	стосовно стану справ з підготовки до акредитації	не пізніше, як за півроку до наступної акредитації	ВЗЯОДтаВО		
20.	Оновлення нормативно-правових (регулятивних) документів діяльності Військової академії (відповідно до рекомендацій за результатами попередніх акредитацій)	Протягом року, не пізніше, як за три місяці до акредитації	Відповідальні особи за розроблення та внесення змін до нормативних документів	Начальник штабу – заступник начальника ВА	Наказ начальника Військової академії (м. Одеса) (з основної діяльності) від 25.11.2023 № 1052 «Про розроблення положень й інших нормативних документів, які забезпечують виконання ліцензійних умов Військової академії (м. Одеса)».
21.	Забезпечення функціонування веб-сайту Військової академії	Протягом навчального року	Штаб ВА	Начальник штабу – заступник начальника ВА	Закон України «Про вищу освіту»
22.	Оновлення інформації на веб-сайті Військової академії для акредитації ОП	Протягом навчального року	Штаб ВА, навчальний відділ, ВЗЯОДтаВО	ЗНА з НР	Закон України «Про вищу освіту»
23.	Оновлення розділів факультетів веб-сайту Військової академії	Протягом навчального року	Управління факультетів, начальники кафедр	Начальник ВЗЯОДтаВО	Закон України «Про вищу освіту»
24.	Опрацювання форм Д_16-Д_20 відповідно до ліцензійних умов щодо самооцінювання	червень	Гаранти ОП, управління факультетів, начальники кафедр	Начальник ВЗЯОДтаВО	Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187
25.	Перевірка готовності до акредитації	За два місяці до акредитації	Експерти НАЗЯВО з числа представників ВА	ЗНА з НР, ЗНА з Наук.Р, начальник ВЗЯОДтаВО	
26.	Опрацювання відомостей щодо самооцінювання освітніх програм Військової академії (м. Одеса)	За два місяці до акредитації	Гаранти ОП	Начальник ВЗЯОДтаВО	Відомості про самооцінювання освітньої програми. Відомості щодо самоаналізу інших навчальних закладів.
27.	Опрацювання (оновлення) силабусів	За два місяці до акредитації	НПП, що забезпечують освітні компоненти, гаранті ОП, управління факультетів, начальники кафедр	ЗНА з НР	
28.	Опрацювання відомості з обмеженим доступом (у подальшому документи надсилаються до НАЗЯВО для ознайомлення)	За місяць до акредитації	Гаранти ОП	Помічник начальника академії – начальник служби охорони	Звід відомостей, що становлять державну таємницю, затверджений наказом Центрального управління Служби безпеки України від 23.12.2020 № 383. Накази про віднесення інформації до категорії службової.

№ з/п	Найменування заходу (документу)	Терміни виконання	Хто виконує	Хто контролює	Література
				державної таємниці	
29.	Опрацювання повідомлення про акредитування освітніх програм Військової академії (м. Одеса)	до 15.06	Гаранти ОП, навчальний відділ, ВЗЯОДтаВО	ЗНА з НР	Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України 15.05.2024 № 686.
30.	Здійснення підготовчих заходів (освітня, організаційна, інформаційна, консультативна, та соціальна підтримка) зі здобувачами вищої освіти, що навчаються за відповідними освітньо-професійними програмами	Протягом навчального року	Гаранти ОП, управління факультетів, начальники кафедр	ЗНА з НР, начальник ВЗЯОДтаВО	Методичні рекомендації кураторам навчальних груп курсантів і слухачів Військової академії
31.	Здійснення підготовчих заходів з НПП, що викладають за відповідними освітньо-професійними програмами	Протягом навчального року	Експерти НАЗЯВО з числа представників ВА	ЗНА з НР, начальник ВЗЯОДтаВО	
32.	Здійснення підготовчих заходів з іншими внутрішніми стейкхолдерами, що забезпечують освітньо-професійні програми	Протягом навчального року	Гаранти ОП, управління факультетів, начальники кафедр	ЗНА з НР, начальник ВЗЯОДтаВО	
33.	Здійснення підготовчих заходів із зовнішніми стейкхолдерами, що забезпечують освітньо-професійні програми	Протягом навчального року	Гаранти ОП, управління факультетів, начальники кафедр	ЗНА з НР, начальник ВЗЯОДтаВО	
34.	Забезпечення роботи експертної комісії	Під час роботи комісії	Гаранти ОП, управління факультетів, начальники кафедр	Начальник ВА	Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України 15.05.2024 № 686.

Начальник відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти
полковник _____

« ____ » _____ 20 ____ року

Ковальчук А. Т. (керівник авторського колективу), Андрощук О. С.,
Альбещенко О. С., Білоножко Н. Й., Богданова О. Г., Вейц А. М.,
Крічфалушій М. В., Ткаченко В. В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МОНІТОРИНГ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Навчально-методичний посібник

Довідник розглянуто і схвалено
на засіданні Вченої ради Військової академії (м. Одеса)
(протокол від 30 квітня 2025 № 12)

Видання віддруковано в авторській редакції

Комп'ютерний набір *Труш С.Й.*
Дизайн обкладинки *Ушаков О.Є.*

Здано до набору 10.06.25 р. Підписано до друку 07.08.2025 р.
Формат паперу 297×420/4. Авт.арк.– 7,81. Обл.вид.арк – 7,91.
Друкарські аркуші – 43. Умовні друк.арк. – 9,89. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Замовлення № 342-2025 РВВ ВА. Тираж 20 прим.

Розповсюдження та тиражування
без офіційного дозволу Військової академії заборонено